

FTSK

BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

1981

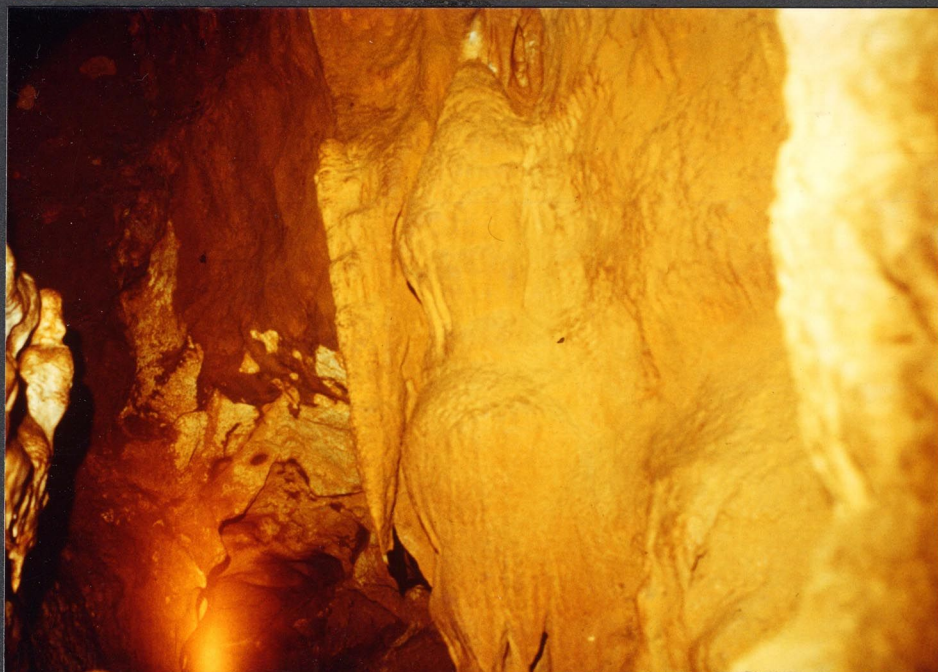
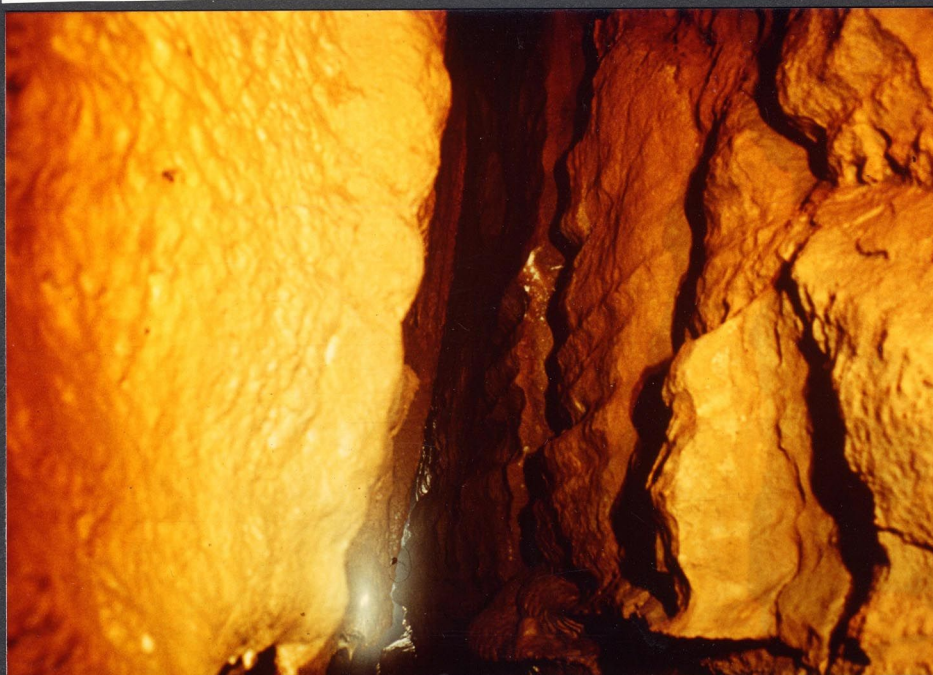
<u>T A R T A L O M J E G Y Z É K</u>	OLDAL
AZ 1981-évi munkaterv	1 - 4
A munkaterv végrehajtásának értékelése	5 - 7
A feltáró tevékenység ismertetése	8 -22
Barlangi üledékek és képződmények vizsgálata	23 -37
Ujlaki-kőfejtő őslénytani leletanyaga	38 -41
Szemlő-hegy /betemetett üregek/	42 -46
4760 /Óbuda/ kataszteri egység eddiggi feldolgozása	47 -64
A csoporttevékenység ismertetése	65 -76
T I T előadások vázlata	77 -82
Lejtszög méréshibáinak vizsgálata	83 -85
Gyűjtött minták összesítése	86 -88
Leány-barlang geológiai vizsgálata	89 -96
Lukács-fürdő V.sz.hévízkut üregei	97-113
Barlangjárók temfolyamának tematikája	114-119
Fejezetenkénti összefoglalás	120-124

Az
égerszögi
kutatóház

Szabadság-barlang /Égerszög/

M U N K A T E R V

1 9 8 1

F T S K

B A R L A N G K U T A T Ó

S Z A K O S Z T Á L Y

AZ F T S K Barlangkutató Szakosztály munkaterve
1 9 8 1 - évre

Feltáró-kutató munkák:

1./ Budapest térségében:

- a./ Feltáró-jellegű kutatómunka a Francia-bánya területén./Részletes ismertetés a kutatási engedélyben./
- b./ Budai-hegység 4760./Óbuda/ barlang-kataszteri egység geológiai vizsgálata, hévizes nyomok és üregek térképezése. A nagy-barlangok geológiai feldolgozása. /Részletes terv a kutatási engedélykérelemmel beadva./
- c./ Hévizes-üregrendszerek kialakulása, a képződmények és kitöltések vizsgálata.
- d./ Karszt és geobotanikai megfigyelések, kísérletek végzése.

2./ Égerszög-Teresztenye térségében:

- a./ Feltáró,-megfigyelő munkák végzése a Szabadság-barlangban, leginkább annak jelenlegi végpontján. /Részletes ismertetést a kutatási engedély tartalmazza./
- b./ Feltáró-kutató munka a Danca-barlangban, főleg az Omladék-terem környékén. /Részletes ismertetést a kutatási engedély tartalmazza./
- c./ Próba-feltárások /kutató-gödrök/ készítése a Veszett-árpás-viznyelőnél, megfigyelések és tervezések.

Továbbképzés:

A szakosztály tagjai részére tartandó előadások, vetítések és gyakorlatok.

- 1./ Hogyan térképezzünk a barlangban. Előadás és gyakorlat.
- 2./ Célszerű öltözködés hosszabb barlangi tartózkodáskor.
- 3./ Uzembisztos volágitó eszközök és tartalék-világítások.
- 4./ Barlangjáráshoz szükséges modern eszközök ismertetése.
- 5./ Barlang-biztonsági előadás és gyakorlat. Többször.
- 6./ Hogyan táplálkozunk hosszabb földalatti tartózkodás alkalmával. Élelmiszerek csomagolása és szállítása.
- 7./ Geológiai és barlangtani előadások és vetítések.
- 8./ Fotózás a barlangban? Előadás és gyakorlat. Többször.

Ismeretterjesztő előadás tartása a T I T Studióban.

Ismerjük meg az égerszögi Szabadság-barlangot.

Részvétel:

Az M K B T által szervezett szakelőadásokon.

Az M T Sz által szervezett barlang-turavazetői tanfolyamon.

A T I T Studió által szervezett barlangi-témájú előadásokon.

Fotózás:

Barlangi-témájú fotók és diafelvételek készítése.
Minden olyan felvétel, amely nagyításra alkalmas;
annak nagyítása és kassirozása.

TURÁK:

- 1./ Gyakorló és bemutató turák a Budai-, a Pilis- és a Gerecse-hegység hévizes barlangjaiban.
- 2./ Fotó-turák minden hozzáférhető barlangban.
- 3./ Gyakorló-turák a Bükk és Alsó-hegy zsombolyaiban.
- 4./ Felszíni kirándulások, geológiai alapismeretek bővítése céljából.

Budapest, 1980 november 15.

.....
Vidics Zoltánné

FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR

BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

1981-évi munkaterv

végrehajtásának értékelése

A tárgyévi munkaterv végrehajtásának értékelése.

Szakosztályunk a munkatervben vállaltakat az alábbiak szerint teljesítette:

- 1./ Francia-bánya barlangja; a tervezett feladatokat megvalósítottuk. a végzett munkáról beszámolunk.
- 2./ Solymári-ördöglyuk; a kutatásvezetőtől nem érkezett be adat a végzett munkáról, így ebben a jelentésben nem tudok róla beszámolni.
- 3./ 4760 /Óbuda/ kataszteri egység; kataszterezési munkái rendben folynak, az eddig elért eredményről beszámolunk.
- 4./ Végeztük a vállalt feladatokat. A továbbjutás még várat magára. Gyakorlati eredményt a vatításra alkalmas diafelvételekkel értünk el, beszámolunk a végzett munkáról.
- 5./ Danca-barlang /Égerszög/; a tervezett és nagy erőbedobással végzett kutatómunka igen szép eredményt hozott, melyről ebben a jelentésben beszámolunk.
- 6./ Veszettárpás-töbör; a tervezett próbagödör mélyítését megkezdtük, a munka a kezdeti stádiumban van.
- 7./ Hosszu-hegyi Háromlyuku-zsomboly; a tervezett kutatás rendben bonyolódott, a végzett munkáról beszámolunk.
- 8./ A fiataljaink továbbképzésére tervezett előadásokat a szakosztályi napokon megtartottuk.
- 9./ Ismeretterjesztő előadásokat a TIT Studióban a tervezettnél többet, rendben megtartottuk.
- 10./ Az MKBT szakelőadásokon csak kevés létszámmal vettünk részt. Az MTSz által szervezett barlangturavezetői tanfolyamra való jelentkezést /1 fő/ elutasították.
A TIT Studió előadásain 6-8 fővel résztvettünk /átlag/.
- 11./ Barlangi témájú diafelvételeket készítettünk kb.100 db.
Nagyításra alkalmas fotókat az idén nem készítettünk.

12./ A vállalt túraprogramot rendben lebonyolítottuk, kivételt képez az Alsó-hegy zombolyaiba tervezett túra, erre már nem futotta az időnkből.

Összefoglalás

Áttekintve az 1.- 12. pontban végzetteket az 1981-ben szakosztályunk tevékenységét, a tervezetthez képest, eredményesnek ítélni tudjuk meg.

Bizunk abban, hogy a következő éveket is legalább ilyen eredményesen zárhatjuk le.

Budapest, 1982 január 30.

Nándor Erdőssy

B E S Z Á M O L Ó - J E L E N T É S

A FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR
BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY ÁLTAL VÉGZETT

barlangfeltáró, kutató és megfigyelő
tevékenységről

1 9 8 1 - évben

Az áhitott
továbbjutás

Szuszogós-
terem

Kissé
szoros

Lejárat
a mederhez

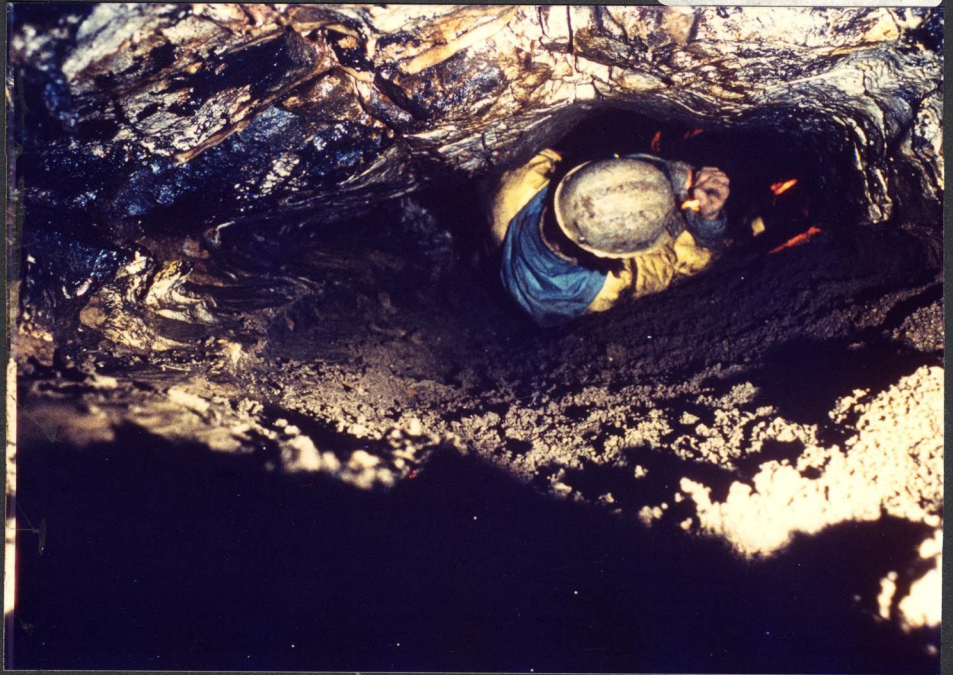
Munkában
a mérők

Patak-
meder

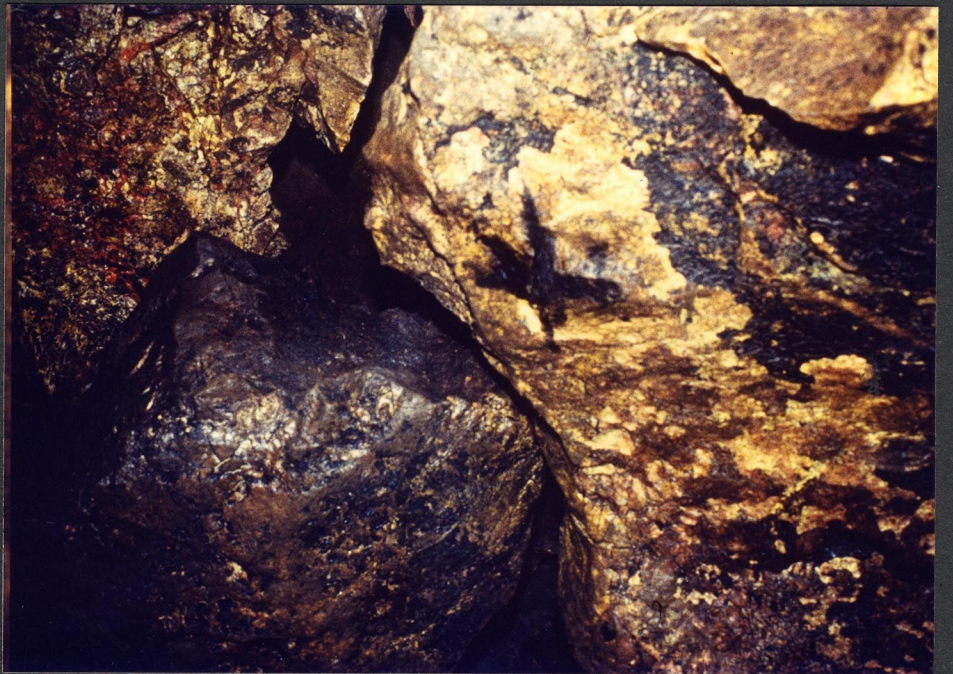
A
Kuszoda

Füstölt-
kolbász-
terem

Az 1.
végpont

szakosztályunk a már hagyományos Égerszög-Teresztenyei térségében megrendezésre kerülő nyári táborát idén augusztus 08-23-ig tartotta meg. Kilenc kutató részvételével átlag 10 napot, összesen 80 napot dolgoztak. Ezen kívül még 7 alkalommal /IV.03-05-ig, IV.17-19-ig, IV.30-V.03-ig, IX.12-14-ig, X.2-04-ig, XI.27-29-ig és XII.28-31-ig/ átlag 2-2 napot 4-5 kutató részvételével, összesen 62 napot dolgoztunk. Így tehát egész évre számolva 142 napot tevékenykedtünk. E térségben végzettekről kutatási objektumként számolok be. Egy-egy mondat erejéig a már régebben kutatott helyekről is szó lesz.

Danca-barlang /Égerszög/

Legtöbb munkát a Danca-barlang új részének feltárásával és annak felmérésével töltöttük el. A nyári tábor résztvevői, legtöbben fiatalok és soványak lévén, alkalmasnak bizonyultak a barlang kevésbé tágas szakaszainak leküzdéséhez. A nyári tábor ideje alatt 159 métert sikerült előre-haladni. Ez a méret természetesen csak a haladásirányon végig-vezetett poligon hossza. A feltáró munkával egyidőben megkezdtük az új szakasz felmérését is, egyenlőre csak alaprajzi poligonvonal formájában. Ennek a szakasznak jellegzetes formája, hogy zömmel töredezett kőzetben haladó patakmeder, kúszó járatok, melyeket kerülő-járatok, termek és kürtők tesznek változatossá. Képződményekben nem bővelkedik, de helyenként cseppkő-lefolyások, zászlók kis oszlopocskák találhatóak a felsőbb részeken. Különösen szépek a 8-10 m magasra felnyúló kürtők. Az új részben a fehértől a feketeig talán minden szín megtalálható. A felsőbb részek színesebbek, világosabbak, de a járat alsó részén a fekete szín dominál. A fekete színről annyit, hogy vízzel lemos-

ható, kenhető anyag, mert az aktív részeken, ahol a patak, vagy a lefolyó vizek érik ott nem telepszik meg, vagy rátelepszik, de lemosódik róla. A barlang élővilága: a régi részben helyenként található állati ürüléket, mely som és cseresznyemagot tartalmaz. Az új részben a Kürtős-teremhez vezető egyik átjáróban több ilyen ürülékkupac található. Itt a felső teremből a patakmederhez vezető lejtőn a talaj teljesen ledöngölt, az állatok gyakori járásuk alkalmával lábaikkal teljesen letapicskálták, feltehetőleg a barlang beljebb részein lévő kuckóikat a medren keresztül érik el. A Fürdőszoba előtti nagy terem felső részének talaján levő hasadékban egy csontvázat /valószínűleg borz/ találtunk. A Szaunában levő vízben /IX.13-án/ egy 6-7 cm hosszú barna hátú világos hasú és egy 12-13 cm hosszúságú varangyosbékát láttunk, mindkettő igen vidáman ugrándozott. A Szauna vizében és az Előszobán kis tócsájában 1 cm hosszúságú rákok/??/ élnek.

A nyári tábor végén a Szauna vízmagassága a főtétől számítva 12-15 cm volt, tekintettel arra, hogy senki nem volt erre felkészülve így a munkát abbahagytuk. Itt a járatmagasság 45-50 cm! Nagy elhatározás után szeptember 13-án a gumimatracos tutajozás mellett döntöttünk, tekintettel arra, hogy nem ismertük a további szakasz talajszintjét. Matraccal együtt megfördve jutottunk tovább. Ekkor a Szauna bejáratánál mért vízmagasság a főtétől mérve 20-22 cm volt. Kellően lehűtve mértük fel a Szifonig terjedő szakaszt /48 m/. Itt leküzdhetetlen akadály állt előttünk. Egy ovális medence körben szálkó. Itt rövidesen nem megyünk tovább!

A barlang Szauna utáni szakasza a legszebb, itt már nem olyan

töredezett a kőzet, repedések mentén oldás és koptatás útján kialakult a járat. Ezen a részen is van egy kis kúszó rész, de van egy igen szép terem is, melynek egyik falát kb. 10 méter magassáig gyönyörű cseppkő-lefolyás borít. A következő alkalommal /X.03-án/ a Szifon vízmélységének megállapítása következett, ekkor a vízmélység 2 méter volt. A falat körbetapogatva a víz alatt úgy észleltem, hogy egybefüggő szálkőfal, alul, mint egy kehely oldala, úgy hajlik befelé. Törmelék-kőzetet nem észleltem benne. Egy helyen azonban 50-60 cm széles szabad járatot észleltem. A járat fötéje felett ekkor a vízmagasság kb. 80 cm volt. Novemberben folytatva tevékenységünket, pontosítottuk a Viktória-teremből az Omladék-terem felé vezető járat felmérését és felmértük a barlang eddig vezető szakaszát a járatmagasság szempontjából. Így készült el a járatmagassági poligon-vázlat. Nagy szükség volt a magassági poligonvázlat elkészítésére, mert éreztük, hogy kereszteznünk kell rövidesen a barlang már régen ismert Omladék-termét /Omladék-lejtő/. Ez a szakasz a nevéből is adódóan omladékos, erősen töredezett kőzet-halmaz, jobb ilyen helyen az óvatosság. Végül /mármint az 1981-es évben/ XII.28-31-ig a barlang teljes eddig ismert régi és új részének részletes feltérképezését végeztük el. Ekkor a Szaunában már csak sár volt, a Szifon vízmagassága is 60-65 cm-t apadt. A minden emberáltal járható rész feltérképezése során megállapítható lett a barlang tényleges hossza, mely az 500 métert meghaladja. Az alaprajzi poligonvázlatot 1:10000 mértéarányban is elkészítettük, a felszíni térképre ráhelyezve megállapítható, hogy a barlang a Névtelen-nyelő felé tart, de az összefüg-

gést még bizonyítani kell. Érhetnek még meglepetések. Véleményünk szerint nem kizárt annak a lehetősége, hogy a barlangnak van még egy járata, amely a Gyökérkúti-forrás vizét vezetí végig. Természetesen ennek megállapításához szükséges a megfigyelő kutatómunka további folytatása.

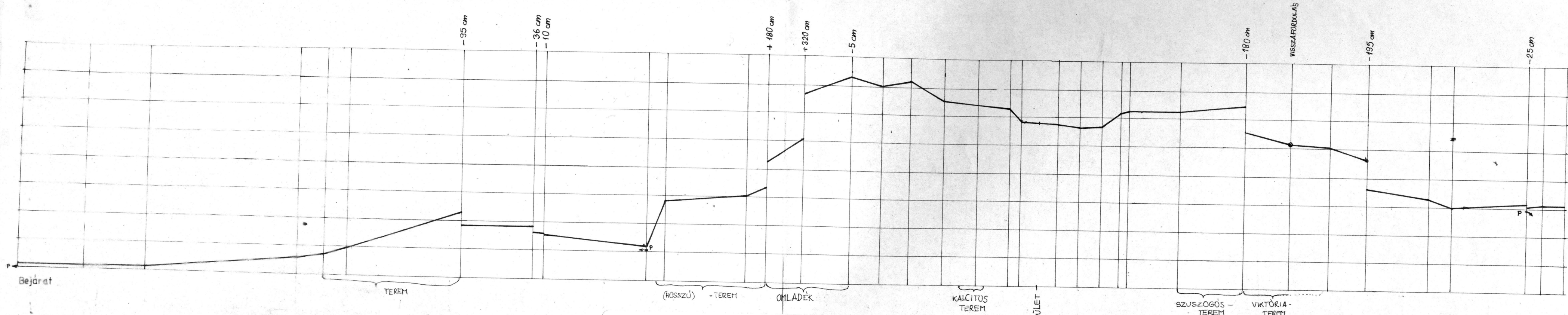
Néhány szót had említsek a kutatókról is.

Az új rész feltáró munkáiban Kovács Péter és Vidics Zoltán végeztek nagyon kitartó becsületes munkát. Az alaprajzi poligonvázlatot a barlang bejáratától az 1.végpontig Libisch Károly mérte fel Sass Péter és Nemcsics Csongor segítségével. A régi résznél Miskovszky Zoltán is közreműködött.

Az 1. végponttól a Szaunáig Lukács Erika mérte fel Vidics Zoltán segítségével. A Szaunától a Szifonig Vidics Zoltánné mérte fel Horváth Károly és Kovács Péter segítségével.

A Járatmagassági poligonvázlat felmérését Libisch Károly végezte László Gergely, Vidics Zoltán és Vidics Zoltánné segítségével. Az egész barlangot átfogó térképezést Lukács László készítette Demsa Miklós, Lukács Erika, Lukács Lászlóné és Vidics Zoltánné segítségével. Bizom abban, hogy az igen lelkes kutatógárda továbbiakban is hasonló erőbedobással fog tevékenykedni.

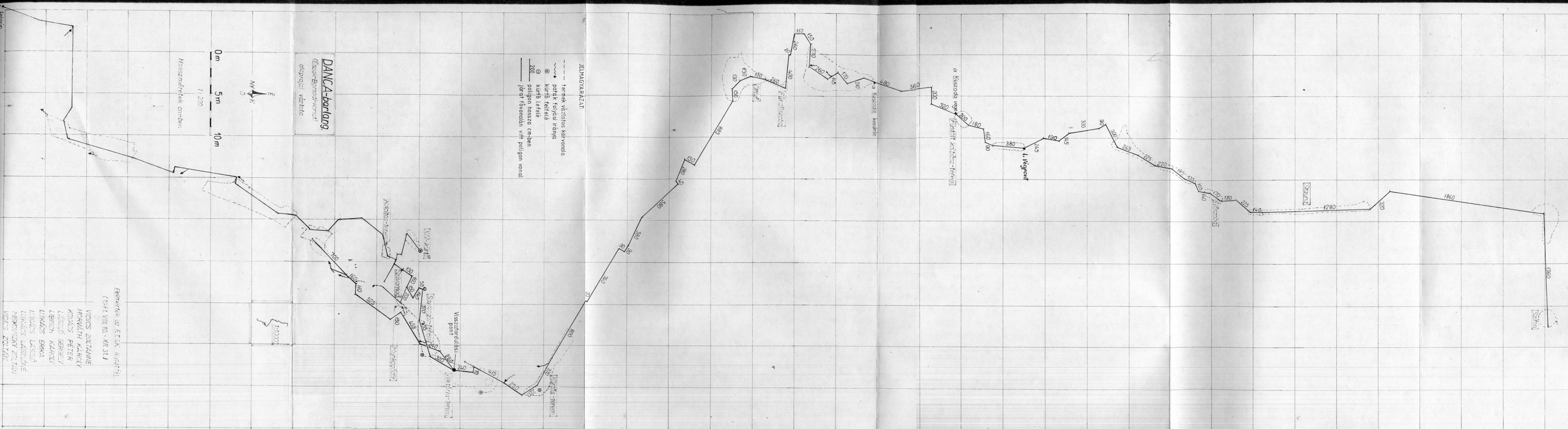
Tervezések; 1982 február hó végére tervezzük a Szifon vizének átszivattyuzását a Szauna mélyedésébe. Feltételezésünk szerint így sikerül szabad, levegős járatot teremteni a barlang további részéhez. Nyárra tervezzük a Névtelen-nyelő kitisztítását, járhatóvá tételét és az esetleges összefüggés bizonyítását. Továbbá a barlang belsőjében keressük a feltételezett másik patakágot.

0 1 2 3 4 5 6 méter
 M 1:200

Felmérte: Libisch Károly
 Vidics Zoltánné
 László Gergely
 Vidics Zoltánné

1981. XI. 29.

DANCA-borsány.
 (Eszék-Borsafőkészlet)
 alaprajzi térkép

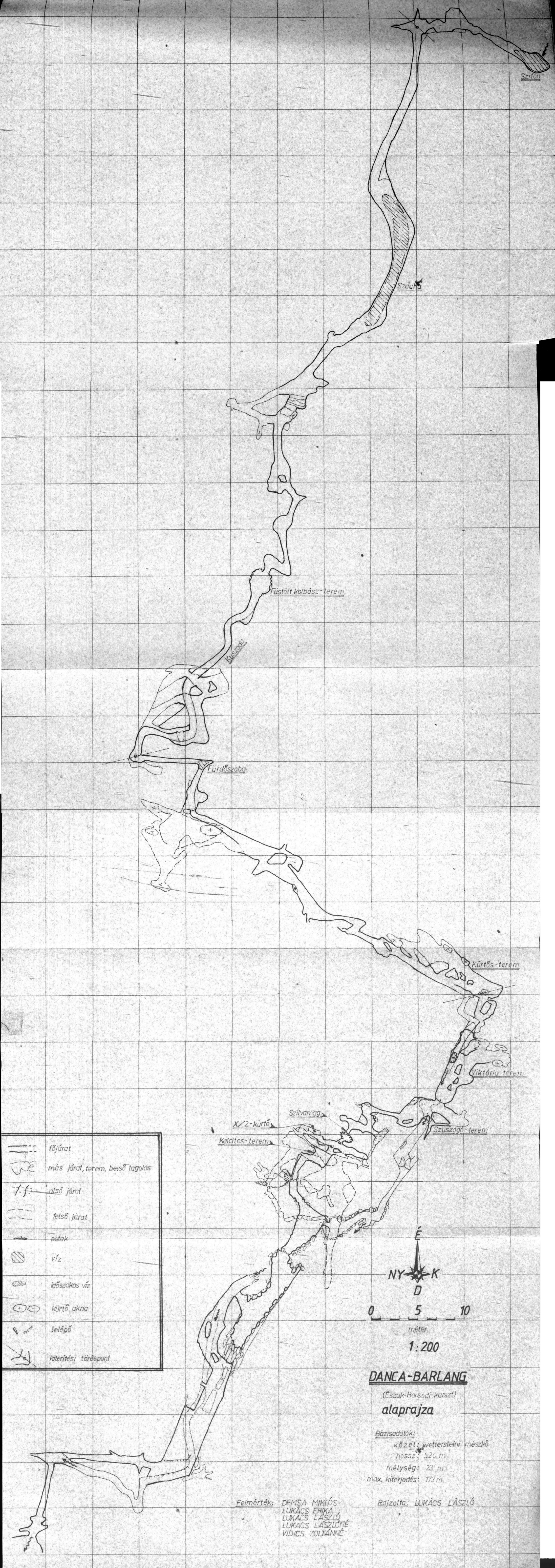
0m 5m 10m
 1:200

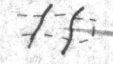

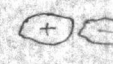
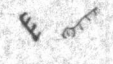

Hosszméreték cm-ben

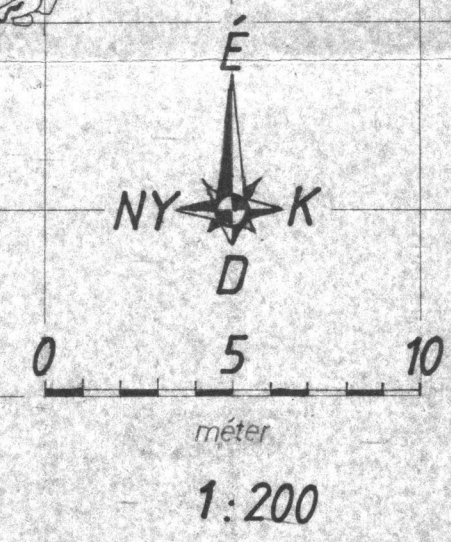
- JELMAKÁRRAZAT
- farmak vezérlés körvonala
 - ~~~~~ patak folyási irány
 - ⊙ kúrtó helye
 - ⊙ kúrtó lefelle
 - 200 poligon hossza cm-ben
 - jarról fővonalon vett poligon vonal

Felmeríték az E.T.S.K. külföldi
 (1981 VIII.10. - XII.31.)

VIDICS ZOLTÁNÉ
 HORVÁTH KÁROLY
 KOVÁCS PÉTER
 LÁSZLÓ GERBELY
 LIBOSCH KÁROLY
 LUKÁCS ERKA
 LUKÁCS LÁSZLÓ
 LUKÁCS LÁSZLÓNÉ
 MISKOVICZ ZOLTÁN
 VIDICS ZOLTÁN

- főjárat
- más járat, terem, belső tagolás
- alsó járat
- felső járat
- patak
- víz
- időszakos víz
- kürtő, akna
- lelépő
- kiterítési társzpont

DANCA-BARLANG

(Észak-Borsodi-karszt)

alaprāja

Bázisadatok:

kőzet: wettersteini mészkő
 hossz: 520 m
 mélység: 23 m
 max. kiterjedés: 173 m

Felmérték: DEMSA MIKLÓS
 LUKÁCS ERIKA
 LUKÁCS LÁSZLÓ
 LUKÁCS LÁSZLÓNÉ
 VIDICS ZOLTÁNNÉ

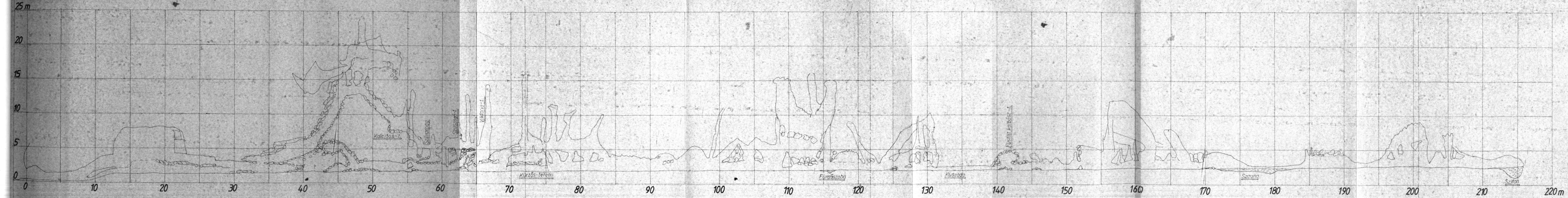
Rajzolta: LUKÁCS LÁSZLÓ

DANCA - barlang

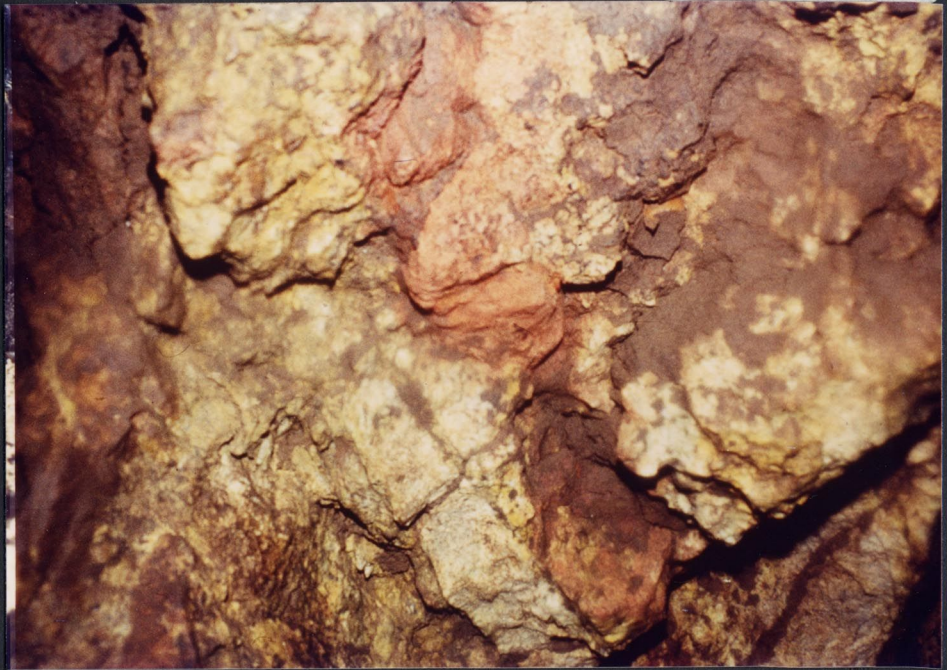
befordított hosszmetset

1: 200

Rajzolta: LUKÁCS LÁSZLÓ

Szines
főte

Kürtős-
terem

Omladékok
között

Viktória-
terem

Viktória-
terem

Viktória-
terem

Fürdőszoba
előtti
nagy terem

Névtelen
felső
terem

Az
Előszoba

Mellékletek:

- 1./ Hat oldalon 18 színes kép a barlang új szakaszáról.
A fotókat Vidics Zoltán készítette.
- 2./ Danca-barlang járatmagasság poligonvázlata.
- 3./ Danca-barlang alaprajzi poligonvázlata.
- 4./ A Danca-barlang térképe.

Szabadság-barlang /Égerszög/

Az 1981-évi folyamán három alkalommal /IV.04,-IV.18,-V.01/ végeztünk feltáró tevékenységet a Pokol végpontján, a Kis-Kuszoda után levő szakaszban. Feladatunk a kb 50 cm \emptyset -jű mésztufa dugó átvésése. Minden centiméter előrehaladásért meg kell küzdeni, ez nem is lenne baj. Probléma a levegő áramlási iránya, mindhárom alkalommal a bontási helytől a barlang még ismeretlen szakasza felé irányult. Az elhasznált levegő a kis \emptyset -jű lyukon nem tud elég hatékonyan cserélődni, így a munkát 2-3 óra elteltével abba kellett hagyni. A nyári tábor alatt /VIII.10-16./ tervezett földalatti táborot nem tudtuk megszervezni, mert a szükséges kutatógárda fele külföldi-turán volt, a másik fele lebetegedett. Ebben az időben viszont a levegő áramlása megfelelő irányú volt. Jövőben tehát ebben az időben kell megszervezni a szükséges bontási munkát, lehetőleg földalatti tábor keretében.

Fotózás: A barlang képződményeiről készített 60 db diafelvétel közül 17 db-ot mellékelünk a jelentéshez. A felvételeket Vidics Zoltán készítette. Szakosztályunk több tagja készített ugyan felvételeket a barlangban, de nem biztosította megfelelő időben rendelkezésre így ezekből csak a jövő évi jelentésben szerepelhetnek a képek.

A Szabadság-barlang vízgyűjtő területén levő Vadetetős-töbörben levő két már 1978-ban megbontott feltételezett viznyelő közül az egyik, /mely a kecskekut irányához közelebb esik/, valóban viznyelőként működik. A nyelő további eltömődésének megakadályozása céljából kiácsoltuk. Az alját 80 cm mélyen megbontottuk, a kitermelt anyag falevél és erdőtalaj keveréke. A nyelő oldalát féloldalt beékelődött kőzet, másik oldalát agyag képezi. Fontos lehet ennek a nyelőnek további megfigyelése és esetleg a kitöltésnek további bontása, mert a Szabadság barlang eddig még ismeretlen része fölött helyezkedik el.

A Vadetetős-töbör melletti töbörben, ahol 3 esetleg 4 nyelő helyezkedik el, az egyik nyelőben borzok laknak és rendszeresen takarítják a behordott agyagot, a szerszám nélkül dolgozó állatoktól van mit tanulni a nagyésszel rendelkező barlangkutatóknak. Az állatkák által kigörgetett góbmócok 8-10 centiméter átmérőjűek. Ezen a helyen nem kívánunk bontani, a barlang szellőző nyílását az ott lakók ugyanis biztosítják.

A Kecse-kut feletti Eső-eresz teteje baszakadt és az egész belseje átrendeződött.

A Darázs-barlang, mely évekkel ezelőtt földcsuszamlás miatt teljesen eltömődött jelenleg egy 13 cm \emptyset -jü lyukon víznyelőként működik.

A Patkós-barlang Kürtös-termének teteje felszakadt, csak néhány gyökér és falevél fedi. Tervezzük a lyuk befedését még a tavaszi legeltetés megkezdése előtt.

A Vizetes melletti Ácsolt-kutatóhely magas vízállást mutatott egész évben. Az év folyamán 5 alkalommal néztük meg, remélve a víz leapadását. Sajnos a kutatóhelyből ugylát-szik kut lett. Fagerendákkal van lefedve veszélytelen.

A Veszettárpás-töbörben a régi kutató-aknától kb. 15 méterre egy új kutatógödör mélyítését kezdtük meg. A munka még teljesen kezdeti stádiumban van.

Melléklet: Hat oldalon 17 színes kép a Szabadság-barlang képződményeiről./Fotó: Vidics Zoltán/

Budapest, 1982 január 30.

Vidics Zoltáné

Vidics Zoltánné

SOLYMÁRI-ÖRDÖGLYUK

Sajnos a vállalt kötelezettségeinknek nem tettünk eleget. A solymári barlang kutatásvezetője /Hartig Miklós/ vidékre való költözése miatt a térképezési munkálatokat nem folytatta. Nagyobb baj az, hogy az eddig felmért szakaszok mérési adatait illetve a már kisserkesztett résztérképeket, a szakosztály felé nem továbbította így ebben a jelentésben a már elvégzett munkát sem tudom dokumentálni.

Budapest, 1982 január 26.

Vidics Zoltánné

A kőfejtő
agyag-
rétegei.
1979-ben
készült
kép
nagyítás
1981-ben.

Hosszu-hegyi Háromlyuku-zsomboly

A már hagyományos Hosszu-hegyi táborunkat 1981 július 25-
augusztus 08-ig rendeztük meg. Átlagosan 8-10 fő kutató
részvételével működött a tábor.

A kutatás jelenlegi szintjén csontmaradványok keresgélésé-
nek nincs nagy szerepe, mert gyakorlatilag csak 2-3 csont-
maradványt, töredéket találtunk az egész tábor ideje alatt.
Főhangsúly a zsomboly további mélyítésén volt. Az idei év-
ben 25 tonna kőzet és agyagkitöltés felszínre-szállítását
végeztük el. Hozzávetőlegesen 1,6-1,8 méterrel mélyítve a
barlangot. Ebben az évben csak a Medve-lyukkal átellenes
részt mélyítettük.

1982 július 24-től augusztus 09 ig tervezzük táborunkat.
További mélyítést tervezünk, valamint a Medve-lyuk bővítését.
Fontos feladatunk a munkakörülmények technikai eszközökkel
való segítése, így valószínűleg új emelő berendezés kerül
bevetésre az új Honda-agregátor mellett.

Tatár Árpád Róbert

Francia-bánya barlangja /Rémó-barlang/ /Budai-hegység/

A barlangban főleg feltáró munkát végeztünk, négy alkalommal 33 munkaórát dolgoztunk lent. Eleinte a már ismert járatok biztonságossá tétele volt a célunk. A régi gát -- ami a kitermelt törmeléket tartotta -- már teljesen elkorhadt, a leomlott anyag jórészt eltömte a Kuszoda bejáratát. A helyben levő nagyobb kőtömbök felhasználásával egy új gátat építettünk. A kő-gát építése, véleményünk szerint célszerűbb, mint a faácsolat, mert nem korhad el.

A gát elkészülésével együtt bejutottunk a kuszodába is, amin átpréselődve megállapítottuk, hogy a Városterv barlangkutatói teljesen jogosan hagytak fel a további kutatással. Az egész járatot kitöltő anyag kihordása innen nehezen oldható meg. A kőzet 3-5 cm széles, kalcitos hasadékából vigan fújó huzat nemcsak itt, hanem a Kuszoda bejárata előtti kis terem hasadékaiból is gunyolódik a kutatókkal.

A huzatos végpontokon feladva a reményt, a Kereszt-folyosó Ny-i végénél kezdtünk bontani, abból a feltevésből kiindulva, hogy a szabad járatot -- ahonnan a huzat is jön -- előbb-utóbb kereszteznünk kell. Az új munkahelyen az előrehaladás nagyon lassu, mert csak egy ember tudja egyszerre a laza, agyagos kitöltődést fejteni a hasadékból. Az üledékben sok barit-érből letört, tenyérsnyi darabot és átkovárodott tömböt találni.
/RÉM.6;és 7.minta/

Többször végeztünk hőmérséklet-mérést a barlang különböző pontjain. Megdöbbenéssel tapasztaltuk a feltűnően alacsony értékeket, melyek megmagyarázták a lent tartózkodó kutatók "hűvös hangulatát". Feltételezzük, hogy a téli, erős, befelé húzó légáramlás által lehűtött sziklák okozzák a megfigyelt hideget.

A különösen alacsony hőmérsékletből arra lehet következtetni, hogy egy nagyobb járatrendszerhez tartoznak a már ismert szakaszok, ami -- különösen a Pál-völgyi-barlang növekedésére gondolva -- indokolja a további kutatást. A mérések eredményeit az I. sz. táblázat tartalmazza.

1981. IV. 15. V. 20. V. 27. XI. 17.

1./ Palszta	13,1	14,4	20,2	1,8
2./ Réna-kürtő alja	4,4	-	-	2,6
3./ Elágazás	3,8	-	4,2	4,4
4./ Zereszt-folyó Ny-i o.	-	3,9	-	-
5./ Csuszda	5,6	-	-	-
6./ Travi alja	5,0	-	-	3,8
7./ Kuszoda előtti-huzatos	2,6	-	-	3,7
A légáramlás iránya	ki	ki	ki	be

Francia-bánya barlangja

I. számú táblázat. A barlang hőmérsékleti adatai /C°/

MÉRŐHELYEK

IDŐPONTOK

1981.IV.15. V.20. V.27. XI.17.

1./ Felszín	13,1	14,4	20,2	1,8
2./ Róka-kürtő alja	4,4	-	-	2,6
3./ Elágazás	3,8	-	4,2	4,4
4./ Kereszt-folyosó Ny-i o.	-	3,9	-	-
5./ Csuszda	5,6	-	-	-
6./ Travi alja	5,0	-	-	3,8
7./Kuszoda előtti huzatos	2,6	-	-	3,7

A légáramlás iránya

ki ki ki be

Francia-bánya barlangja

/Rémó-barlang/ /Budai-hegység/

Geológiai megfigyelések a barlangban

A jelenleg ismert járatok átkovásodott eocén mészkőben vannak. A kőzetre jellemző Discocyklinák és Nummulitesek kioldódásával keletkezett üregeket mindenhol láthatjuk a falon.

Baritot a Kereszt-folyosó nyugati végén az üledékben találtunk, míg a folyosó keleti vége körül vastag kalcit-ér van, ami még az üreg kialakulása előtt képződött a kőzetben.

A járatok egyenesek, 50-70 cm szélesek, 1-2 méter magasak, közel párhuzamosak. A főtét legtöbb helyen kovás anyag és törmelék összehalmozódása alkotja, ez kissé perreg. Gömbfülkés formák csak a felszíni részen és az alsó travi környékén vannak. A járatok alja száraz, poros. Kőtörmeléken és főleg a kovás erek porlott anyagán lehet járni.

A barlang alsó részén, a gát környékén borsókövek maradványai láthatók. Hasonló képződmények a felszínen is vannak a bejárat közelében.

Az üregek jelentős részét rétegesen lerakódott üledék töltötte -- illetve tölti -- ki. Ebben kevésbé koptatott kőzetdarabokat látni, szemcseméretük igen változó, de az osztályozottság, vízi áthalmozás egyértelműen felismerhető.

Valószínű, hogy a Szép-völgy bevágódása során a barlangba is befolyt a víz és így töltődött fel néhány járat. Remélhetőleg a völgy vonalától távolódva ez a hatás gyengült, talán be is lehet jutni a járható üregrendszerbe.

Egyéb megfigyelések

A bejárat szakaszon, valamint a bejárat felszíni környékén levő hasadékokban nagyon sok szunyogot, kevés lepkét és más rovarot láttunk.

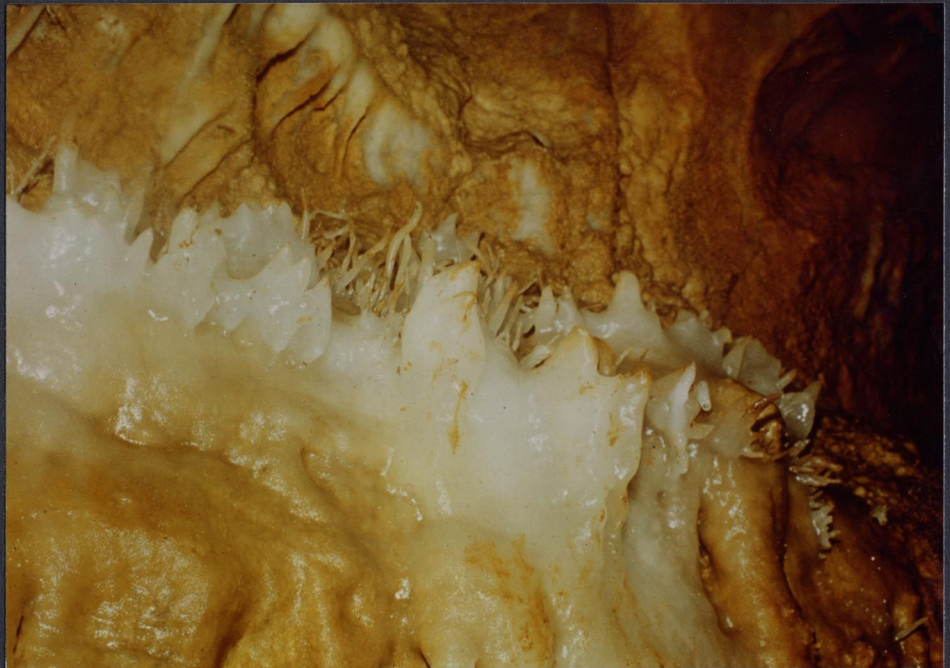
A kőfejtő falain sok hévizes oldásnyom van, néhány fülkébe, hasadékba bemászva huzat is észlelhető. Jövő évben ezeknek és az egész barlangnak térképezését tervezzük a feltáró munka folytatásán kívül.

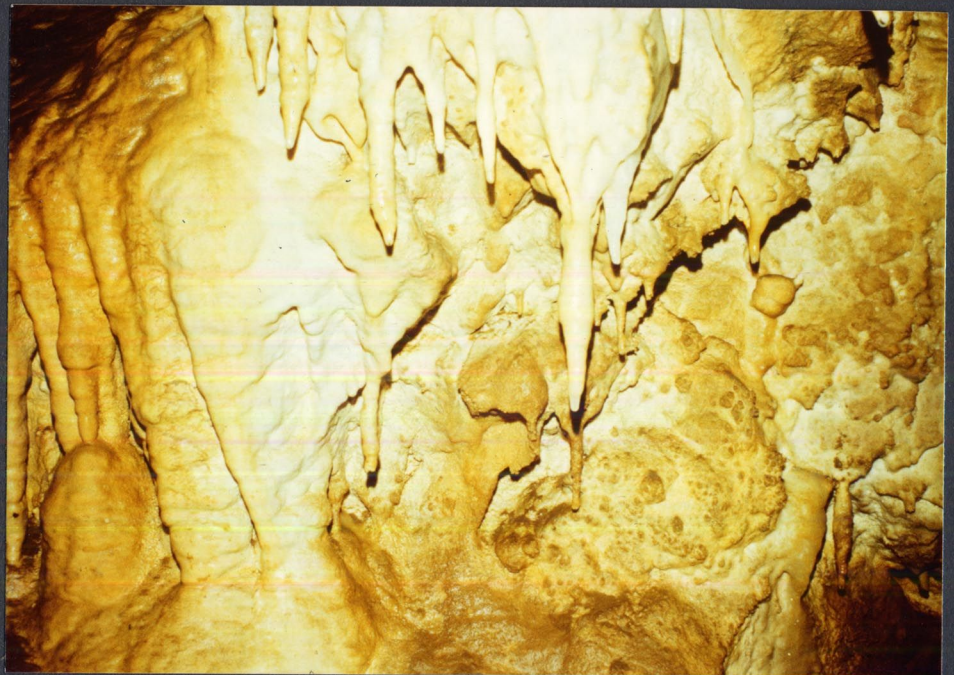
Mellékletek:

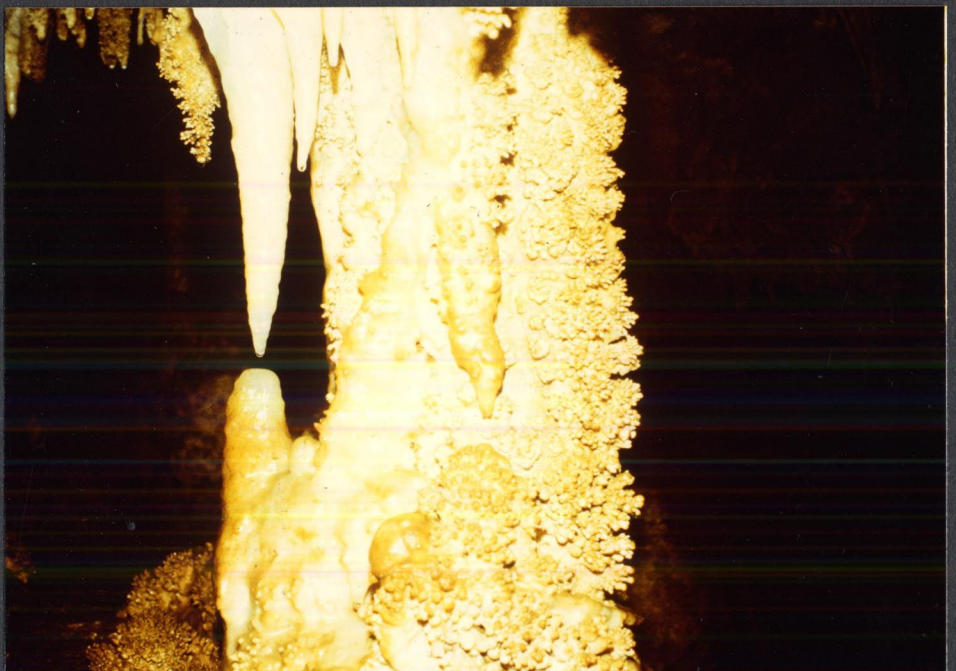
- 1./ I. sz. táblázat /hőmérsékleti adatok/
- 2./ RÉM.6. minta leírása
- 3./ RÉM.7. minta leírása

Kraus S.

Szabadság-barlang /Égerszög/

BARLANGI ÜLEDÉKEK

É S

KÉPZŐDMÉNYEK

VIZSGÁLATA

Cseppkő

SZAB. 5.

Az Égerszögi Szabadság-barlangban, az Oriás-teremben, 1979 augusztus 18.-án gyűjtött minta.

sárgás árnyalatu, fehér állócseppkő, 12 cm magas, alul 6-8 cm átmérőjű, közel ovális alakú. Felszine kissé göcsörtös a kiálló kalcitkristályoktól, 1-2 mm-es egyedek, de csak kb. 0,5 mm-re állnak ki. Néhány egy-kristályra valló romboéder-repedés látszik a kövön.

A csucsán és a talpán is, középen egy 2-3 mm Ø kör keresztmetszetű lyuk van, valószínűleg végig megy rajta. /Nem függő-cseppkő, annál kisebb a lyuk, meg tompa kb. 30mm Ø-jü a csucs/.

Alul elvágtam és megpoliroztam a felületeket.

Nagy 1-3 cm-es kristályok nőttek össze, sugaras rendezettség nélkül. A kristály-egyedek orientációja szerint a polirozás különböző fényességüekké alakította őket, a teljesen simától a "pirit-felületi-csiszolat" lyukacsosságáig. Az egyes kristályok határvonala jól látható.

A vékonyabb /alsó/ darabot átvilágítva koncentrikus felépítettség látszik, ami független a nagy kristályoktól, határukön változatlanul áthalad, a csiszolt felületen nem látszik

Budapest, 1979 december 06

Kraus S.

1980 január 26-án, a Plutó-terem DK-i sarkában levő kis kuszóág végéről gyűjtött minta.

Eredeti anyag:

Szürkésbarna, 1-4 mm-es csomókban álló anyag. Néhány; 5-40 mm-es kőzetdarab is van a mintában. Ezek szürkésbarna, lapos márgadarabok, éleik tompák. Kevés világosszinű, apró darabka és egy vékony, bevonatszerű kalcitkiválás látható még.

Izapolási maradék:

1000,0 g-ból 0,2 mm lyukbőségű szitán fennmaradt 249,5 g. Világosbarna kőzettörmelék, 0,5-40 mm-es márgadarabok alkotják a minta többségét. Éleik kissé koptatottak, néhány darabka erősen koptatott. Sok barna, barnásfekete limonitdarab is van az anyagban, ezek a szemcsék általában erősen koptatottak. Néhány fehér, 0,5-3 mm-es kvarc szemcse és több 1 mm-es kalcitgömbből összeálló "mikró-borsókó" darabka látható még. Egy-egy sárgásfehér, barnásfehér, kovásodott kőzetdarab található még az általában jól koptatott szemcsékből álló mintában.

Ősmaradványok:

Eocén maradványokat nem találtam, de néhány csontmaradvány volt az anyagban, melyeket Kordos L.-nek adtam át: pocok fog
kigyó

denevér prézli

egér-fog /Apodemus sp./-holocén

Alsó pleisztocénnél fiatalabb, felszínről összerosott, erősen koptatott anyag.

Budapest, 1980 december 29.

Kraus S.

1980, január 26-án a Hanni-terem létrája mellett, kb. 1,5 m magasan levő kis oduból gyűjtött minta.

Eredeti anyag:

Barna színű, 2 mm-es darabkákból összeállt anyag. Színe egynemű, csak elvétve tartalmaz sárgásfehér vagy sárga darabkákat. Kevés kőzetdarab is van a mintában.

Iszapolási maradék:

1000,0 g-ból 0,2 mm-es lyukbőségű szitán fennmaradt 118,5 g. Barna anyag, sok barnásfekete, kevesebb világosbarna szemcsével. A világosabb darabkák 0,5-15 mm nagyok, anyaguk sósavban oldódik, tehát márga vagy mésszel átjárt agyag. Sok vékony, kb. 0,2 mm vastagságú kalcittelér is van köztük, ezeken gyakoriak a felnőtt, rendkívül apró kristálylapok. Sok darabon látszik, hogy kisebb agyagrögöcskék hézagaiban vált ki, néhány pedig 1-2 mm-es gömböket is alkotott /mikroborsókövek/.

Sok a csokoládébarna, egynemű, néha téglavörösbe hajló limonitdarab és telértöredék. A barnásfekete, 0,5-3 mm-es darabok szintén vasoxidból állhatnak. Ezeknek többsége apró, erősen koptatott.

Kevés világosbarna, inkább barnásfehér darab porózus szövete és sósavban nemoldódó tulajdonsága alapján átkovárodott anyag. A mintában több fehér, 0,5-3 mm nagyságú, erősen koptatott kvarc szemcse is található.

Ősmaradványok:

Néhány eocén maradvány, Nummulitesz, tengeri-sün túske a

- 2 -

F. 12.

kőzetből preparálódott ki.

Egy teljesen ép, 5x7x4 mmes csigolya, és két erősen kop-
tatott, 5 mm hosszú csöves-csont töredéke van a mintában.

Kordos L. meghatározása szerint /1981. jan.12./

Ophidia indet. csigolya

Rodentia indet. fog

Mindkét anyag holocén-kori állat maradványa.

Budapest, 1980. december 29.

Kraus S.

1980 február 02-án, az 1. főhasadékból a Kigyó-torka felé vezető elágazástól ÉNY-ra gyűjtött minta.

Eredeti anyag

Vörösesbarna, apró, 0,5-2 mm-es darabkákból álló, erősen kőzetlisztes anyag. A darabkák nagyobb, 5-35 mm-es rögökké állnak össze. A nagyobb darabok között sok piszkosfehér, kaolinos /?/ is van. Ezekben elszórva barna darabkák is látszanak. Egyikben vékony kalcit-erek húzódnak./Nem barit/!

Iszapolási maradék

1000,0 g anyagból 0,2 mm lyukbőségű szitán fennmaradt 165,0 g Világosbarna, apró és néhány nagyobb 10-40 mm-es darab. Döntő többségük kalcit-anyagu, apró üregeket körülvevő vékony lemez. Az üregek alakjából következtetni lehet, hogy az agyag száradási repedéseit és más hézagait töltötte ki a kalcit. Ez a nagyobb darabokon még szembetűnőbb.

Néhány nagy darab fehér anyagból áll, illetve a réskitöltő kalcit mellől az eredeti agyagos részt nem sikerült teljesen kimosni. Más darabokon ugyanugy barna, limonitos maradék jellemző.

Egyik példányon vékony limonit és kaolin /?/ rétegek váltakoznak, köztük kalcit-bekristályosodásokkal.

Egy vékony kalcit-ér keresztben az egészet átszeli.

Ősmaradványok

Csak egy sötétbarnára színeződött tengeri sün /?/ vázelemet találtam az anyagban.

Budapest, 1980 december 29

Kraus S.

1980 február 02-án az 1. főhasadékból, a Beomlás Falazottterem felé néző tetejéről gyűjtött minta.

Eredeti anyag

Szürkéssárga, kőzettörmelékes agyag. Többségét a kőzettörmelék adja, ami 40-50 mm-nél kisebb márgadarabokból áll. Eltörve barnássárga, tömötszövetű Budai Márgának látszik. Ősmaradványt nem látni benne. A felülete agyagos, az élek kissé koptatottak.

Agyag a mintában csak kőzetliszttel fordul elő, apró, 0,5-2,5 mm-es csomókká összetapadva, melyek nagyobb, 20-30 mm-es darabokat alkotnak. Csillámot nem látni az anyagban. Kevés szenesedett fadarab van a mintában. Ezek 5-10 mm nagyok, törési felületük fényes és fekete.

Iszapolási maradék

1000,0 g-ból 0,2 mm lyukbőségű szitán fennmaradt 659,2 g.

Szürkéssárga, barnás árnyalatu, "eocén-szinű" anyag.

Az anyag többségét Budai Márgából álló darabok alkotják.

Éleik alig koptatottak, inkább mállottak. Kevés sötétbarna, apró limonitdarab és egy limonit-ér darabja van a mintában.

Apró, szenesedett fadarabkát és kevés kvarckavicsot is látni az anyagban. A fehér, 1,5 mm \varnothing -jü kvarc szemcsék közepesen koptatottak.

Ősmaradványok

Egy koptatott Nummulites és egy tengeri-csillag vázelem az eocén kőzetből preparálódott ki.

Két rücskös felületű, zöldesszürke, 2 mm-es és egy nagyobb, 3 mm-es barna növénymag a szenesedett fadarabakkal együtt

Valószínűleg jelenkori.

Az anyagban több vékony csigaház-darabka is van. Az /általam/
felismerhető darabkák orsócsigák házából törtek le.

Krolopp E. meghatározása /1981 január 12/ szerint Zerbina det-
rita /holocén, bronzkor óta él nálunk/.

Clausilia indet /holocén, közönséges/.

Következtetések

Az ősmaradványok alapján a felszakadás felszinközeli, a jelen-
kori élőlények bejutását lehetővé teszi. Kigőzölgést meg-
kellene nézni.

Megjegyzés

Visszaméréskor az iszapolt anyag egy része kiborult, így
további mennyiségi vizsgálatokra a minta nem alkalmas.

Budapest, 1980 december 28.

Kraus S.

1981 január 03-án, az Uj rész Alba Regia ágában, a Szemüreg ÉK-i mellékágacskájából gyűjtött minta.

Eredeti anyag

Világosbarna színű, 0,5-2,0 mm-es darabkákból összeálló, kissé porózus agyag. A mintában apró, 1 mm vastag kőzetlemezek is vannak az agyaggömbök közé beágyazódva, anyaguk kalcit. Kevés, egyenletesen elszórt fehér csomó látható az anyagban /kaolin?/. Ezek 2-10 mm nagyok, tömött szövetűek, a nagyobb darabok felülete kissé koptatott.

Egy-egy élénk sárgásbarna okkercsomó van még a mintában.

Egy nagy, 8 cm-es, lapos márga található az anyagban, melynek egyik oldalát 0,5 mm vastag kalcitréteg borítja, innen befelé pedig sárga és sárgásfehér szín 1-3 mm széles sávokban ismétlődik.

Izapolási maradék

1000,0 g-ból 0,2 mm lyukbőségű szitán fenn maradt 8,1 g /!/. Világosbarna színű, főleg lapos kalcitdarabokból és kőzetszilánkokból álló anyag. Sok az üregesre oldott kalcitkristály-töredék és az apró fentnőtt kalcitokból álló, 0,5-0,8 mm vastag lemez. A kőzetszilánkok anyaga márga, felületük többnyire dentrites.

Kevés apró mikró-borsó jellegű kéregdarab és néhány fehér, mész anyagu darabka mellett egy nagyobb 15 mm-es meszesedett agyagcsomó is van a mintában. Ez sárgásbarna színű, puha, rétegzett, felülete legömbölyített. /lehet, hogy az izapolástól/

A mintának közel felét apró szemcsék alkotják. Ezekben nagyon sok a barnásfekete limonitdarabka, kevesebb a világos csokoládébarna agyagdarabka. Hig sósavban nem pezsegnek, de a világosabb szemcsék szétesnek.

Néhány barnássárga okker-szemcse is van az anyagban.

Sok a fehér, sárgásfehér vagy víztiszta kalcitkristályokból álló szemcse is.

Az apróbb szemcsék némelyike - főleg a barna agyagdarabok - koptatottak, de ez valószínűleg az iszapolástól van.

Ösmaradványt a mintában nem találtam.

Budapest, 1981 január 31

Kraus S.

1981 január 03.-án az új rész Alba Regia ágában, az Albaikos /Lepotty/-teremmel szemben levő kis hasadékból gyűjtött minta.

Eredeti anyag

Piszkosfehér és világosbarna agyag. A fehér színű 5-8 mm-es éles törési vonalakkal határolt poliéderekből összeállt anyag. Az egyes darabkák földes szövetűek, szálkásan kagylós törésűek és egynemű anyaguak. A fentebb jellemzett darabok között összegyurt jellegű, apró darabkákból álló - gömbökből álló - hasonló színű részek vannak. Anyaguk sósavban nem oldódik, vízben szétesik. /Kaolin?/

A világosbarna agyag teljesen átgyurt, apró csomókból áll. Sósavban kezdeti enyhe pezsgés után szétesik.

Főleg a barna agyagban sok élénksárga okkerdarab van.

Ennek szövete teljesen egynemű, földes jellegű. Az egyes darabok erősen lekerekítettek, ami rövid szállításra utal.

A különböző színű anyagok kissé össze vannak keveredve, de a fehérek vannak többségben, a barna részek ezek csoportjai közé települnek be.

Egy nagyobb, 5x3 cm-es világosbarna, erősen lyukacsos márgadarab van a mintában. Szerkezete alapján inkább elmeszesedett agyagcsomó, mint eredeti eocén márga.

Iszapolt anyag

1000,0 g-ból 0,2 mm-es lyukbőségű szitán fenn maradt 14,8 g/!/

Az anyag többsége sárgásbarna színű okker, kevés sötétebb barna limonitdarabbal keverve. Földes szövetű, vékony lemezek és közepesen koptatott apró szemcsék. Néhány nagyobb darabban középen sötétebb limonitot látni, amit világosabb

szinű okker vesz körük.

Kevés fehér mész-szemcse van a mintában, ami sósavban kevés fehér üledék visszamaradásával, heves pezsgés közben feloldódik. Szövege erősen porózus.

Néhány barnás árnyalatu márgadarab felületén /az iszapolás során?/ kimosódott fehér darabkák éles határolóidomainak nyoma látható.

Egy vékony márga-lapocskán 1,5-2,0 mm-es mikro-borsók ülnek.

Egy 4mm-es, felnőtt kalcitkristály van az anyagban, lapjai fényesek nem oldottak, sárgásan átlátszó színű.

A mintában sok a 0,5-1,5 mm-es baritkristályokból álló lapos kristálycsomó. Színük szürkésfehér, feltűnő, hogy a kristályegyedek laposan, elfektetve nőnek.

Ősmaradványt a mintában nem találtam.

Budapest, 1981 január 26.

Kraus S.

RÉ. 6.

Barit

A Rémó-barlangban 1981. május 27-én, a keresztbe menő folyósó Ny-i végén, agyagból gyűjtött minta.

Barnássárga, 3x3 és 4x7 cm-es telérdarabok. Néhány darabon a környező kőzet barna, sárgásbarna darabjai is megmaradtak 2-12 mm vastagságban. Ez Nummulites^z-Discocylinás Mészke volt, de mészanyaga teljesen átkovásodott, az ősmaradványoknak csak épségben megmaradt lenyomata látható. Az egysejtűek irányítottan, laposan összehalmozódva helyezkednek el az üledékben. Ezzel a sikkal a barittelér kb. 45 fokos szöveget zár be. /Ha figyelembe vesszük a kőzetblokk dőlését, akkor a repedés már sokkal meredekebb volt./

A kőzethasadék erősen tagolt felületére kiváló baritkristályok 4-6 mm vastag bevonatot alkotnak. Táblás, zsirfényű, áttetsző kristályok, 2-7 mm élhosszúsággal. Az élek teljesen, a keskenyebb lapok erősen visszaoldódtak, a táblák felülete sem egyenes. A kristályok közti üregeket agyag töltötte ki, ami valószínűleg az üledékbe hullás után mosódott oda. Néhol ez kalcitanyaggal odacementálódott.

Egyik darab kőzete világosbarna és fehér színű, a barit fél milliméteres hézaggal elválasztott két rétegben települ rajta, összesen 4 mm vastagságban. Itt a kristályok 0,5-2,0, elvéve 5 mm élhosszúságú táblákban képződtek, szintén erősen legömbölyített élűek. Az apró kristályok a nagyobbak közötti teret töltik ki. Az alsó barit-réteg kristályai tisztábbak, kevésbé oldottak, de szintén apró méretűek. A felső réteg kristály-egyedei nem folytatásai az alul levőknek.

1981. június 12.

Kovács Sándor

Kovásodott "mészakő"

A Rémo-barlangban 1981. május 27-én, a keresztfolyósó Ny-i végén, kitöltésből gyűjtött anyag.

10x13x12 cm nagyságú kőzettömb. Színe barna, de fokozatosan át-
megy néhol sárgán át fehérbe, máshol halvány barnába vagy lilába.

A minta szövete alapján a környékről jól ismert eocén mészakő volt, az irányítottan összehalmozódott egysejtűek vázai azonban teljesen kioldódtak, így meglepően könnyűvé vált az anyag. Döntő többségében Discocyclinákából, kevesebb Nummulitesből állt a kőzet. Az egykori maradványok lenyomatán a mintázat nem látszik, csak az üreg alakjából lehet következtetni azokra. Az ép kőzetben gyakori egyéb vázrészeket nem ismertem fel, noha bizonyára vannak ebben a mintában is.

A kőzetdarab egyik oldalát barna színű, egyenes felület alkotja, rajta egy 3x4 cm-es részen fentnőtt baritkristályokból álló telér darabjával. A kristályok táblái 2-5 mm élhosszúságúak, köztük agyagos kitöltéssel.

A sík oldaltól távolodva a kőzet színe több rétegben változik. Először 4-5 mm széles fehér, utána 5-10 mm rózsaszínes sárga, majd átlag 30 mm barnássárga szakasz következik, ami után a kőzet színe rózsaszínes barnával állandósul. A szövetben, ősmaradványok elhelyezkedésben semmi változás nincsen a színhatároknál, ezért biztosra vehető, hogy nem az üledékképződéskor beállt változást, hanem utólagos átalakulást jelent a minta színzónássága.

A baritos résznél 5-8 mm barna, majd 3-4 mm barnászvörös, lilás réteg van, amit 2-3 mm élénkarna sáv követ, és csak ezután következik a fehér, inkább barnásfehér zóna.

A kőzet sík oldalán több egysejtű vázának metszete látható. Az itt és a kőzet többi részén levő ősmaradványok üregecskéi alapján megállapítható rétegzettséggel a sík kb. 75 fokos szöget zár be, de ha a helyszínen észlelhető rétegdőlést figyelembe vesszük, akkor a repedés közel függőleges lehetett.

RÉ. 7.

Mindként irányra - tehát a kőzet rétegzettségére és a bari-
tos repedésre - merőlegesen egy 5 mm széles, fehér, tömör,
ősmaradványokat nem tartalmazó telér húzódik. Földes törésü,
szerkezet nélküli, de feltételezhető, hogy egy teljes anyag-
kicserélődésen átesett kalcittelér.

1981. június 12.

János Sándor

UJLAKI - KŐFEJTŐ

/ BUDAI - HEGYSÉG /

Ujlaki-hegyi-kőfejtő /Budai-hegység/

Tél végén terepbejárás közben az Ujlaki-hegy csucsától DK-i irányban levő nagy, régi kőfejtőben jártunk. Itt több ponton kigőzölgést láttunk, amit tavasszal megpróbáltunk kibontani, egyelőre eredménytelenül. Biztató azonban, hogy néhol borsóköves falrészeket és hévizes oldásformákat is lehet látni. Legfontosabb mégsem ez volt, hanem az, hogy a fejtő egy részén vörös agyaggal kitöltött üreget találtunk, aminek anyagában apró csontok voltak. A begyűjtött mintát beiszapolva meglepően sok maradvány került elő, amit Jánossy Déneshez vittem el. Ő később személyesen is megnézte a lelőhelyet, majd tavasszal az FTSK kutatóinak segítségével kb. 200 kg. mintát gyűjtött innen. A feldolgozás során előkerült sok ősmaradvány a Budai-hegység fejlődéstörténetéhez nagyon fontos adatokat szolgáltatott, mert ez az első, a bő és változatos faunával pontosan beszíntezhető alsó-pleisztocén lelőhely a területen. Erről Jánossy Dénes az MKBT-ben 1981 novemberében előadásban számolt be, egyuttal a fauna listát is rendelkezésünkre bocsájtotta.

A maradványokat befoglaló vörös agyag -- úgy tűnik -- egy hévizes üreget tölt ki, így a hévizes barlangok korának meghatározásához is nagy fontosságú az anyag.

Melléklet: Az agyagminta leírása a lelet-listával.

Az Ujlaki-hegyen, 1981 január 18-án, a csucstól DK-irányban levő nagy kőfejtő ÉNY-i falának felső részén gyűjtött anyag.

Eredeti anyag: Barnásvörös, apró csomókba összeállt agyag. Sok a világosabb, barnásfehér színű kőzetdarab is, ezek 1-40 mm nagyok, nemkoptatottak, sósavban erős pezsgéssel oldódnak, míg a vöröses agyagcsomók csak szétesnek.

A mintában sok apróbb-nagyobb csont van, kevés növénygyökérrel együtt.

Izapolási maradék: 1000,0 g légszáraz anyagból 0,2 mm lyukbőségű szitán fennmaradt; 372,5 g anyag.

Vörösesbarna színű kőzettörmelék. Az apróbb szemcséknek kb. harmada közepesen koptatott kvarcithomok, néhány apró kavics-csal, 5 mm átmérőig. A többi barnásszínű, nem koptatott kalcit vagy kőzettöredék. Sok a barnásfekete, kissé koptatott limonitdarab is. A nagyobb darabok kissé koptatott Nummuliteszes-Mészkeő töredékek vagy porozus kalcitkiválások. Egyiken jól látszik, hogy éles-sarkos szemcséket vett körül a kalcit, a szemcsék eltünése után megőrizve azok alakját.

Ősmaradványok: Az eocén kőzet oldási maradákként jekentkező Foraminiferákat vagy Echinoidea-váztöredékeket a mintában nem találtam. Az anyagban sok, az izapolt anyagban 1,75 g súlyu kisémlős-csont volt. Ezek többsége csövescsont, kevés csigolya és néhány fog volt. Az anyagot Dr Jánossy Déneshez /Magyar Nemzeti Múzeum Őslénytára/ vittem el, aki erős hűmmögés után alsó-pleisztocén korúnak feltételezte, de bizonyító értékű fogat nem talált a beszállított mintában. Bővebb anyagot a szintén bevitt eredeti mintából, illetve egy tavaszi terepi gyűjtésből lehet majd várni.

Meghatározta: Jánossy Dénes és Topál György

- Celtis cf. australis Linné
- Bufo sp.
- Anguis sp.
- Ophidia
- Talpa fossilis Petényi
- Sorex aff. runtonensis Hinton
- Sorex minutus Linné
- Crocidura obtusa Kretzoi
- Beremendia fissidens Petényi
- Rhinolophus macrorhinus anomalidens Topál /tömeges/
- Rhinolophus mehelyi Matschie
- Rhinolophus ferrumequinum csoport
- Myotis nattereri Kuhl
- Myotis bechsteini robustus Topál
- Myotis brandti Eversmann
- Plecotus sp.
- Miniopterus schreibersi Kuhl
- Citellus cf. primigenius Kormos
- Sciurus sp.
- Glis sackdillingensis Heller
- Eliomys sp.
- Sicista praeloriger Kormos
- Apodemus sylvaticus Linné
- Allocricetus cf. burzae Schaub
- Cricetus cricetus runtonensis Newton
- Mimomys pusillus Méhely
- Mimomys "hewtoni" Méhely
- Pliomys episcopalis Méhely
- Lagurus pannonicus Kormos
- Lagurus arankae Kretzoi
- Allophaiomys pliocaenicus Kormos
- ?Hypolagus sp.
- Ochotona sp.
- Meles cf. atavus Kormos
- Ursus aff. etruscus Falconer

Szemlő-hegy /Budai-hegység/

A Barlang utca -- Zsindely utca közötti részen ősszel csatornát fektettek le. 1981 október 03.-án jártam ott először, amikor a Barlang utcától Ny-ra 22 m-rel egy oldásforma-gyanus kőzetrészt láttam a csatornaárok alján, a felszíntől 2,5 m mélyen. Október 07.-én a Bekey Csoport két kutatójának segítségével kb 2 óra alatt kibontottunk az árok alján egy kisebb szakaszt, így meg tudtuk állapítani, hogy a további munkának nincs értelme. A simára oldott szálban álló kőzet alatt az egykori üreg teljesen fel van töltődve agyagos felületű mészkődarabokkal, így a feltételezhetően nagy méretű üreg kitisztítása -- főleg az ott folyó csatorna-építés előrehaladása miatt -- nem oldható meg.

Az üreg beszakadása nem a mostani munkát miatt történt, oka a felszint 1-2 m-re megközelítő fötte beszakadása lehetett. Ősmaradvány a munkák során nem került elő, de a köveket bevonó agyag még a felszínről származó egykori talaj jelenlétét is kizárja, legalább is ezen a részen. További vizsgálatokat igényel az a kérdés, hogy honnan származik a nagymennyiségű, sárga agyagos törmelék.

Több vastag kalcit-ér is huzódott az árok alján./SZEM.43.minta/ és a bontott szakaszon néhány kőzetdarabon kisméretű borsókövek voltak /SZEM.44.sz.minta/ leírásuk még nem történt meg. A beszakadás jelentősége a fentiek ellenére nagy, mert a már régóta feltételezett "Betemetett szakasz" egyik pontjának fogható fel. A barlang ismert részétől északra lejtő hegyoldal több házának építésekor töltötték fel vagy falaztak el kisebb-nagyobb üregeket. Erről az egyik ott lakó illető tett említést, megmutatva a terület térképén azokat a részeket, ahol ő töltötte be a lyukakat.

Ezek a pontok az ismert főjáratokkal párhuzamos irányt követnek, azoktól kb. 20-25 m-re. A most megismert üregrész már a következő /azaz már a második!/ hasadék része lehet.

A Szemlő-hegyi-barlang telkének kerítését építő kivitelezők a Felsőzöldmáli ut szélétől /kerítés/ kb. 22 m-re, a 10 sz. ház beton kerítés-alapjának készítésekor egy üregbe szakadtak be. Magyarai Gábor szóbeli kérésére és közlése alapján elkészített vázlatot mellékelem. Az építők természetesen betonnal betöltötték az üreget, de tavasszal megkíséreljük kibontani.

Melléklet: A csatorna és a kerítés üregének helyszínrajza.

Kraus S.

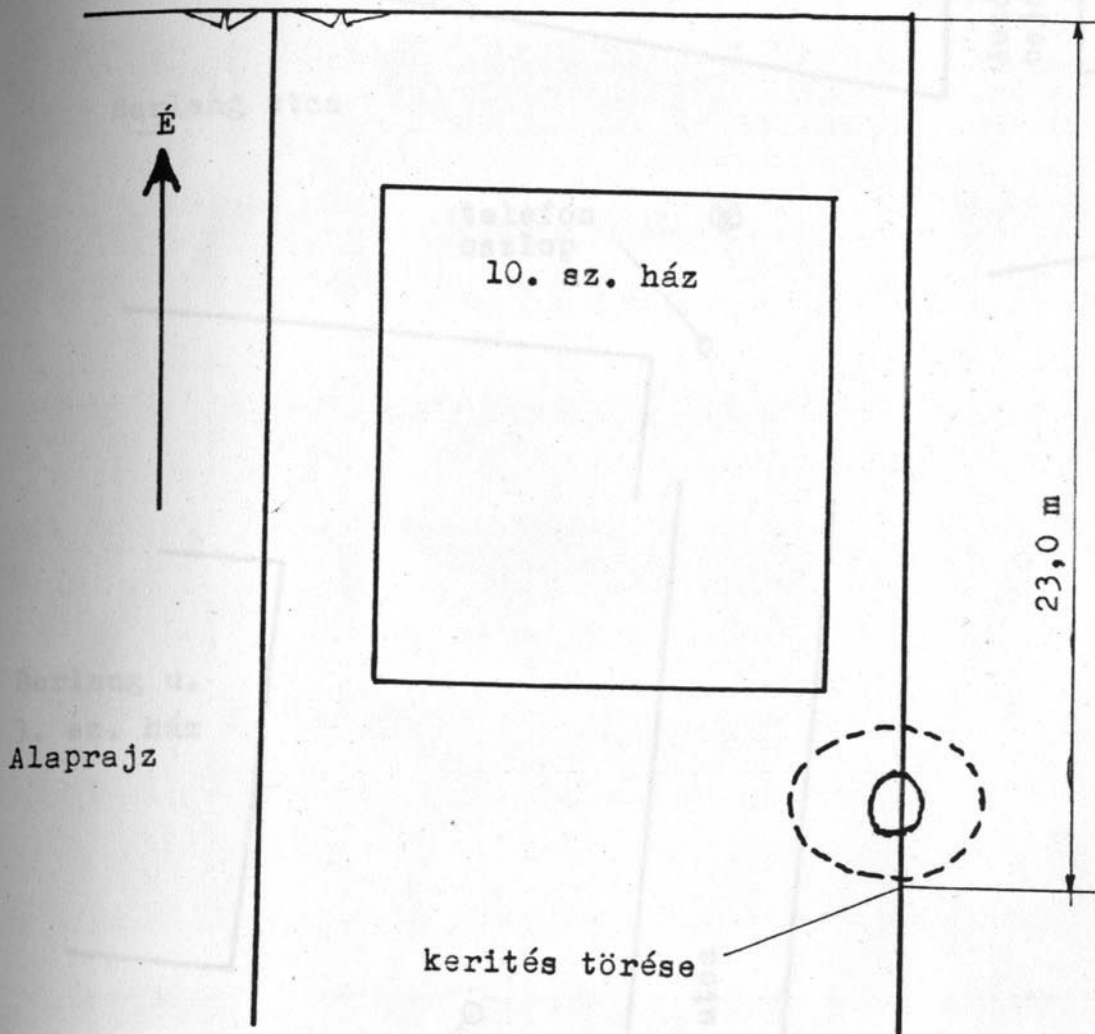
kerítés törése

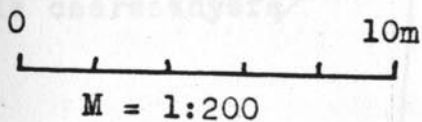
A Felsőzöldmáli út 10. sz. ház kerítésének beszakadása
/Magyari G. szóbeli közlése alapján szerkesztette
Kraus Sándor/

Felsőzöldmáli út

Kraus Sándor/

Alaprajz

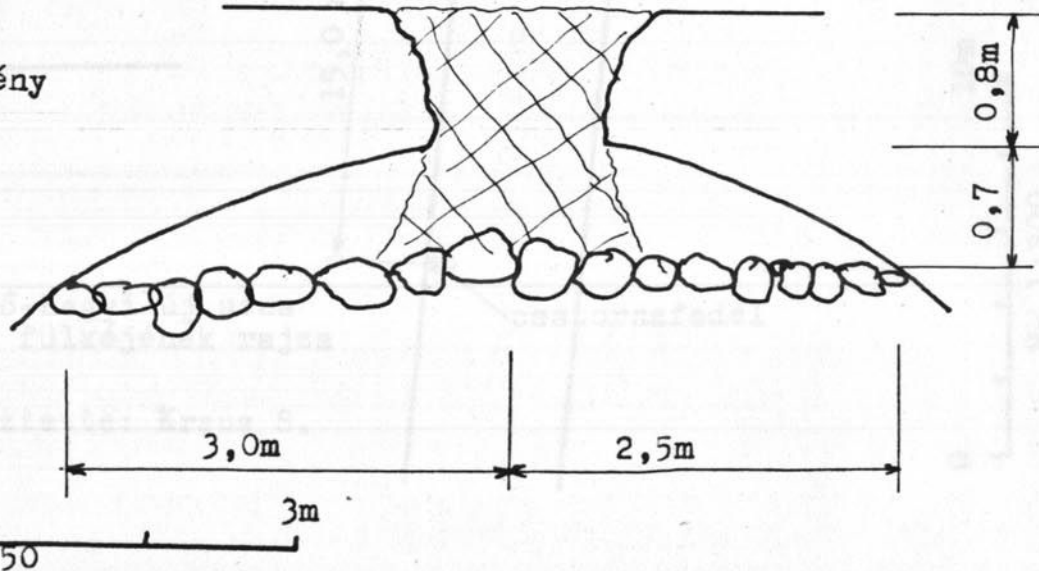

NY

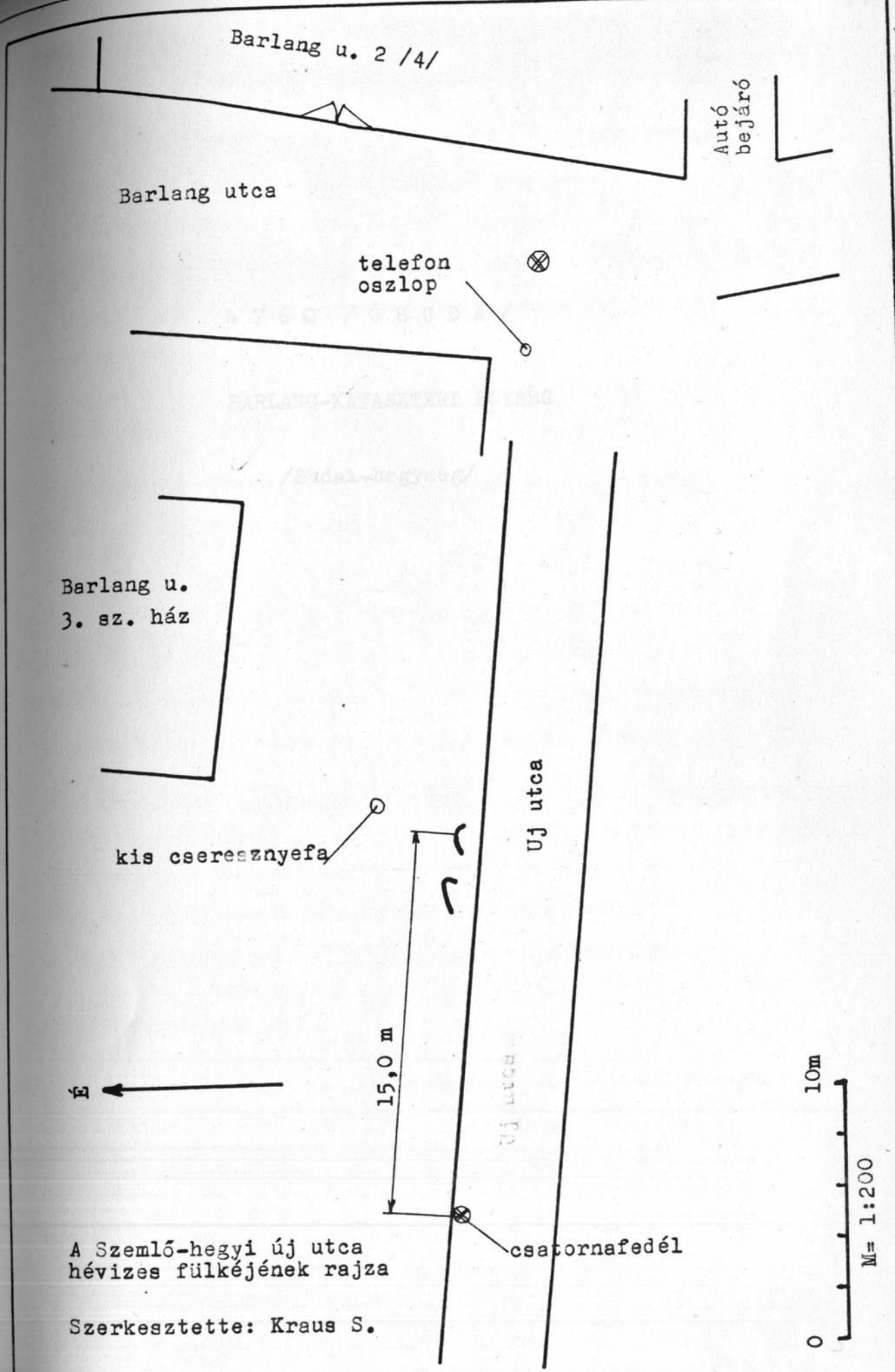
száraz betonnal
betöltve

K

Szelvény

V. - C. - 1981. évi 80

Barlang u. 2 /4/

Autó bejáró

Barlang utca

telefon oszlop

Barlang u. 3. sz. ház

kis cseresznyefa

Uj utca

15,0 m

É

10m

M= 1:200

A Szekesfehervari új utca
hévizes fülkéjének rajza

csatornafedél

Szerkesztette: Kraus S.

4 7 6 0 / Ó B U D A /

BARLANG-KATASZTERI EGYSÉG

/Budai-hegység/

291. számú barlang-kataszteri egység / Óbuda, 1972. évi kataszteri felmérés alapján /

A kataszteri egység a Budapesti-hegység területén, Óbuda város területén, a Duna jobb partján, a Duna és a Rákos-patak közötti területen helyezkedik el. A kataszteri egység területén a következő barlangok találhatók: ...

A kataszteri egység területén a következő barlangok találhatók: ...

A kataszteri egység területén a következő barlangok találhatók: ...

Barlangok a kataszteri egységben:

- 1. Paprika-patak -- Aranyhegyi-patak -- Kocsis-hegy
- 2. ...
- 3. ...
- 4. ...
- 5. ...
- 6. ...
- 7. ...
- 8. ...
- 9. ...
- 10. ...

4760 /OBUDA/ barlang-kataszteri egység /Budai-hegység/

Az idei évben legtöbbet ezzel a területtel foglalkoztam. Részben szobai munkákat /adatgyűjtés, irodalmazás, térképrajzolás, szelvény-szerkesztés/, részben terepbejárásokat, barlangi turákat végeztünk. A munka még kezdeti állapotban van, így csak a már többé-kevésbé teljesnek tekinthető részokről írok jelentést.

A feldolgozott terület határai

Hazánk barlang-kataszteri felosztásában a 4760 /Óbuda/ területet 3 egységre osztották /Karszt és Barlang, 1972 példány 29. old./ . Sajnálatos módon a felosztást végzők helyi ismeretekkel nem rendelkeztek, ezért valószínűleg szintvonal nélküli utcahálózati térkép alapján végezték munkájukat, legalább is ezen a területen. Sem a domborzati, morfológiai, sem a hidrológiai szempontokat, sem a határvonal térképi reprodukálhatóságát nem vették elsődlegesnek.

A fentiek miatt munkánk során morfológiai alapon készült kisebb részekre osztva vizsgáljuk át a területet.

Megkülönböztetésül ezeket az egységeket betűvel jelöltük.

Felosztásunk a következő:

4760/A Paprikás-patak -- Aranyhegyi-patak -- Rozália-téglagyár -- határköves erdőszél -- határköves völgyelés --
kék □ jelű uton K-felé -- Csucs-hegyi-nyereg -- Hideg utca
-- Honvéd utca -- Paprikás-patak.

4760/B Ördög-árok -- Hidegkuti ut -- Galóca utca --
 Hidegkuti ut -- Paprikás-patak -- Honvéd utca -- Hideg
 utca -- Csucs-hegyi-nyereg -- kék □ jelű uton Ny felé --
 határköves völgyelés -- határköves erdőszél -- Rozália-
 téglagyár -- Aranyhegyi-patak -- Harsány-lejtő -- Erdő-
 alja lejtő -- Virágos-nyereg -- Piros + jelű ut -- felső
 Csorda-kut -- Vöröskövári-nyereg -- Birkás-kut -- repülő-
 tér szélén vezető ut -- Határ-nyereg -- Görgényi ut --
 Szalonka ut -- Ördögárok.

4760/C Bécsi ut -- Perényi ut -- agyagbánya széle -- Pe-
 rényi köz -- gyalogut a vizmosás mellett -- Remete-hegyi-
 nyereg -- Hármashatárhegyi autóút -- Fenyőgyöngye -- Szép-
 völgyi ut -- erdészháznál egyenesen kijövő ut -- zöld jelű
 ut -- Görgényi ut -- Határ-nyereg -- repülőtér szélén ve-
 zető ut -- Birkás-kut -- Vöröskövári-nyereg -- felső Csor-
 da-kut -- piros + jelű ut -- Virágos-nyereg -- Erdőalja
 lejtő -- Harsány lejtő -- Bécsi ut.

4760/D Ördögárok -- Szalonka ut -- zöld jelű ut -- erdész-
 háznál egyenesen ki -- Szépvölgyi ut -- Fenyőgyöngye -- Há-
 rma shatár-hegyi autóút -- Remete-hegyi-nyereg -- gyalogut a
 vizmosás mellett -- Perényi köz -- agyagbánya széle -- Peré-
 nyi ut -- Bécsi ut -- Szépvölgyi ut -- Pusztaszeri ut --
 Alsözöldmáli ut -- Pusztaszeri ut -- GáborÁron ut -- Szi-
 lágyi fasor -- Vöröshadsereg utja -- Ördögárok.

4760/E Szilágyi fasor -- Gábor Áron ut -- Pusztaszeri ut
 -- Alsözöldmáli ut -- Pusztaszeri ut -- Szépvölgyi ut --
 Duna -- Margit hid -- Mártirok utja -- Retek utca -- Szi-
 lágyi fasor.

- 3 -

Melléklet: A terület határainak térképe.

A feldolgozás módszere /szobai munkák/

TÉRKÉPEK

Első feladat a terület térképének megrajzolása volt. Még apróbb részekre osztva 1:10 000 méretarányu térképrészleteket rajzoltam a területről. Így gyakorlatilag egy A 4-es legfeljebb A 3-as lapra egy hegytömb került, ami tektonikai blokknak is tekinthető. A felszíni turák során feljegyzett geológiai megfigyeléseket ezekre a lapokra rajzolom rá.

SZELVÉNYEK

A kutatási terület nagyobb része a Hármashatár-hegy ÉNY-DK irányu hegyvonulata. Ennek szerkezeti és barlangtani vizsgálatához legcélszerűbb volt DNY--ÉK irányu szelvényt szerkeszteni, melyek a lehatároló vízfolyások közötti részt teljes egészében bemutatják. 1:10 000 méretarányu térképről 7 darab 1:5000 méretarányu szelvényt szerkesztettem, ötszörös tulmagasítással. Ezek átlagosan kilométerenként követik egymást.

Néhány más irányu szelvény is készült, hasonló arányokban, valamint a nagybarlangokon áthuzott É--D irányok mentén 1:1000 méretarányu, kétszeres tulmagasításu szelvények. Ezeket az üregrendszerek elhelyezkedésének vizsgálatánál lehet jól alkalmazni.

A szelvények felsorolása a II. táblázatban van.

Melléklet: térkép a szelvények nyomvonalával.

II. TÁBLÁZAT A terület szelvényei

Jele	Iránya	Határai	Azonosítási pont	Megjegyzés
É.1.	É--D	Bécsi út-Ördögárok	Vöröskővár csúcsa	
É.2.	É--D	" " "	Kecske-hegy "	
É.3.	É--D	Szép völgyi út -- Gábor Áron út	Francia-bányán át	
É.4.	É--D	Csatárka út -- Gábor Áron út		1:1000, É.3. része
É.5.	É--D	Szép völgyi út -- Pusztaszeri körönd	Pál-völgyi-bg. bejáratától Ny-ra	
É.6.	É--D	Szép völgyi út -- Felsőzöldmáli út		1:1000 É.5. része
É.7.	É--D	Szép völgyi lépcső-- Pusztaszeri út	Szemlő-hegyi-bg. bejáratán át	1:1000
ÉK.1.	DNy--ÉK	Paprikás-patak -- Aranyhegyi-patak	Szarvas-hegy csúcsa	
ÉK.2.	DNy--ÉK	Paprikás-patak -- Bécsi út	Csúcs-hegy csúcsa	
ÉK.3.	DNy--ÉK	Ördögárok--Bécsi út	Homok-hegy csúcsa	
ÉK.4.	DNy--ÉK	" "	Gugger-hegy csúcsa	
ÉK.5.	238--58°	" --Szép völgyi út	Apáti-szikla- Gugger-hegy csúcsa	Eltérő irány
ÉK.6.	DNy--ÉK	Vöröshadsereg útja -- Bécsi út	Ferenc-hegyi-bg.	
ÉK.6.A.	DNy--ÉK	Gárdonyi út-- Remetehegyi út	"	ÉK.6. része
ÉK.7.	DNy--ÉK	Szilágyi fasor -- Bécsi út	József-hegy csúcsa	
K.1.	Ny--K	Hidegkúti út -- Bécsi út	Hármashatár-hegy csúcsa	
K.2.	Ny--K	Ördögárok--Duna	Balog Ádám úti szikla	
DK.1.	313-133°	Rózsika-forrás-- Duna	Mátyás-hegy csúcsa	
DK.2.	ÉNy--DK	347 m-es csúcs-- Duna	József-hegy csúcsa	

Adatgyűjtés, irodalmazás

Lényegesebbnek tartottam a terepbejárásokhoz segítséget nyújtó turista utikalauzok átböngészését. Így a terület számos forrását, szikláját és kőfejtőjét lehetett feljegyezni. Ezeknek bejáráson alapuló azonosítása és térképi ábrázolása, vizsgálata és dokumentálása még csak részben történt meg. Ezen munka során az alábbi utikalauzokat dolgoztam fel:

Thirring G. /1900/ Budapest környéke

Thirring G. /1920/ Budapest -- Duna jobbparti környéke

Vigyázó J. -- Strömpl G. /1934/ Budai hegyek

Pápa M. /1966/ Budai-hegység utikalauza

Átnéztem a MKBT barlang-leltár lapjait, amik Budapest határain belül 86 üreget jeleznek, a Budai-hegységben pedig további 50-et. Ezeknek felkeresése szintén csak részben történt meg.

A terület építésföldtani vizsgálata során a FTV 1:10 000 méretarányban földtani térképet /szerkesztett/ készített, ami szintén sok adatot tartalmaz.

Feltevések

A hazai földtanban egyre inkább háttérbe szorul a terepi geológia, a saját helyszíni megfigyeléseken alapuló feldolgozás. Különösen mostoha terület a Budai-hegység.

A Szép-völgy hatalmas üregrendszerei -- tudtommal -- még egyetlen barlangász csoportot sem készítettek arra, hogy alapos terepbejárásokat végezzen ezen a környéken. Végeredményben tehát szpeleológiai szempontból majdnem érintetlen területen dolgozunk.

A Hármashatár-hegy felszínén triász és eocén kori kar-

bonátos üledékek találhatók, A Szép-völgyben sok nagy és apró kőfejtő tárja fel az eocén mészkövet, néhol a triász dolomitig. Ezekben a kőfejtőkben majdnem mindenhol találni hévizes üregekre utaló oldásformákat, ásványkiválásokat. Feltérképezésük, majd megbontásuk nagy valószínűséggel újabb üregrendszerek feltárásához vezethet.

Kiindulási feltevésem az, hogy az egész hegységblokk összefüggő/?/ hévizes üregrendszert foglal/t/ magába. Ezekben tengerszint feletti magasságuk és közettani helyzetük alapján következetesen változó kitöltés található, szélső esetben vörös agyag /Ujlaki-hegyi-kőfejtő/ illetve borsókő, kalcitlemez /Ferenc- és Szemlő-hegyi-barlang/ vagy a mai forrásszinten levő Molnár János-forrásbarlang meleg vize. Bolner Katalin, a Bekey Csoport geológusa felvetette azt a lehetőséget is, hogy a megújuló hévizes fázisok -- a Duna teraszainak megfelelő magasságokban -- különböző szinteken alakítottak ki üregrendszereket. Ez szintén egyezik az Ujlaki-hegyi vörös agyag és a Kiscelli-fensík édesvizi mészkövének /még kérdéses/ korkülönbségével. A további kutatások talán erre is választ adnak.

A feldolgozás módszerei /terepi munkák/

Az előzőekben kifejtett feltevések alapján legcélraveze-tőbbnek a terület nagyon részletes bejárása látszik.

A természetes sziklakibuvások többsége triász dolomit és mészkő. Az eocén karbonátok /mészkő, márga/ lepusztulásuk során általában lankásabb formákat alakítanak ki, amit a

felhalmozódó málladékon növényzettel teljesen fedett talaj borít. Itt tehát nem valószínű, hogy üreget találunk, még, ha néhány méter mélyen van is. A téli kigőzölgések sem jelentkeznek ezeken a részeken, mert a repedéseket a bemosódó talaj gyakorlatilag teljesen kitölti.

Ezeken a területeken tehát csak a mesterséges feltárások /kőfejtő, házalapozás, utbevágás, csatornaárok, stb./ rendszeres és következetes, gyakori vizsgálata hozhat eredményeket, amilyen pl. a Szemlő-hegy fejezetben leírt üreg is.

barlangi tavak

A terület jelenlegi vízrajza, vízföldtana

meteorológiai adatok

A terepbejárások során elkészítjük a jelenlegi vízrajz feldolgozását is. A vízszegény Budai-hegység egyetlen vizesése a terület határán, az Alsó Jegénye-völgyben van. Sok kisebb hidegvizű forrás fakad a Hármashatár-hegy ÉK-i lejtőjén, a vízvezető triász karbonátok és a vizzáró oligocén agyag határán. A Hidegkuti-medence löszös takarójában több talajviz-kutat ástak és furtak az elmúlt évtizedek során. A Duna partján a Fővárosi Vízművek parti kutjai sorakoznak, míg a József-hegy K-i lábánál számos /illetve inkább számtalan/ langyos és meleg forrás vize tör felszínre. A terület határát néhány szakasz kivételével patakok és a Duna alkotják, a belső részeken pedig több időszakos vízfolyás árka látható.

Felszíni vizek

Források

hidegvizes források
melegvizes források

Vizfolyások

időszakos vizfolyások

állandó vizfolyások

Állóvizek

Kutak

hidegvizes kutak

héviz-kutak

Felszínalatti vizek

barlangi patakok

barlangi tavak

Beszivárgás-vizsgálatok

Meteorológiai adatok

Források

A Hármashatár-hegy ÉK-i lejtőjén sok kisebb forrás fakad. Ezek közül néhányat a különböző térképek is jelölnek, de többségük még az utikalauzok leírásában sem szerepel.

A József-hegy lábánál, a Duna partján a feltörő melegforrások tucatjait tartják számon. Ezeknek némelyike nagyobb üregből lép a felszínre. /Molnár János-forrásbarlang, Frankel Leó uti hasadékok, de ide sorolhatók a későbbiekben szóba kerülő Lukács-fürdő V. sz. kut üregei is./

A Bécsi ut -- Vörösvári ut sarkán az Árpád-forrást ipari célra foglalták.

Mindezekről az 1982-évi jelentésben, helyszíni vizsgálatok alapján kívánok beszámolni.

Vizfolyások

A barlangok döntő többsége a víz oldó hatására jön létre, legalább is kialakulásának kezdeti fázisában. Éppen ezért -- mint azt a terület lehatárolásánál említettem -- célszerű a barlangtani vizsgálatok határait is felszíni vízfolyásokhoz kapcsolni. Rendkívül ritka az olyan üregrendszer, amelyik egy aktív felszíni vízfolyás alatt áthalad. Az általunk jelenleg vizsgált területet az alábbi állandó vízfolyások határolják: DNY--NY oldalon a terület belsejében eredő Paprikás-patak, ami az Arany-patakba ömlik. Ez képezi az északi határt, míg ÉK-felé a Bécsi ut. A Szépvölgyi ut betorkolásától a Margit hidig a Duna határolja K-ről a területet. Innen a Mártirok utja -- Retek utca majd a Szilágyi fasor mesterséges vonala DK--D felől az Ördögárok "viznyelőjéig" tart. Tovább a déli-- délnyugati határt ennek medre képezi, majd egy rövid szakaszon a Hidegkúti ut -- Galóca utca -- Hidegkúti ut vonalán ismét a Paprikás-patakhoz érünk.

A terület belsejében kevés állandó vízfolyás van. Ezek: a Paprikás-patak eleje, valamint a Hármashatár-hegy ÉK-i oldalának forrásaiból táplálkozó erek, melyek rövid ut után az Arany-patakba ömlenek.

Két állandó, mesterséges vízfolyást ismerek a területen. Az egyik a Hármashatár-hegyi vendéglőtől a szennyvizet vezeti le a Farkastorok vizmosásán. A másik -- igaz, hogy csak kb. 15 méter hosszúságban -- Szépvölgyi ut utcai csatornáiban összegyűlő vizet juttatja a Mátyás-hegyi kőfejtő

udvarának szélére, ahol az elnyelődik a törmelékben.

Rövid vízfolyások még vannak a területen, ezeket a forások helyszíni vizsgálata és a további terepbejárások során pontosan fe szeretném deríteni.

Az időszakos vízfolyások árkai sokfelé láthatók, de a terület uthálózatának rendezése során a lerohanó csapadék- és olvadékvizek nagy részét csatornába vezették már.

Állóvizek

A vizsgált területen állóvizet a Budai-hegység 1981-ben kiadott turistatérképe két helyen jelez: a Solymári Mátyás-hegy /Vár-hegy/ északi lábánál és a Rozália téglagyár agyagbányájában. Helyszíni vizsgálatot az utóbbi években erre felé nem végeztem.

A felhagyott agyagbányákban és néhány kőfejtő udvarán időszakos tócsák vannak.

Egyetlen -- szintén mesterséges -- langyos állóviz a Malom-tó.

Kutak

Ásott kutak

A felszínhez legközelebb eső, talajvizet vezető rétegre telepített, ásott kutak jelentősége a lakott terület teljesnek mondható vezetékes vízellátása óta megszűnt. Néhány még megtalálható a Pesthidegkuti-medence legelőnek használt részein, de alig használják. A régi ásott kutakat részben betemették, részben pedig a házi szennyviz szikkasztására használják, szennyezve ezzel a vizadó réteget és a talajvizet.

Parti vízműkutak

A Fővárosi Vízművek a HÉV vonalától keletre, közvetlenül a Duna partján több nagyméretű /Ø-jü/ kutat üzemeltet. Ezek parti szűrésű dunavizet szolgáltatnak, így a karbonátos kőzetek vizsgálata szempontjából nincs jelentőségük. Vízszintjüket teljes egészében a folyó vízszintje és a kivett víz mennyisége határozza meg.

Furt kutak

A VITUKI Kutdokumentációs Csoportjánál, illetve az Országos Kutkataszter nyilvántartása alapján a vizsgált területen a III. számú táblázatban felsorolt, furt kutak találhatóak.

A furások egy része a talajvíz kivételére szolgáló öntözőkut, más részük karsztvízszint észlelésére felhasznált kutatófurás. Utóbbiak részletes, barlangtani szempontú feldolgozását 1982-évre tervezem, így most csak felsorolom őket.

16.	20,0	Kuruczlelei u 21/b	12	Filmalabor II. sz.
17.	15,0	Frankel L. u 108		meddő
18.	9,0-	Pesthidegkuti		Rozmaring Tsz. meddő
19.	25,2	medence		Sertéshizláló I. sz.
20.	23,0			Rozmaring Tsz. meddő kutjai
21.	200,0	Pasaréti u 122	11	Lukács-fürdő I. sz.
22.	15,0		12	MaFilm III. telep
23.	156,0		50	Rozmaring Tsz. H-VII.
24.	150,3	Szépvölgyi u 162		Lukács-fürdő V. sz.
				Pál-völgyi karsztvíz.

III. táblázat A terület furt kutjai

BUDAPEST II. KERÜLET

Katasz- teri sz.	Mélység /m/	H e l y	Hőfok	Megjegyzés
1.	166,0	Dimitrov tér	11	kivül, Pesthidegkut
2.	156,5	Pasaréti ut 124		betemetve
3.	107,0	Budenz ut 11		betemetve kívül
4.	172,2	Kuruclesi u 18/b	12	kivül
5.	86,4	Páfrány u 9	10	karsztvizszint észl.
6.	cca.15,0	Frankel u 60		meddő
7.	45,5	Árpád-fejedelem 8	56	figyelőkut
8.	41,5	Árpád-fejedelem 7	63	Antal-kut
9.	24,8	Frankel L.27-29	49	Királyfürdő forrásának aknájában
10.	74,0	Árpád-fejedelem 7	52	Lukács-forrás
11.	73,2	" " "	" 59	
12.	100,6	" " "	6 63	Lukács-fürdő IV;sz.
13.	39,6	" " "	6 64	betemetve
14.	260,0	Bundez ut 20	14	Fillabor III.sz. kívül
15.	220,0	Kuruclesi u 21/b	12	Filmlabor II.sz.
16.	20,0	Frankel L.u 108		meddő
17.	15,0			Rozmaring Tsz.meddő Sertéshizláló I.sz.
18.-tól 44.-ig	9,0- 25,2	Pesthidegkuti medence		Rozmaring Tsz. meddő kutjai
45.	23,0			Lukács-fürdő I.sz.
46.	200,0	Pasaréti u 122	11	Mafilm III. telep
47.	15,0		12	Rozmaring Tsz.H-VI.
48.	156,0		50	Lukács-fürdő V.sz.
49.	150,3	Szép völgyi u 162		Pál-völgyi karsztk.

A III. táblázat folytatása

B U D A P E S T III. K E R Ü L E T

Katasz- teri sz.	Mélység /m/	H e l y	Hófok	Megjegyzés
7.	139,0	Külső Bécsi u 3303	11	Téglagyár
8.	14,2	Bécsi ut 267		Selyemkikészítő- gyár betemetve, kívül
9.	16,0	Bécsi ut 267		Selyemkikészítő- gyár kívül
10.	18,5	Lajos utca 93		Sporttelep
23.	200,8	Óbudai ut 1	13	VITUKI figyelőkut
24.	13,3	Bécsi ut 267	17	Selyemkikészítő- gyár kívül
25.-től 32.-ig	14,3- 18,0	Óbuda Duna teraszán levő kutak		
33.	64,0	Bécsi ut 267	18	Selyemkikészítő- gyár kívül
34.-től 35.-ig	15,0- 18,0	Óbuda teraszán levő kutak		

B U D A P E S T XII. K E R Ü L E T

1.	169,0			Kutatófurás, bete- metve kívül

P I L I S B O R O S J E N Ő

1.	27,0			kivül

A III. táblázat 2. folytatása

S O L Y M Á R

Katasz- teri sz.	Mélység	H e l y	Hőfok	Megjegyzés
1.	8,2	Plisvörösvári u 2		
2.	36,0			Brit katonai temető
3.	22,0			Izotóp-temető
4.	16,5			Faipari Váll.I.sz.
5.	26,4	Várhegyi-dülő		Dózsa Tsz.majorja
6.	140,0			Solymári téglagyár /Rozália " /belül
7.	30,6		15	Faipari Váll.2.sz.
8.	473,1		14	S.85.sz.hidrológiai furás
9.	17,0		13	Faipari Váll.3.sz.
10.	253,0		19	Uj téglagyár
11.	160,5		13	Műanyagipari Váll.
12.	388,3			Óbuda 2.sz.karsztkut

Megjegyzések: A vizsgált terület határain kívül eső furásokat csak abban az esetben soroltam fel, ha karsztos szempontból lényegesek. Solymár kutjai közül csak a 6. számú van a területen.

MELEGVIZES KUTAK

A József-hegy K-i oldalán fakadó langyos és meleg források vizének szennyezéstől és hideg dunavíz hozzákeveredésétől mentes kitermelése érdekében több furás készült. Ezeknek részletes leírása, rajza a VITUKI által 1968-ban kiadott

Budapest hévizei című könyvben található meg, így itt felesleges bibelődnöm velük. Az azóta készült Lukács-fürdő V. számú kut dokumentációjának barlangos részét a jelenítéshez mellékelem.

Melléklet: A Lukács-fürdő V.sz. furás üregeinek dokumentációja.

Felszín alatti vizek

A budai hévizes üregrendszerekben a felszíni kőzetek lepusztulása során egyre több csapadékvíz szivárog be. Néhány helyen az időszakos vízfolyások is bejutottak a hasadékokba, feltöltötték a járatokat /Francia-bány barlangja/ illetve az ott levő oldási maradékot áthalmozták /Mátyás-hegyi-barlang/. Ennek nyomai jól megfigyelhetők néhol a barlangokban. Jelenleg majdnem állandó vízfolyást csak a Mátyás-hegyi-barlangban ismerünk, a Pál-völgyi-barlang Patatos-ágában csak néha folyik kevés víz. Állóviz a Mátyás-hegyi-barlang tava, de kisebb tavacskák a Pál-völgyi-barlangban is vannak. Cseppkő-medencékben és agyaggödrökben összegyűlő víz szinte mindegyik barlangban található, többnyire időszakos jelleggel. A jelenleg betemetett Bekey-barlangban néhány éve kisebb tavat /tócsát ?/ láttam.

A felsoroltakon kívül még néhány aktív hidegvizes rész található a terület barlangjaiban, ezeknek részletesebb feldolgozása a további munkák során történik majd meg. Melegvizes kitöltés a Molnár-János-forrásbarlangban és a most dokumentált Lukács-fürdő V. számú kut üregeiben, ^Y

de a József-hegy Duna felőli részén még sok üreg, hasadék feltételezhető hasonlóan kitöltve meleg vízzel. Ezeknek vizsgálata, kutatása csak könnyübuvár módszerekkel -- vagy még úgy sem -- oldható meg.

Beszivárgás

Az eocén kőzetek vízvezető képessége a triász karbonátokhoz viszonyítva elég rossz. Ennek oka részben a repedéshálózat eltérő sűrűsége /a triász kőzeteket több tektonikai hatás gyötörte meg/, részben pedig a lepusztulás, mállás során keletkező oldási maradék különböző mennyisége.

A terület barlangjai majdnem kivétel nélkül eocén mészkőben képződtek. Ezek fölött a felszint a mészkő /és gyakran a rátelepült márga/ oldási maradékaként felhalmozódó sárga agyag alkotja. ez különböző vastagságu, általában legfeljebb néhány méter, rajta 30-50 cm vastag, szerves anyagokban gazdag barna erdőtalajjal. Ahol a triász kőzetek felszinen vannak, ott csak 0-30 cm fekete erdőtalaj borítja azt.

Az eocén kőzeteken kialakult vízzáró réteg legtöbb helyen megakadályozza a csapadék beszivárgását a mészkő repedéseibe, így érthető az üregek viszonylagos cseppkő-szegénysége. Hidegvizes kiválások csak ott jelentkeznek, ahol nagyobb törések, repedések mentén a víz mégis le tud jutni a mélybe, vagy pedig ahol a felszínről az agyag lemosódik, lehetőséget adva így a beszivárgás megnövekedésének.

Beszivárgás-vizsgálatokat illetve csepegés-méréseket éveken át végeztek a Pál-völgyi- és a Harcsaszáju-barlangban.

Ezeknek mérési adatai a VITUKI Adattárában porosodnak. Célszerű volna további felhasználás és kiértékelés miatt másolatban vagy eredetiben a MKBT számára megszerezni.

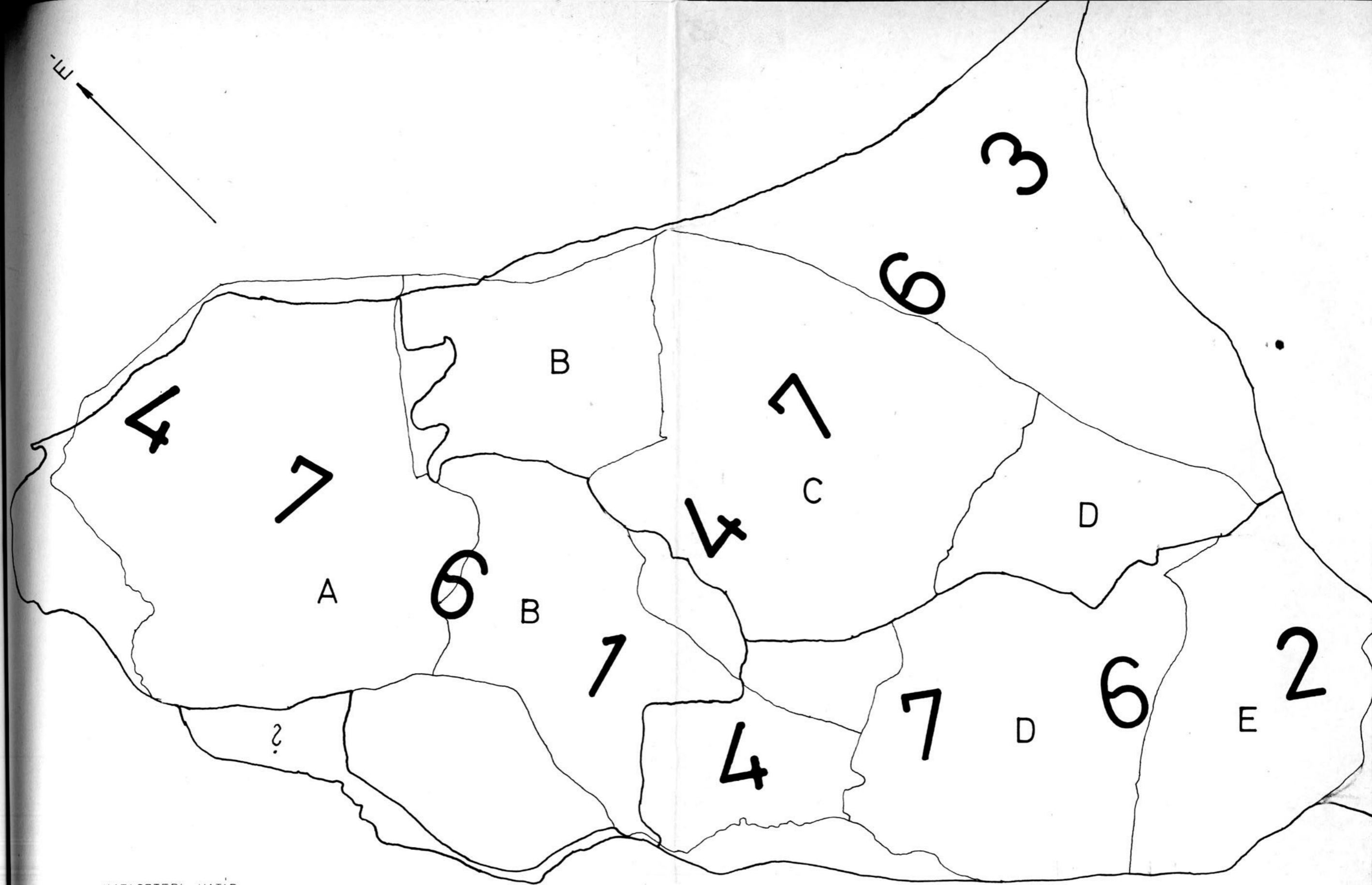
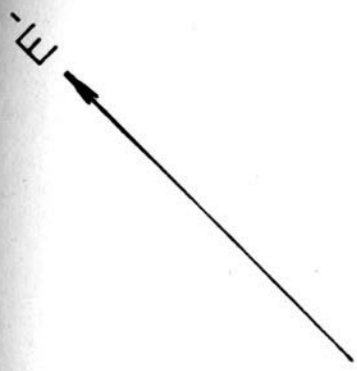
Jelenleg ilyen jellegű vizsgálatokat -- tudomásom szerint -- nem végeznek a területen.

Meteorológiai adatok

A vizsgált területen van a Meteorológiai Intézet központja Kitaibel Pál utca 1./ és néhány kisebb észlelő-állomása. Néhány évig a Pál-völgyi-kőfejtőben is működött egy csapadék- és hőmérséklet észlelő házikó. Ezeknek a mérési adatoknak főleg a beszivárgás-vizsgálatánál van nagy jelentőségük, így a hévizes üregrendszerek kutatása során nem kívánok részletesen foglalkozni velük.

Budapest, 1981

Kraus S.

— KATASZTERI HATÁR
— FELDOLGOZÁSI HATÁR

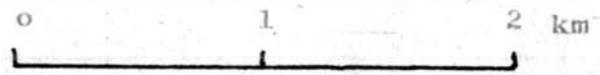
0 1 2 km

M = 1:30000

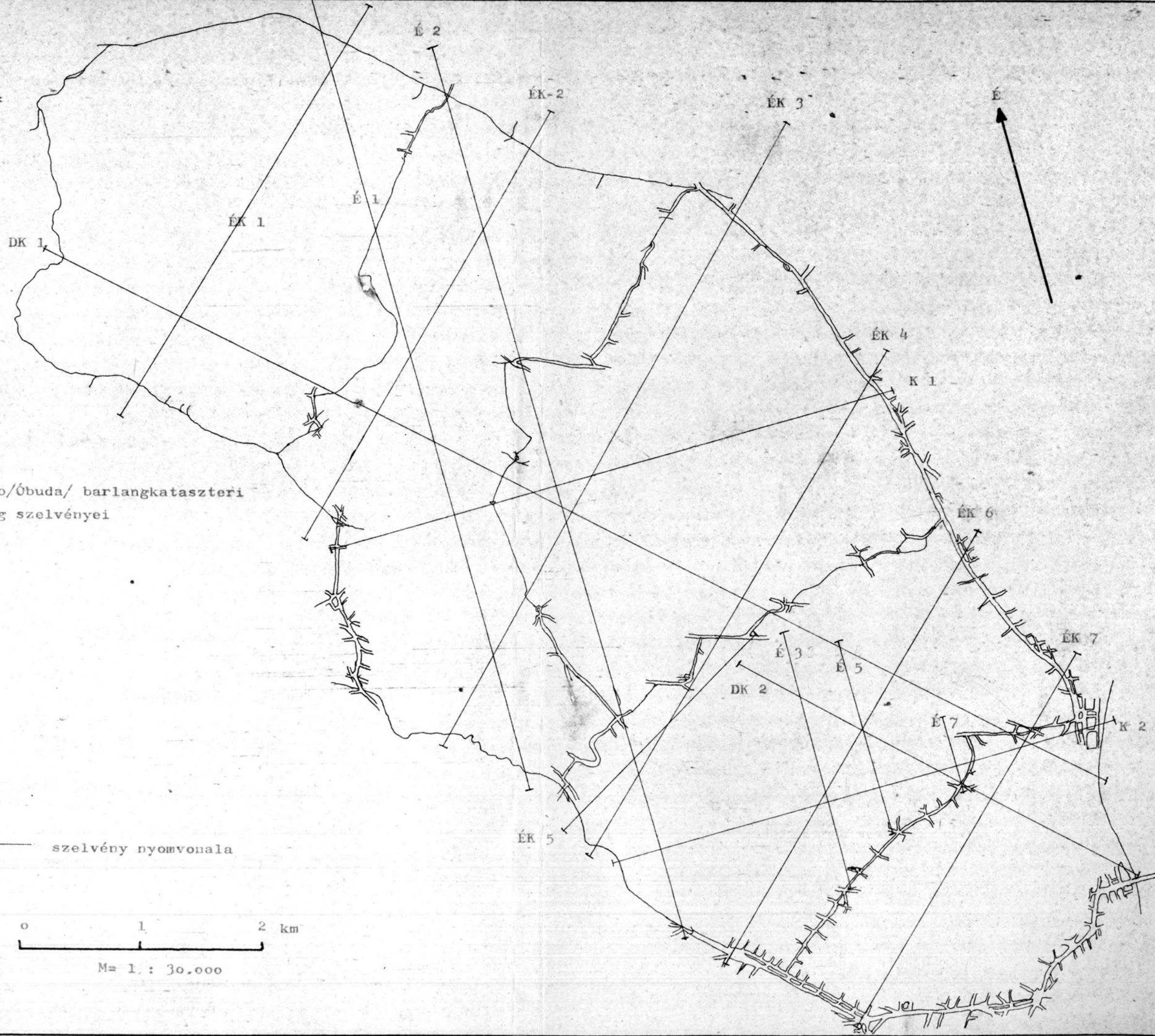
A 4760 (ÓBUDA) BARLANGKATASZTERI EGYSÉG FELOSZTÁSA

A 4760/Óbuda/ barlangkataszteri
egység szelvényei

— szelvény nyomvonala

M= 1 : 30.000

CSOPORTTEVÉKENYSÉG

Csoportunk az FTSE Barlangkutató Szakosztály
Felfutó szervezete a Ferencvárosi Természetbarát Sport
Sportkört alakította. Helyi és országos kiadványokban
számos publikáció jelent meg. (Magyar Barlangkutató Szakosztály
Közlöny, Budapest, 1993; Karakter 4. sz. 1981.)

1981-ben FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR

BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

13-15 évesek	16-18 évesek	19-21 évesek	22-24 évesek	25-27 évesek	28-30 évesek	31-33 évesek	34-36 évesek	37-39 évesek	40-42 évesek	43-45 évesek	46-48 évesek	49-51 évesek	52-54 évesek	55-57 évesek	58-60 évesek	61-63 évesek	64-66 évesek	67-69 évesek	70-72 évesek

1981-évi

CSOPORTTEVÉKENYSÉGE

Tagjaink részvételét az 1993. évi karakter 4. sz. a. 1. sz. old.
helyén tartjuk rendszeresen közzé, így a tagjaink
alkalmalossága mindig magas. Ezekben a szakosztályban
általában 10-12 fő vesz részt. Vannak olyan tagjaink, akik
csak egy-két alkalommal jelennek meg, így a szakosztály
végzett munkáját csak nagyon kevéssé, vagy egyáltalán nem
tudják megvalósítani. Ezért nagyon fontos a tagjaink
részvételének biztosítása.

1981. január 22-én megválasztott vezetőség tagjai:
Szakosztályvezető: Jankó László helyettes: Varga István
Szakmai irányító: Kócsis Sándor helyettes: Székely István
Vezetőségi tagok: Horváth János, Máté József, Pápai István
és László Árpád. Ifjúsági bizottság: Pápai István
Szakosztályi közéleti tevékenység keretében a barlang-
kutatók és a természetbarátok problémáinak megoldásá-
ért munkánk 1981. évi kiadványában jelent meg.

CSOPORTTEVÉKENYSÉG

CSoportunk az FTSK Barlangkutató Szakosztály.

Fentartó szervünk a Ferencvárosi Termézetbarát Sportkör.
Sportköri elnök: Baloghné Szentirmay Judit. Levelezési címünk: Budapest. 1093 Közraktár u. 4 szám.

Az 1953-ban létrejött csoportunk 81-ben 37 fő felnőtt és 6 fő ifjúsági taggal rendelkezik. Néhány adat a szakosztályi tagok életkoráról:

13-16 évesek	6 fő	31-45 évesek	10 fő
18-23 " "	7 " "	50-57 " "	5 " "
25-30 " "	12 " "	61-63 " "	2 " "

és a

szakosztályvezetőnk Isáki László Nyolcvanegy éves.

Összejöveteleinket Bp.1093 Közraktár u. 4 szám alatt az I.em. helységében tartjuk rendszeresen kéthetenként, így 1981-ben 25 alkalommal jöttünk össze. Ezekben a szakosztályi napokon általában 10-12 fő vesz részt. Vannak olyan tagjaink, akik évente csak egy-két alkalommal jelennek meg, így a szakosztály által végzett munkáról csak nagyon későn, vagy egyáltalán nem vesznek tudomást. Szerencsére vannak igen aktív tagjaink is.

Az 1981 január 22.-én megválasztott vezetőség tagjai:

Szakosztályvezető: Isáki László helyettes: Vidics Zoltán

Szakmai irányító: Kraus Sándor helyettes: Gazdag László

Vezetőségi tagok: Horváth János, Máté József, Frecska József és László Árpád. Ifjúsági bizottság: Tatár Árpád és Libisch K.

Szakosztályi összejöveteleinken kerül sor a barlangkutatókkal, turistákkal és a képzéssel kapcsolatos problémák megbeszélésére. Itt szakítunk időt a fiatalok képzésére is.

Az alábbiakban foglalom össze a szakosztály tevékenységét.

Kiállítások

A B T SZ Barlang Bizottsága felkérésére 1981 május 29-30-31.

Mogyoró-hegyen barlangász kiállítást rendeztünk az ott tömegesen megforduló turisták legnagyobb meglepedésére. A kiállított anyag a szakosztályunk életét, munkáját bemutató fotóanyagon és térképeken kívül a barlangjáráshoz, barlangkutatáshoz használt felszereléseken kívül a barlangi képződményeket természetben és fotókon egyaránt tartalmazta. A kiállítás anyagát Vidics Zoltánné állította össze és mutatta be.

At őszi Budapesti Nemzetközi Vásáron a B T SZ által rendezett kiállításra 5 db 50x60 cm nagyságu barlangi fotót bocsájtottunk rendelkezésre.

ELŐADÁSOK

Élménybeszámolót tartott Móga János az F T S K földszinti nagytermében 1981 november 26.-án. Körösi Csoma Sándor nyomában Nyugat-Tibetben. Az előadást saját maga által készített és készen vásárolt dia képekkel tette színesebbé.

A T I T Studióban tavasszal a Szabadság-barlangról, Őszszel pedig 6 előadás keretén belül Budai-hegység nagy barlangjai címmel Gazdag László és Kraus Sándor tartott előadást. Melléklet: Az előadások vázlata.

Kraus Sándor a B S E barlangászainak felkérésére és az ő helységükben a "Budai-barlangok" fejlődés-történetéről tartott előadást. A M O M természetjáróinak az egyik klubnapjukon a tavaji Jugoszláviai tanulmány-utjáról tartott előadást 45 hallgató előtt. Az M K B T előadássorozatában a barlangtérképek geológiai felhasználásának lehetőségeiről tartott előadást 22 hallgató előtt.

MISKOLC - KIRÁLYKUT 1981 június 27-28. -án az M K B T XXVI. Vándorgyűlésen 7 fő képviselte a szakosztályunkat.

Az M K B T 81 március 28-án megtartott Tisztújító Küldöttközgyűlésén csoportunkat 5 fő küldött képviselte.

NYILT-TURA

A BTSZ Barlang Bizottsága felkérésére nyílt túrát szerveztünk a Solymári-ördöglyukban. A túra alkalmából 6 fő túravezetőt biztosítottunk. A résztvevők létszáma a vezetőkkel együtt 61 fő volt. /1981 április 12.-én/

Az O K T H szóbeli felkérésére elkészítettük a Solymári-ördöglyuk Pipa-bejáratának lezárási tervét. Mint ismeretes a Pipa-bejáratot többször feltörték és így a barlang gyakorlatilag nyitva van. Az újbóli lezárást már úgy kellene elkészíteni, hogy a feltörésnek lehetősége semmiképpen elő ne fordulhasson. Eléggé nagy körültekintéssel kell elvégezni mert a barlang szellőzését nem lehet megakadályozni és a barlangban élő denevérek ki-be közlekedését is lehetővé kell tenni. A lezárás tervezete elkészült és a vezetőség részére elbírálásra át is lett adva. A lezárás tervtanulmány átnézése során kiderült, hogy lehetséges a lezárás teljes biztonsága, de a nyitáshoz ugyan lehetnek súlyos bonyadalmak. Így a tervezetet kijavítás és költségvetés elkészítése céljából visszaadtuk a tervezőknek. Kijavítás után még nem került vissza hozzánk.

Szakosztályunk 1981-ben 12 alkalommal tartott hivatalos ügyeletet a Solymári-ördöglyuknál. Az Ügyeleti napokon átlag 18-19 fő ment le a barlangba. Összesen 233 fő.

Sajnos két csoportot kénytelenek voltunk eltanácsolni a barlang látogatásától, mert szeszesital fogyasztása miatt nem viselkedtek illendően a barlangban.

Az ügyeleti napoktól eltérő időben még három alkalommal biztosítottuk a barlangba való lejutást és biztosítottunk vezetőt is. Így biztosítva a vidékről előre jelzett igényt. A jövőben is készséggel állunk rendelkezésre /főleg vidékről/ érkező csoportok részére, ha megfelelő időben jelzik a barlang meglátogatásának szándékát. /Lehetőleg levélben/.

KAPCSOLATOK

A B E A C barlangjáróinak felkérésére a Ferenc-hegy felszínén a régebben megfigyelt és dokumentált kigőzölgések helyeinek terepbejárását segítette elő szaktudásával és helyismeretével Kraus Sándor.

A B S E kutatóinak felkérésére a Báthori-barlangban végeztek megfigyelő tevékenységet Gazdag László és Kraus S.

Az F T S K Delfin Könnyűbuvár Szakosztály felkérésére a Rákóczi-barlangban segít rejtélyt-fejteni Kraus Sándor.

A Bekey-csoport felkérésére a Pál-völgyi-barlangban végez geológiai megfigyeléseket Kraus Sándor.

EKBT Szimpózium /Pilis-hegység/

Meghívott vendégkutatóként; Kraus Sándor részt vett az Esztergomi Karszt és Barlangkutató Társaság TUDOMÁNYOS SZIMPÓZIUMÁN /kiemelés a meghívó szerint/ Ennek keretében első nap a Tatabányai Szénbányák XII/A aknáját nézték meg. /nem karsztos részeit/

A másnapi Sátorkőpusztai-barlangban történt vizsgálódáson aktivan vett részt. A meghívott szakemberek közül ezen a turán jelen volt még Adamkó Péter és Jakucs László.

A felnőtt rendezők közül jelen volt Mátéfi László valamint a barlang kutatói közül Madaras Istvánné. Az elvégzett kutatásokról, megfigyelésekről a rendező csoport írásbeli szakvéleményt kért és fog kapni.

A B T SZ Barlangtúra Bizottságában Vidics Zoltánné tevékenykedik. Munkájával a B T SZ munkáját segíti elő.

TURÁK - BARLANG-TURÁK

Ebben a fejezetben a szakosztály kutatási területein kívül eső barlangokban tett látogatásokról lesz szó röviden. Csoportunk tagjai az 1981-év folyamán az alább felsorolt barlangokban tettek látogatást. Idősebbjeink igyekeztek a fiataljainkkal megszerettetni a barlangi tartózkodást, annak szépségeivel és időnkénti nehézségeivel együtt. Ilyen túrákon nyílik lehetőség legjobban a képzésre.

A barlangok felsorolása:	Kossuth-barlang
Alba Regia-barlang	Létrási-vizes-barlang
Baradla-barlang	Meteor-barlang
Báthori-barlang	Pisznice-barlang
Béke-barlang	Rákóczi-barlang
Büdös-pest	Remete-barlang
Esztramos kis üregei	Sátorkőpusztai-barlang
Cserszegtomaji-kutbarlang	Strázsa-hegyi-barlang
Hétlyuk-zsomboly	Szeleta-barlang
Kecskelyuk	Szepesi-zsomboly
Kőlyuk	Vass Imre-barlang

JÓL SIKERÜLT TURA

Különösen jól sikerült túrát vezetett Vidics Zoltánné 1981 május 14-17-ig Csehszlovákia területén.

A résztvevők megtekintették a Szádelői-völgyet, a Gombaszögi-barlangot, a Szilicei-fennsíkot, a Szilicei-jég-barlangot, az Ochtinska-aragonit-barlangot - ennek csodálatos fenyőfákkal ellátott környékét és a Domicabarlangot. Városnéző sétát tettek; Kassán, Rozsnyón és Pelsőcön. Szállásuk; hálósákkal a szabadban.

FELSZINI TURÁK

A kutatási területeinken többször végeztünk terepi bejárásokat, megfigyelő és ismeretszerző túrákat. Ezeken kívül hazánk különböző tájegységein is megfordultunk, sokfelé jártunk, nem kívánom részletezni. A felszíni turákon ismeretátadó tevékenységet folytat Kraus Sándor geológiából, különböző műszaki, kivitelési és anyagismeretből László Árpád, gomba és növényismeret na meg a fotózás fortélyairól Gazdag László, zenéről Libisch Károly utoljára de nem utolsó sorban a barlangterképezésről Horváth János.

A M O M Természetjáró Szakosztály felkérésére Kraus S. egy geológiai ismeretterjesztő túrát vezetett Pilis-hegységben 52 fő részvételével. Róka-hegy -- Ezüst-hegy --

Nagy-Kevély -- Kevély-nyereg -- Pilisborosjenő útvonalon

A különböző koru üledékes kőzeteket lehetett tanulmányozni /eocén és triász mészkő, triász dolomit, oligocén homokkő/

Kraus Sándor az év folyamán az O K T H Barlangtani Osztályával eredményesnek mondható kapcsolatot tartott.

Részt vett egyik felszíni terepbejárásukon is, ahol a Börzsönyi Nacsapéreg-hegyen egy állítólagos barlangot kerestek fel, mint kiderült, a bejelentést egy felszinközeli nagyobb kőtömb döngő hangjára alapozták, így a barlangász-felszerelés használatára nem volt szükség.

ÁLLAT-MENTÉS

A B T SZ főtitkár Tholt Albert felkérésére 1981 június 2-án Kerepestarcsa határában egy delelő-kútból egy kuvasz-forma him kutyát szedett ki Vidics Zoltánné. A kut mélysége kb. 15-16 méter az alján viz van. A kutyát a vizbefulástól a be dobált nagymennyiségű faág és egy 20 literes bádogganna mentette meg. Három és fél napi lenntartózkodás ellenére az állat egészen jó "kondícióban" volt. A kút helyéhez való elkalauzolásban Hollósi Endre állatbarát segítette, gépkocsit Szász Péter bocsájtott rendelkezésre. Az Állatvédő Egyesület hálája elől mindhárman egyaránt menekültünk.

MAGYAR ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET

1054. BUDAPEST V., VIGYÁZÓ F. U. 4.

TELEFON

Tisztelt Asszonyom!

Személyesen szerettem volna megköszönni fáradozását, sajnos nem volt otthon.

Ezúton köszönöm áldozatkész, gyors segítségét a kútból mentett kutyusért.

Jó egészséget kívánok további szép és érdekes munkájához.

Tisztelettel

Horváth Lajosné
/Horváth Lajosné/

Kraus Sándor geológus összeállította az eddigi szakmai jellegű munkáinak címjegyzékét, melyeket 1978 és 1981 november 30 között alkotódtak. A 34 tételből álló listát az alábbiakban közöljük:

- 1./ Kutatási terv -- Ferenc-hegy = 1978 I. Óbudai Szeszgyár Kinizsi Sportkör számára.
- 2./ A Szemlő-hegyi-barlang ... = MKBT Műsorfüzet 1978 II.
- 3./ Előzetes vizsgálatok a pilisi Leány-barlang tektonikai viszonyairól = 1978 III. Bp.-i Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Foton-csoport 1978 évi jelentése /?/ és az F T S K Barlangkutató Szakosztály 1981 évi jelentése.
- 4./ A budapesti Szemlő-hegy és Ferenc-hegy hévizes eredetű üregrendszerének tektonikai vizsgálata = 1978 V., Szakdolgozat, ELTE Földtani Tanszék.
- 5./ Barlangi turavezetői tanfolyam vizsgadolgozata = 1978 XI. hó M T SZ Barlang Bizottság
- 6./ Mintaleírások 3 db. = 1978.
- 7./ Egyes barlangi képződmények vizsgálatának és bemutatásának új módszere; a négy budai nagybarlang vizsgálati eredményei = 1979 III. F T S K Barlangkutató Szakosztály 1979 évi jelentése.
- 8./ 1980. évi barlang- és karsztkutatási terveim = 1979 XI. F T S K Barlangkutató Szakosztály munkaterve 1980 évre
- 9./ Jelentés az 1979. évben végzett néhány megfigyelésről = 1979 XII. F T S K Barlangkutató Szakosztály 1979. évi jelentése

- 10./ Mintaleírások 4 db = 1979.
- 11./ A budai hévizes barlangok keletkezése = 1980 II.
A Magyarországi barlangturák c. könyvhöz irt fejezet. /Leadva Kordos Lászlónak/
- 12./ Kutatási terv -- Francia-bánya barlangja = 1980 IV.
F T S K Barlangkutató Szakosztály számára.
- 13./ Kutatási terv -- Danca-barlang = 1980 IV. = mint az előző!
- 14./ Kutatási terv -- Veszettárpás viznyelő = 1980 IV. = mint az előző!
- 15./ Budapesti barlangok = 1980 IV. kiállítási anyag a B T SZ -találkozón.
- 16./ Az óbudai hévizes barlangok kialakulása = 1980 X.
M K B T , majd T I T -Studió előadás VÁZLATA
- 17./ Jelentés a dorogi Hungária Mészüzem kőfejtőjének 270 méteres szintjén levő I. és II. barlang vizsgálatáról = 1980 X. OKTVH megbízásos munka, de az F T S K Barlangkutató Szakosztály 1980. évi jelentésében is leadva.
- 18./ A magyarországi barlangturák c. könyvhöz Rajczy Miklós által irt részek bírálata = 1980 XI. /leadva Szenthe Istvánnak/!
- 19./ Kutatási terv -- 4760 /Óbuda/ barlangkataszteri egységre = 1980 XI. F T S K Barlangkutató Szakosztály számára.
- 20./ Egyéni munkaterv az 1981. évre = 1980 XI. F T S K Barlangkutató Szakosztály munkaterve 1981 é.
- 21./ Összefoglalás az 1980. évben végzett karszt és barlang témájú munkáimról = 1980 XII. F T S K

Barlangkutató Szakosztály jelentése 1980 évről

- 22./ Mintaleírások 24 db = 1980
- 23./ Az Égerszögi Szabadság-barlang = 1981 III. TIT-Studió.
ban tartott előadás VÁZLATA
- 24./ Az Égerszögi Szabadság-barlang rövid ismertetése =
1981 V. B T SZ-találkozón kiállított anyag
- 25./ Hévízes üregrendszerek kialakulása = 1981 VII. BSE-ben
tartott előadás vázlata
- 26./ Miért rejtélyes a Báthori-barlang? = 1981 IX. TIT-
Studióban tartott előadás VÁZLATA
- 27./ A Ferenc-hegyi-barlang hálójában = 1981 IX. TIT-Stu-
dióban tartott előadás VÁZLATA
- 28./ A csupasz Mátyás-hegyi-barlang = 1981 IX. TIT-Studió
ban tartott előadás VÁZLATA
- 29./ Betörők és barlangászok versenye a Solymári-ördög-
lyuknál = TIT-Studióban tartott előadás
VÁZLATA 1981 X.
- 30./ Mikor sétálhatunk a Szemlő-hegyi-barlangban? = TIT-
Studióban tartott előadás vázlata 1981 X.
- 31./ Egyéni munkatervem 1982. évre = 1981 XI. F T S K-ban
leadva
32. Mit lehet és mit lehetne leolvasni barlangtérképeink-
ről? = 1981 XI. M K B T előadás anyaga.
- 33./ Jelentés az 1981. évben végzett karszt- és barlang-
tani munkáimról = 1981 XI. F T S K ban leadva
- 34./ Mintaleírások 13 darab = 1981

S P O R T

A "KINIZSI KUPA" Országos Barlangversenyen /1981 október 17-18 AGGTELEK/ szakosztályunkat három csapat képviselte. A csapatok felkészültségét az elért eredményük hűen tükrözi.

I. csapat:	Gazdag László	<u>Elért helyezés</u>
	László Gergely	
	Lukács László	1.
II. csapat	Barad Csaba	
	Libisch Károly	
	Egy idegen beugró	19.
III. csapat	Horváth Károly	
	Kovács Péter	
	Vidics Zoltán	14.

Megjegyzés: A II. csapatban harmadik emberként Papp Józsefnek kellett volna indulni, de a verseny színpadán derült ki, hogy nem hajlandó az FTSK színeit képviselni a versenyen. Szigorú szóbeli megrovásban részesült.

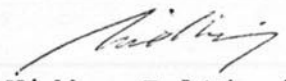
A versenyen elért jó helyezéseknek köszönhetjük, hogy az 1982. évi "KINIZSI KUPÁT" megrendezhetjük.

Melléklet: Három oldalon 6 db fotó, mely önmagáért beszél.

2./ A "Budapest nagy barlangjai" előadássorozat vázlata.

/6 oldal/

Budapest, 1982 január 23

Vidics Zoltánné

"BUDAPEST NAGY BARLANGJAI" ELŐADÁSSOROZAT

TIT-Studio Bp. XI. ker. Bocskai ut 37 sz.

Előadók: Gazdag László és Kraus Sándor

1 9 8 1

Szeptember 16 Miért rejtélyes a Báthori-barlang?

Úregék két közzetipus határán.

Remete,- hol a kincs? Csontok az agyagban.

Lépcsők és piramisok.

Szeptember 23 A Ferenc-hegyi-barlang hálójában.

Borsókövek minden mennyiségben. Hol a forrás-
cső másik oldala? Légvédelmi ágyuból isteni szikra.

Ujabb kilométerek lélegzete.

Szeptember 30 A csupasz Mátyás-hegyi-barlang.

Honnan jön a víz és mi van a tavon túl?

Puha falak utjai. A legérdekesebb kérdés;

miért nincsen semmi érdekes?

Sokmillió éves állatok maradványai.

Október 14 Betörők és barlangászok versenye a solymári

Ördöglyuknál. Fordított rétegsor a lépcső alatt.

A feltérképezhetetlen barlang.

Denevérek és turisták.

Október 28 Mikor sátálhatunk a Szemplő-hegyi-barlangban?

A lassu barlangkiépítéshez sok idő kell.

Karfiol és rózsa-lugas. Begombolt ruhával nem
lehet a Pamlagra ülni.

Az egyedülállónak tartott kalcitlemezek.

Előadások kezdete: 18 órakor.

FERENC-HEGYI-BARLANG

I. Kraus S. Hévízes üregesedés, oldásformák

Háló-szerkezet

Barit, kavics-telér

Borsókő képződése /többi a Szemplónél/

Visszaoldódás Kalcitszivacs

Hévforráscső

ágyucső

Oldott borsókövek

Hévízes üregrendszerek kutatási lehetőségei

külömbőség a hidegvizesektől

melegforrás

forrásmésző

mesterséges feltárás /alapozás,

csatorna/

berogyás

kigőzölgés

műszeres módszerek

varázsvessző

elektromos

gravitációs

/meglevő üregek továbbkutatása a Mátyásnál/

Továbbkutatás

II. Gazdag L. Kutatástörténet

Fotózás a barlangban általában

nagy formák

képződmények

MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG

I. Kraus S. Kovásodás

Közetek oldhatósága

oldási formák különbsége

oldási maradékok /agyag, dög/

kipreparálódás /telérek, tüzkő/

Szép-völgy kialakulása

Patak, agyagáthalmazódás

/karsztviz, bányászat Dorog

Nyirád

Bp. hévforrásai

ivóvíz

vyszennyeződés

változásai éves

bányászat miatt/

Karsztvízszint?

Fedőréteg -- kiszellőzés -- kiválások

Vetőzóna

Hévízes üregrendszerek továbbkutatása ismert

barlangokból

tektonika alapján - FTSK-Szakasz a Szem-

lő-hegyi-barlangban

légmozgás alapján - új részek a Pál-ban

Felszíni térkép " - Mátyás K-i része

"Vak tyúk is talál szemet" módszer

Továbbkutatás /Keleti-kőfejtő/

MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG

- II. Gazdag L. Kutatástörténet
 Barlangjárás tematikája, felszerelés
 Tájékozódás a barlangban
 Edzőpálya, tanbarlang

SOLYMÁRI-ÖRDÖGLYUK

- I. Gazdag L. Kutatástörténet
 Barlangok élővilága általában
 denevérek, guanó
 Barlangok lezárása általában
 " " itt
 Látogatás, turázás időpontja
 feltételei
- II. Kraus S. A barlang, mint üledékcsapda
 Öslénytan általában
 Barlangok védelmének tudományos okai
 Barlangtérképek geológiai használhatósága
 Barlangok nyilvántartása kataszteri felosztás
 kataszteri lap
 A barlangok dokumentálása fényképezés
 térképezés
 egyéb tudományos
- Továbbkutatás

SZEMLŐ-HEGYI-BARLANG

- I. Gazdag L. Kutatástörténet
 Kiépités
 Barlangok idegenforgalma Magyarországon
- II. Kraus S. Hévízes kiválások feltételei
 módja
 borsókő
 karfiol
 kalcitlemez
 A kiépités, mint geológiai feltárás
 Továbbkutatás
- III. Kraus S. A budai barlangok fejlődése /összefogl./

Az előadásokat általában 40-50 fő látogatta.

A megjelenteket érdekelte a leadott anyag.

Egyértelműen sikeresnek mondhatjuk a sorozatot.

A bemutatott dia-anyag igen színvonalasan támasztotta alá az előadásokat.

Budapest, 1981 november 12

Vidicsné

Verseny
után a
TIZENNEGYEDIK
helyezést
elért
III.
számu
csapat

Verseny
közben
a TIZEN-
KILENCEDIK
helyezést
elért
II.
szánu
csapat

Indulás
előtt és
verseny
után az

E L S Ő
helyezést
elért
I. számú
csapat

A bíráló
bizottság
tagjai
indítás
előtt
és után

A
rendező
"kapitánya"

LEJTSZÖGMÉRÉSEK

HIBÁINAK

VIZSGÁLATA

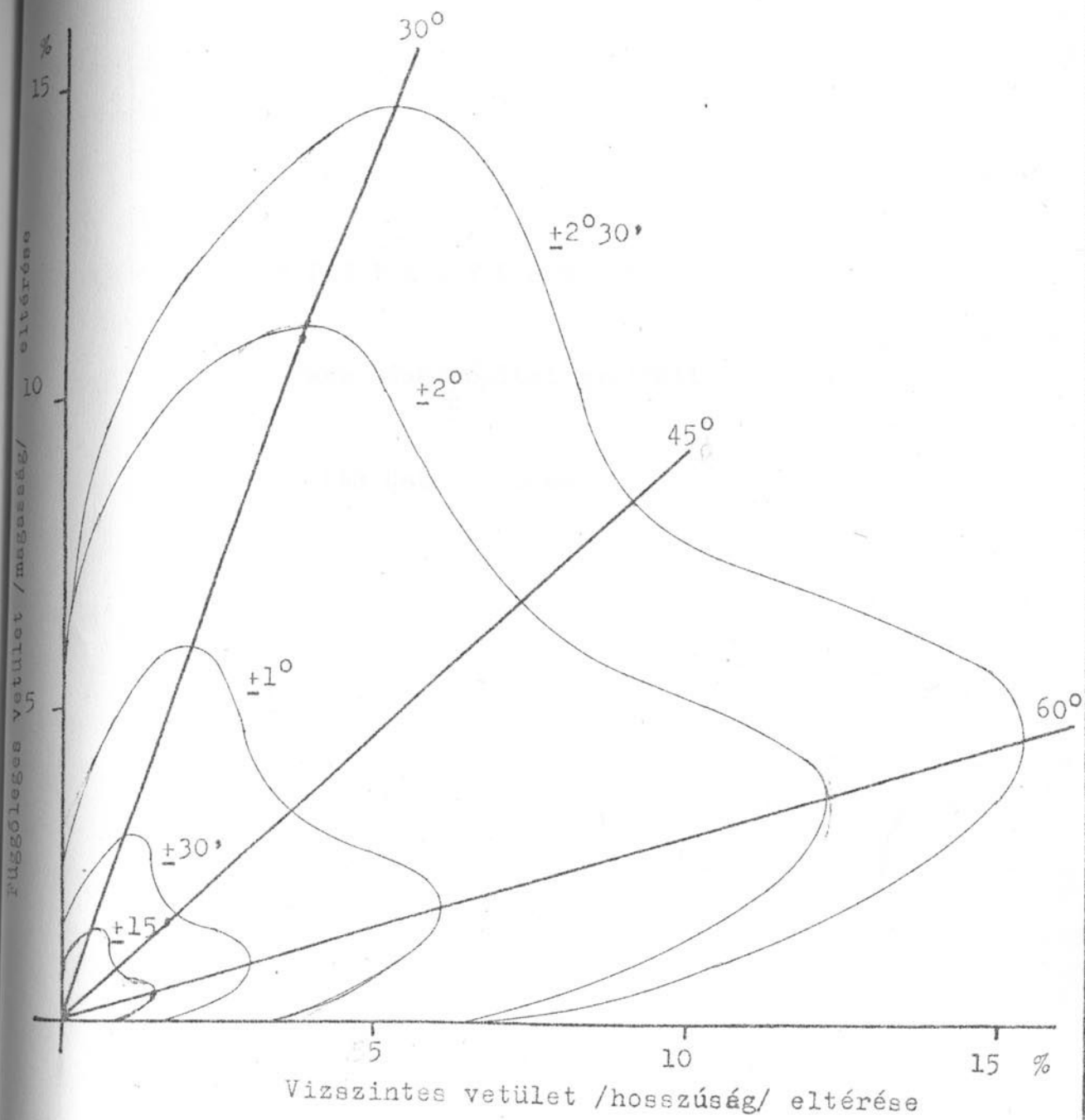
LEJTSZÖGMÉRÉSEK HIBÁINAK VIZSGÁLATA

Szakosztályunk részére László Árpád egy lejtiszögmérőt készítet, ennek kapcsán irtam az alábbi fejtegetést.

A barlangfelmérés során szükséges lejtiszögmérések hibáinak vizsgálatához egy számított értékek alapján készült grafikon szerkesztettem. Ezen jól megfigyelhető, hogy a magassági értékek kis lejtiszögü mérővonalak esetében a legnagyobb. Ez indokolja a pontos felmérések esetén szükséges külön színtezést. Nagy lejtésü mérővonalaknál a vízszintes vetület torzul erősen, így itt inkább a lapos mérővonal és a függőzés váltakozó használata célszerű.

A görbék asszimmetriájának oka a számítás megkönnyítésére használt eltérés, mivel a méréshibák szögértékeinél a teljes értéket egyik irányba vettem fel. /pl. a 60° -os lejtésnél $\pm 2^\circ$ hiba esetén nem 58° -- 62° közötti szögfüggvény értékét alkalmaztam./ A görbe potosabb megszerkesztésénél ezt figyelembe venni, de most csak tájékoztató szempontból végeztem a munkát. A László Árpád által készített lejtiszögmérőn 1° -os osztások vannak, így $30'$ leolvasás biztosított. Ezekhez az értékekhez legfeljebb másfél %-os hiba tartozik, de a hibák a mérések során -- legalább is részben -- kiegyenlítik egymást.

Melléklet: Hibás lejtiszögmérés miatt keletkező vetületi eltérések grafikonja.

M I N T A G Y Ű J T É S

Kraus Sándor által gyűjtött

minták összeselítése

Faint handwritten notes and a vertical line on the left margin of the page.

MINTAGYŰJTÉS

Összesítettem az eddig begyűjtött, főleg barlangi eredetű mintákat, melyeket az alábbi táblázat tartalmaz. A minták további sorsát illetően megjegyzem, hogy a barlangok védelméről szóló törvények értelmében bármikor hajlandó vagyok ezeket egy -- az OKTH vagy MKBT felügyelete alatt működő-- muzeumnak átadni.

<u>Jel</u>	<u>Lelőhely</u>	<u>Begyűjtve</u>	<u>Leirva</u>	<u>Megjegyzés</u>
BÁT.	Báthori-bg	10	4	
CSI.	Csiszolatok	41	-	Diavetítésre alkalmasak
DOR.	Dorogi Kőszikla barlangjai	17	1	Megbízásos munka, az üregeket labányászták
FER.	Ferenc-hegyi-bg.	23	4	
FÖL.	Földvári-bg.	6	-	
KŐZ.	Kőzetminták	94	-	Bemutatási célra
MÁTY.	Mátyás-hegyi-bg.	28	3	
MEG.	Megalódus-bg	5	5	
MET.	Meteor-bg.	6	-	
ÖRD.	Solymári-ördöglyuk	3	-	
PÁL.	Pál-völgyi-bg.	49	2	
PISZ.	Pisznice-bg. és a kőfejtő üregei	14	6	
RÁCS.	Rácskai-bg.	26	2	
RÁK.	Rákóczi-bg.	9	-	
RÉM.	Rémó-bg./Francia-b./	9	5	
ROK.	Róka-hegyi-bg.	6	6	
SÁT.	Sátorkőpusztai-bg	14	2	
SIK.	Siklói "Rózsa-bánya" barlangja	7	-	Leletmentés, az üreg betemetve
SZAB.	Szabadság-bg..	5	1	
SZEM.	Szemlő-hegyi-bg.	44	-	
TÜS.	Strázsa ll-hasadék	11	1	Kis-Strázsa-hegyi-has.-bg.

Más kutató csoportok által gyűjtött, de általam vizsgált minták leírásának egy példányát a MKBT-be is eljuttattam, hogy a barlang anyagához hozzá lehessen tenni.

/Talán egyszer erre is sor kerül/

DOKUMENTÁCIÓ

Az idei év során átnéztem a régi anyagaimat és amelyeket részemre nem szükségesnek ítéltam átadtam a MKBT számára.

/Mintaleírások, barlangi témájú cikkek, írások egyebek/.

A Leány-barlangról 1978-ban írt rövid tanulmányomat a mostani jelentéshez mellékelem. Hasonlóan mellékelem az idei évben készült mintaleírásokat is.

Melléklet: Előzetes vizsgálatok a pilisi Leány-barlang tektonikai viszonyairól.

Mintaleírások FER. 11. 12. 13. 14.

PÁL. 26. 27.

RÉM. 6. 7.

Ujlaki-hegyi-kőfejtő 1.

BARLANGKATASZTEREZÉS

Barlangkataszteri Törzslap előkészítő munkájában részt vettem. Miután a végleges úrlap-forma elkészül és jóváhagyást nyer, a jelentéseket ennek megfelelően kivánom készíteni, illetve a további kataszterezési munkában részt szeretnék venni. A próbaként elkészült Barlangkataszteri Törzslap kitöltését az alábbi barlangokról készítettem el:

1./ Ferenc-hegyi-barlang	5./ Strázsa-hegyi-barlang
2./ Mátyás-hegyi-barlang	6./ Szemlő-hegyi-barlang
3./ Sátorkőpusztai-barlang	7./ Szabadság-barlang
4./ Solymári-ördöglyuk	

1981. Kraus S.

LEÁNY - BARLANG

PILIS - HEGYSÉG

Leány-barlang Pilis-hegység.

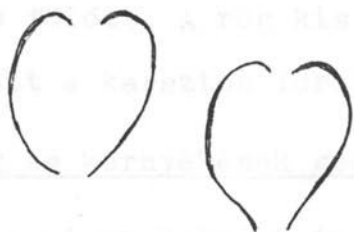
Az OKTH Barlangtani Osztálya elkészítette a Leány-barlang térképét. Így időszerűvé vált ennek a dolgozatnak előszedése, dacára annak, hogy ma már nem minden megállapítással értek egyet. 1978-ban a Foton-csoporttal megkezdtük a barlang felmérését és vizsgálatát, ekkor készült ez az anyag is. Lehetséges, hogy az éves jelentésükkel még abban az évben leadták de inkább kétszer legyen meg, mint egyszer sem. A képek nem készültek el de a szöveg alapján pótolható.

Előzetes vizsgálatok a barlang tektonikai viszonyairól.

1./ Földtani kialakulás

A Pilis vonulat fő tömegét felső-triász, nóri koru dachsteini-típusu vastagpados mészkő alkotja. A kőzetanyagból többhelyen kipreparálódtak a képződés korára jellemző Megalódus sp-ek 4-5 cm nagyságu kalcitvázai.

1. ábra./

Megalódus sp. vázai a Leány-barlang falában.

A jura üledékek csak a Ny-i részeken találhatók /Strázsa-hegy, Fehér-szirt, Öreg-szirt/. A krétában megindult lepusztulás a vetődéses árkokat egyengette el. Az eocén elején is szárazföldi üledékek képződtek, majd egyes területeken süllyedés kezdődött, ami a mélyedésekbe hatoló tenger mocsaraiból barnakőszenes, édesvizi, majd tengeri mészkő képződéshez vezetett. Ekkor képződtek a dorogi,

tatabányai kőszenes összetételek. Az oligocénben újabb kiemelkedés kezdődött, mely a hegység peremén sok és mély törést alakított ki. A keletkezett repedéseken felnyomult magma a középső miocénben alakította ki a visegrádi hegységet. Ezen a részen a mezozoós üledékek a mélybe süllyedtek, legközelebbi kibukkanásuk a Duna bal partján található /Naszály, Csővár, Mézsai-rögök/.

A triász mészkő a miocén végéig hullámos tönkfelszínűvé pusztult le, majd a pliocén és pleisztocén során erősen kiemelkedett. A Pilis hegy egyetlen, tektonikusan lehatárolt, a többenél magasabbra emelt rögnek tekinthető, melynek legmagasabb pontja 757 méter magasságot és el.

A pleisztocén nedves éghajlati szakaszaiban képződtek a hegység barlangjai, melyek 2-300 méterrel vannak a mai erózióbázis fölött. A rög kis tömege és a fiatal kiemelkedés miatt a karsztos formák száma kevés.

2./ A Leány-barlang és környékének geológiai viszonyai.

Pilisnyeregtől a piros jelzésű turistauton Piliscsév felé haladva balra /K felé/ hamarosan feltűnik a Pilis hegy meredek, sziklás letörése. Az utat szegélyező sűrű erdőujulat miatt csak lombhullás után lehet jól megfigyelni a vastag triász mészkőpadok egyenletes dőlését.

2. ábra/

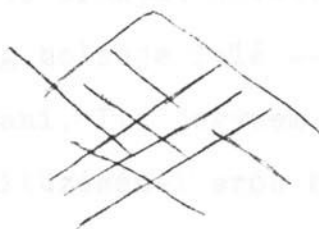
Pilis hegy Ny-i letörése a turista-utról.

A sziklák között nyílnak a Leány- és Lrgény-barlangok szájai, egy-egy -- az egész hegyoldalon végighuzódó -- meszeszíről látható törés mentén. Ez a törés képezi a Leány-barlang Bejárati Termének É-i falát 3. ábra.

A Leány-barlang Bejárati Terme, kifelé nézve.

Felső részén több m²-nyi területen csuszásnyomok vannak, melyek a felső /D-i/ kőzettömeg lefelé történő elvetődését bizonyítják 4. ábra.

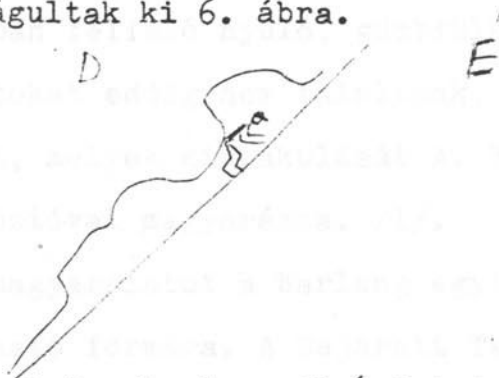
Vetőharnisok a Leány-barlang Bejárati Termében.

Ez a vetősík végig kíséri az egész üregrendszert, mindentűtt a terem É-i falát alkotja 5. ábra.

Cseppkő-fal az Alsó Terem É-i falán.

Az összekötő járatok többsége is a vető mellett található, így feltételezhető, hogy az egész Leány barlang a vető mellett oldódott ki a tiszta mészkőből. A nagyobb termek esetleg beszakadással uton tágultak ki 6. ábra.

Elméleti metszet a Leány-barlangról É-D-i irányban.

A térképezés után pontos szelvényeken lehet majd a fenti elgondolás helyességét igazolni. Ha a barlang valóban a vető mentén alakult ki, ez meghatározza a további kutatásokat is. Nyilván a vető irányát követve, lefelé és oldalirányban -- a hegytömeg belseje felé -- lehet további üregek feltárására számítani. Itt jegyzem meg, hogy februárban, a mérési pontok kitűzésénél erős huzatot észleltünk egy helyen, a vetősíkot borító cseppkőréteg és a fal közötti keskeny résből.

3./ A Leány-barlang kialakulása

A Legény- és Leány-barlang kialakulását az oldási formák és a terület földtörténete alapján hévizes oldással magyarázták /4/. Ezt a feltételezést Leél-Össy S. csak jobb magyarázat hiányában állította, utalva a valószínűséget megkérdőjelező tényekre. Ma már fel kell vetni az üregrendszer keveredési korrózióval történt kialakulásának lehetőségét, amit számos megfigyelés is alátámasztani látszik.

- a./ Hévízes eredetű ásványkiválást alig ismerünk ezekben a barlangokban. Ez nem jelentős, hiszen a Mátyás-hegyi-barlang sem roskadozik a borsókötől.
- b./ A Leány-barlangban felfelé nyuló, gömbfülkében végződő vakjáratokat eddig nem találtunk, csopán harang alakúakat, melyek kialakulását A. Bögli keveredési korrózióval magyarázza. /1/.
- c./ Ugyancsak ő ad magyarázatot a barlang egyik vakjáratában található formára. A Bejárati Terem D-i oldalán széles mellékág indul NY-i irányban, egyre keskenyedő keresztmetszettel. Néhány méter után hirtelen záródik a járat, de a simára oldott falban egy karvastagságú cső megy tovább. A fenti illető szerint ez is tipikus eleme a keveredési korrózióval kialakult barlangoknak. Hasonló arányú járat-szűkülések a hévízes barlangokban is vannak /pl. Szemplő-hegyi-barlang/, de ott ez minden esetben a kőzetet átszelő, kalcittal kitöltött repedés /"kalcittelér"/ pedig az említett helyen nem figyelhető meg.

A Leány-barlangot jellemző vetőszik, illetve annak kalcittal kitöltött repedése -- mely szintén a Bejárati Terem É-i falán látható -- feltétlenül idősebb a Pihis hegy tömbjének kiemelkedésénél. Így megvolt annak a lehetősége, hogy a vetőszik -- vagy a ma már kalcittal szinte teljesen kitöltött széles repedés -- mentén beszivárgó és a kőzet litoklázisain, résein át érkező vizek mésztartalmában lényeges különbség legyen, ami keveredéskor üregeket oldhatott ki. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy egyuttal hévíz is

jelen legyen a repedés mentén. A hegy későbbi mozgása egyben emelte fel az így kialakult barlangrendszereket mai magasságukra.

A keveredési korrózió elmélete az 1960-as évek elején született meg, így a terület régebbi kutatói nem is tudhatták, hogy az általuk jobb híjján hévizesnek vélt formák más módon is kialakulhattak. A keveredési korróziós elmélet megjelenése óta pedig geológiai, morfológiai vizsgálat /tudommal/ nem történt a Leány- és Legény-barlangban.

Tisztában vagyok azzal, hogy a fentiekkel darázs-fészekbe ültem, de mégis hiszem, hogy a most folyó térképezési munkák során magyarázatot kapunk a barlang képződési módjára. Egy dolog biztos; ezt a kérdést csak ott helyben, a barlangban végzett vizsgálatok és megfigyelések alapján lehet eldönteni.

4./ További feladatok

Az előző pontok alapján a következő geológiai jellegű vizsgálatok elvégzése látszik szükségesnek:

- a./ Pontos térképezés a Leány-Legény-barlangok egész rendszerében.
- b./ Litoklázis irányok mérése, vizsgálata.
- c./ Oldási formák vizsgálata, különös tekintettel a hévizes vagy keveredési korróziós kialakulás bizonyítására.
- d./ Oldási formák irányitottságának vizsgálata.
- e./ További járatok kutatása és feltárása.
- f./ Összehasonlítás a Leány- és Legény-barlang között.

Budapest, 1978 március

Kraus Sándor

A fényképeket Tihanyi Péter /nem/ készítette el.

5./ Felhasznált irodalom

- 1./ A. Bögli: Adatok a karsztbarlangok keletkezéséhez.
= Karszt és Barlang 1963/II.p.83-86.
- 2./ Bulla B: Magyarország természeti földrajza Bp.1962
példány 139-141.
- 3./ Láng S: A Pilis morfológiája = Földrajzi Értesítő 1953
- 4./ Leél-Össy S: A pilisi Legény- és Leány-barlangok. =
Földrajzi Értesítő 1954
- 5./ Müller P: A melegforrás-barlangok és gömbfülkék kelet-
kezéséről = Karszt és Barlang 1974/I.p.7-10.
- 6./ Pécsi M. - Sársfalvi B: Magyarország földrajza Bp.
1960. p. 130-131.
- 7./ Vadász E: Magyarország Földtana.

A LUKÁCS-FÜRDŐ

V. szám

h é v i z k u t ü r e g e i

Budapest II. kerületében levő József-hegy lábánál, a Duna kataraszában és közvetlenül a hegy eocén márgájából sok langyosforrás fakad. Ezek vizének egy részét az itt levő Lukács-és Szász-fürdőkben hasznosítják. A fürdők tisztább és melegebb vízzel ellátása érdekében 1977-1979 között a Vizkutató és Furó Vállalat Glédi Üzemvezetősége egy 156,0 m mélységű kútat fúrt a fürdőépületi oldalán. Munka közben többször észleltek öblítőiszap-veszélyt, /miközben a környező kutak víze megzavarosodott/ illetve ebből-nagyobb üregekre utaló szerszám-eséseket.

A kút elkészülése után az előírásoknak megfelelően a furadékok mintákat és a dokumentáció egyes részeit a VITUKI Kútdokumentációs Csoportjához küldték, ahol elkészült az üzemeltetési engedélyhez szükséges Vizföldtani Napló.

A minták vizsgálatát én végeztem, és mivel a hévizes eredetű kútak régóta szívem csücskét képezik, megpróbáltam a barlangtani szempontoknak megfelelő dokumentációt összeállítani ebből az anyag-

A József-hegy tövében fakadó mai forráscsoport ősi járatai a völgy nagybarlangjai. Feltételezem, hogy a víz ma is hasonló-kiterjedt hálózatos üregrendszerben áramlik, ennek lehet egy része a Molnár János-forrásbarlang is.

Ezeknek a vízjáratoknak feltárása a könnyűbúvár-technika mai lehetősége mellett -- szerintem -- nem lehetséges, mivel a víz hőmérséklete általában 50 C° körüli. Ipari televíziós kamerákat már használnak vizkutató fúrások vizsgálatára, így a barlangba bejutni nem, de benézni talán lehetne.

Az itt következő anyagokon kívül a kúttal kapcsolatos további adatok az Országos Kútkataszter kéziratos anyagában vannak, a VITUKI-ban. A környező hévizes forrásokra és kutakra vonatkozó sok adat található a VITUKI által 1968-ban készített Budapest hévizei című kiadványban.

Mellékletek: hejszinrajz

rétegleírás

vizföldtani szelvény

termoszelvények /számszerűen és rajzban/

ásvány-gyógyviz vizsgálát

vizvizsgálát OKI

vizvizsgálát VIFUV /5 darab/

karotázs szelvény

1981.november 30.

Kraus Sándor

Kraus Sándor

VÍZFÖLDTANI SZELVÉNY

Megye

Budapest II. ker.

Lukács fürdő V. sz. kut

helység utca házszám hrsz.

határrész

30/78.

1979.

Nyilvántartási szám: Fúrás éve:

Műszaki szelvény	Méret	A réteg kora	Földtani szelvény	Települési mélység m-ben	A kőzet megnevezése	Nyugalmi és üzemi vízszint
1	2	3	4	5	6	7
600 Ø						
3,0 m	5	HOLOCÉN - PLEISZTOCÉN	0:0:0	6,0	Kavicsos homok	
406 Ø			0:0:0			
318 Ø	10		0:0:0	12,0	Márga barnás árnyalatu szürke	
11,5 m			0:0:0			
241 Ø	15					
	20			24,0	Márga cementszürke	
	25		a.k.	29,0	Homok világosszürke, erősen meszes	
	30	N		34,0	Márga szürke	
	35			39,0	Márga szürke	
	40	E				
	45					
	50				Márga cementszürke, kissé barnás árnyalatu, sok ósmeradvány	
	55	C		60,0		
	60			66,0	Márga cementszürke, sok piritdarab Magminta	
67,5 m	65	O				
	70				Márga szürke	
	75					
	80	E				
nyitott szakasz	85			86,0		
	90	N		93,0	Márga szürke	
	95					
	100			104,0	Üreg márgában szürke, kissé barnás árnyalatu furaadék	
	105			110,0	Márga szürke, tömött	
	110	E			Márga üregekkel cementszürke, tömött	
119,0 m	115			120,0		
cementdugó	120			127,0	Üreges márga szürke	
125,0 m	125	C		130,0	Márga	
	130					
241 Ø	135	O			Márga mészkődarabokkal szürke, teljesen átkovásodott Magminta	
	140			150,0		
145,2 m	145					
	150	L		156,0	Márgás mészkő szürke Magminta	
152,5 m	155					
156,0 m	160					

Szivattyúzási óra

kézi	
gépi	
komp.	
Hőfok max.	49 °C
Talphő	115,0 m-ben max. 51 °C

Fúrás közben kivizsgált vízadó rétegeket próbaszivattyúzási adatai

m-től	m-ig	nyug v. üz. v.	vízhoz. hőf. °C	vas	kem.

változó Nyugalmi vízszint m-ben

m-es üzemi vízszinten	1/p vízhozam
m-es üzemi vízszinten	1/p vízhozam
m-es üzemi vízszinten	1/p vízhozam
m-es üzemi vízszinten	1/p vízhozam
ld. táblázaton	

Vas 0,80	Keményiség 28,0	Klorid 94	Alkalinitás 7,8	Ammónia 0,08	Nitrát 6	Nitrit 0,006
Oxigén-fogyasztás: 1,4	Sulfát: 160	Mangán: 0	Kalcium: 52,5	Magnézium: 91,5		

Vizkutató és Fúró V. Cegléd

Összes szilárd alkatrész: 830

Kovács Sándor Dáni Kapit geológus rajzolta

Rétegmélység		Réteg részletes leírása
m-től	m-ig	
0,0	6,0	Kavicsos homok, kevés feltöltésre utaló kőzetdarabbal.
6,0	12,0	<u>Márga</u> Barnás árnyalatú szürke, lapos pikkelyekké fűrt kőzet. Néhány szürkésfehér kvarckavics darab a felülről behullott kavicsokból származhat. A szemcsék szövete tömött, kemény anyag, Bryozoás Márga vagy Budai Márga lehet.
12,0	24,0	<u>Márga</u> Cementszürke, furadékarabok. Sok kvarcikkavics-darab van a mintában, ami utánhullásból származhat. Apró piritgumók-ból aránylag sokat látnia az anyagban. Fúrési napló szerint 15,0 és 24,0m-ben teljes iszapvesztésig.
24,0	29,0	<u>Homok</u> Világosszürke, apró-, középszemcsés 0,05-0,3 mm Ø. Közepesen koptatott viztisza kvarc szemcsék, kevés sötét ásvány, néhány nagy csillám. Erősen meszes. Az előző réteg alapján - ha a minta valóban ebből a mélységből származik - csak utólagos üregkitöltő anyag lehet. A tisztítószivattyúzásnál hasonló jellemzőjű homok volt a vízben. Néhány 5-10 mm-es kvarcikkavics /utánhullás?/.
29,0	34,0	<u>Márga</u> Szürke, lapos furadékarabok. Sok ősmaradványt tartalmaz a kőzet. Szürke és fehér kvarciszemcsék is vannak a mintában, 3-10 mm Ø, utánhullásból származnak.
34,0	39,0	<u>Márga, kovásodott szakasz</u> Szürke, közel izometrikus furadékarabok, eléggé porózusak, kis fajsúlyúak. Sósavban nem oldódnak. Szövetük nagyon üreges, szivacszerű. Apró csillámok nagy kvarc szemcsék fényük alapján kimutathatók a mintában. Kevés lapos, nem kovásodott márgadarab is van az anyagban. Fúrési napló szerint 38,0-40,0 m között nagy repedésben haladtak.
39,0	60,0	<u>Márga</u> Cementszürke, kissé barnás árnyalatú furadék, a darabok laposak. Sok ősmaradvány látszik a kőzetben. Néhány kovás anyagdarab valószínűleg az előző rétegből keveredett bele. Sok apró piritcsomót találni a mintában. Ezek tized mm nagyságú piritkristályokból kialakult 1 mm-es gömböcskék-ből álltak össze nagyobb darabokká. Vékony réskitöltők is vannak. Sok kipreparálódott eocén ősmaradvány van a mintában. /utánhullás az előző rétegből?/ Főleg tengeri süntüskék és vázelemek, kevés Pecten-töredék. A maradványok nincsenek átkovásodva, de többségük kissé vasoxidos elszíneződésű, ami a pirit oxidációjával lehet összefüggésben. Fúrési napló szerint néhol repedések vannak, amelyekből a luk újra feltöltődik törmelékkel.

Rétegmélység		Réteg részletes leírása
m-től	m-ig	
60,0	66,0	<u>Márga</u> Cementszürke, apró, lapos furadékdarabok. Sok piritdarabka, néhány kvarckavics töredéke és kisebb, kipreparálódott ós-maradványok - főleg süntüskék - vannak a mintában. Fúrási napló szerint 62,0 m-ben teljes iszapveszteség. Ez az ép ós-maradványokkal együtt értékelve nyílt üreget jelenthet. <u>Márga Minta:</u> 65,5-66,5 m között: Cementszürke, Bryozoás Márga. Kemény, eléggé tömött szövetű, nagyon sok apró ós-maradvánnyal, néhány nagyobb Krinoida-töredékekkel. Sok fekete, egy-egy zöld színű szemcse van a kőzetben, másutt pedig különálló piritcsomók. Egyes rétegek mentén sűrűn elszórt apró, 0,2-0,3 mm-es piritkristályok található, Egy vékony telérben a 0,5 mm vastag kalcitbevonat alatt látszanak a piritcsomók.
66,0	86,0	<u>Márga</u> Szürke, nagyobb, 10 mm-es, de lapos darabkákból álló furadék. Piritet és kipreparált ós-maradványokat sem látni az anyagban. A furadékdarabok szövege tömött, de kissé leveles elválású, kevésbé átalakult az előző rétegek anyagánál. Üregek karotázs alapján 67,0-69,0, 73,0-76,0 m között.
86,0	93,0	<u>Márga</u> Szürke, apró, 0,1-3 mm-es, közel izometrikus furadékszemcsék. Anyaga átkováódott, sósav hatására a darabkák többsége nem pezseg. Kipreparálódott ós-maradványok, főleg tengeri süntüskék, vázelemek és apró piritkonkréciók teszik változatossá a mintát. Üreg karotázs alapján 86,0-87,0 m között.
93,0	104,0	<u>Üreg márgában</u> Szürke színű, de kissé barnás árnyalatú furadék. Apró, izometrikus furadékszemcsék és kvarchomok alkotja a minta többségét. Kevés lapos, nagyobb kőzetszilánk is van az anyagban, ez tömött szövetű, kemény, Bryozoás Márga, míg az apró szemcsék ennek átkováódott változatai. A homokszemcsék apró- közép- durvaszemcsésék, 0,1-1,0 mm ϕ, vel. Kissé koptatott kvarciszemcsék, kevés sötét szemcsével. A mintában apró 2-4 mm ϕ-jú kvarcikkavicsok is vannak. Egy-egy kipreparálódott süntüske és kevés piritkonkréció is van az anyagban. Fúrási-napló szerint 102,0 m-ben teljes iszapveszteség.

szelvény:

Rétegmélység		Réteg részletes leírása
m-től	m-ig	
104,0	110,0	<u>Márga</u> Szürke, apró, 0,2-5 mm-es, lapos furadékdarabok. Tömött szövetű Bryozoás Márga, kovásodott darabkák nélkül. A mintában nagyon sok az apró- közép- durvaszemcsés kvarchomok, 0,1-1,0 mm ϕ-vel. Néhány nagyobb szemcse is van, 2,0 m-ig.
110,0	120,0	<u>Márga, üregekkel</u> Cementszürke, 3-15 mm-es, furadékdarabok. Tömött szövetű Bryozoás Márga. A mintában nagyon sok átkovásodott darab van, ezek izometrikus alakjukkal könnyen elkülöníthetők a lapos márga-daraboktól. Sok kipreparálódott tengeri süntüske, tengeri csillág vázelem és átkovásodott Pecten-töredék van a mintában. Néhány ép szövetű márgadarab szélén 0,2 mm vastag pirites kiválás, majd ezen fehér, kristályos kalcit repedéskitöltés látható. Kevés Bryozoa-telepdarab van a mintában, szintén átkovásodva és kipreparálódva. Üregek karotázis alapján 110,0-113,5 és 116,0-118,0 m között.
120,0	127,0	<u>Üreges márga</u> A minta homok, szürke, apró- középszemcsés, 0,05-0,5 mm ϕ, kvarc- és kalciumszemcsék alkotják nagyobb részét. Áttetsző fehéres színűek, kevésbé koptatottak. Kevés sötét ásványszemcse van az anyagban, csillám nélkül. A minta többi részét szürke, kovásodott márgából származó apró, 1-3 mm-es furadékszemcsék alkotják. Néhány Pecten töredék és Bryozoa-telepdarab is van az anyagban és egy-egy piritcsomó. Valószínűleg kovásodott telér üregét kitöltő homoktömegben haladt át a fúrás. Ez az anyaga a próbaszivattyúzások során beáramlott a kútba.
127,0	130,0	<u>Márga</u> Szürke, agyagos darabkák, 1-5 mm-es méretűre aprítva.
130,0	150,0	<u>Márga mészkőpadokkal</u> Szürke színű, teljesen átkovásodott, üreges anyag, 1-15 mm-es szabálytalan alakú, de közel izometrikus darabokból áll. A porózus anyag üregecskéi a kioldódott ősmaradványok helyén képződtek. Néhány átkovásodott Bryozoa-telep töredéke Pecten teknő-darab is van a mintában. A bőségmérés és az iszapveszteségek alapján vízzel kitöltött üregeket harántolt a fúrás, amiknek alján a kőzet oldási maradványából származó iszap van. <u>Magminta</u> 141,0-142,0 m között /beküldve 25 cm/ Világosszürke, kemény mészkő. Szürke, teljes egészében biogén eredetű törmelékből cementálódott össze a kőzet. Kevés Nummulitest tartalmaz, bár szövege és fúrási tulajdonságai alapján Nummuliteses mészkőnek minősíthető. Egy-egy Discocyclina, sok Echinodermata váztöredék, egy Pecten-teknő és néhány Lithotamnium telep-darab látható a kőzet törési felületén.

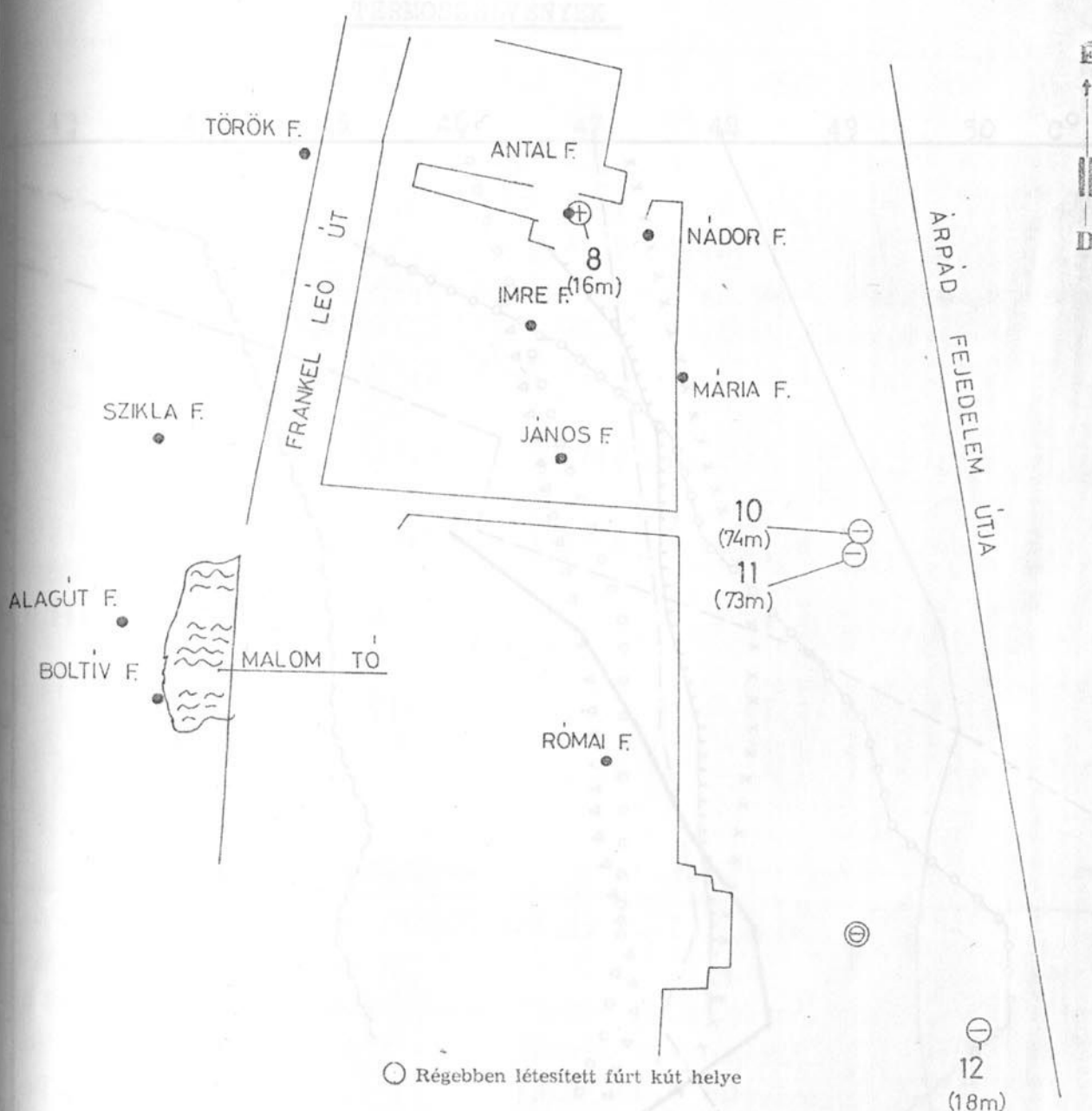
Rétegvény:

Rétegmélység		Réteg részletes leírása
m-től	m-ig	
150,0	156,0	Kisebb sötét foltok nagyobb szervesanyag-tartalomra utalnak, itt apró pirit-kristályok is láthatók. A mag alsó vége hullámos felszínű réteglap, sötétszürke-fekete színű mikroréteggel, itt nagyobb kalcitkristályokból álló kitöltés töredékei és láthatók. A mag felső vége a következő réteglap, ez kb. 10 mm vastag, sötétszürke, márgásabb sorozat, sok mikrorétegből álló, sima, kb. 25-30° dőlésű felület. A feketésszürke kötőanyagban nagyon apróra töredezett vázdarabkák látszanak. A magban egy 0,5-1,0 mm vastag, teljesen kitöltött kalcittelér is van, 70-75° dőléssel. <u>Márgás mészkő</u> Szürke, színű, kissé sárgás árnyalatú. Főleg átkovárodott, porózus darabkákból és közép- durvaszemcsés homokból álló furadék. Átkovárodott Pecten-töredékeket, néhány pirit-csomót is tartalmaz a minta. Átalakulatlan Bryozoás Márga apróbb, lapos furadékdarabok alakjában, alárendelten van az anyagban. <u>Magminta</u> 154,0-155,0 m között /beküldve: 15 cm/ Szürke színű, biogén mészkő. Szövege és őrmaradványai meg- egyeznek a 141,0-142,0 m között leírt mag anyagával, de itt több Nummulites van. A mag egy közel függőleges vető- sikot tartalmaz, aminek felülete fekete színű. A vető- utólag viztiszta kalcittal teljesen kitöltődött. A kal- cittelér vastagsága 1-8 mm. Kisebb, vékony kalcittelérek is látszanak a mintán, ezek mentén a kőzet sárgásbarna színű, ami a kristályok fentőtt csúcaival nyílt részek- re utal. 0,0-6,0 m-ig holocén-pleisztocén /Duna terasz/ 6,0-156,0 m-ig eocén /Budai Márga/ A rétegmintát meghatározta és a földtani kormegállapi- tást végezte: Kraus Sándor s.k. geológus

Budapest II. ker.

Helység Megye

A fúrt kút helyének leírása Lukács fürdő V. sz. kut

○ Régebben létesített fúrt kút helye

⊕ Újannon létesített fúrt kút helye

Térképlap mérete: 1: 1440

..... 104,501 m. B. f.

Fúrás éve: 1979. Nyilvántartási száma: 30/78.

Szolgálati használatra minősíttem:

Rajzolta: *Darósi Horpít*

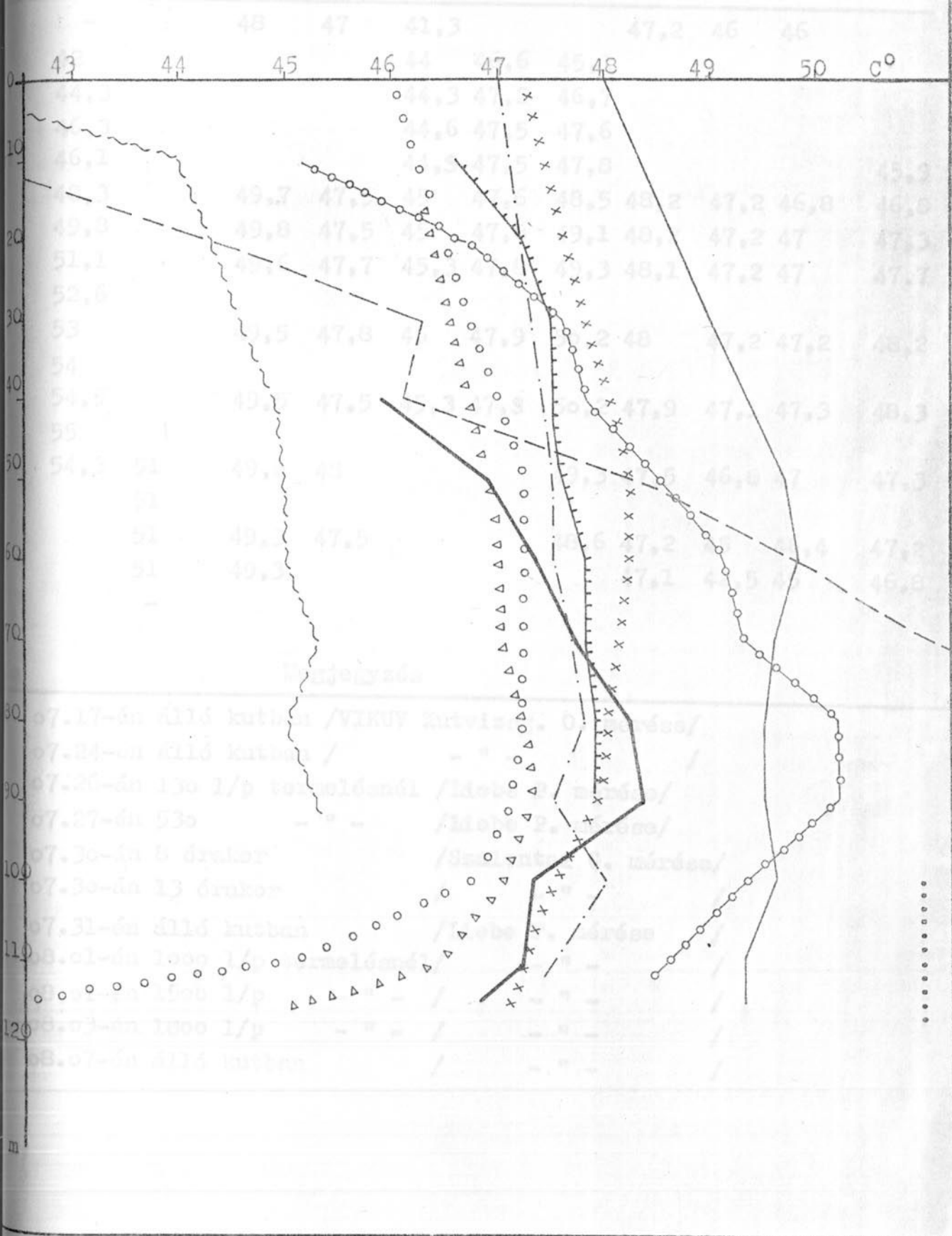
① ——— ③ ~~~~~ ⑤ ○○○○○ ⑦ ○○○○○○ ⑨ ——— ⑪

..... ② - - - - ④ ——— ⑥ x x x x x ⑧ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ⑩

Hőmérsékletadatok °C-ban

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

TERMOSELVÉNYEK

Hőmérsékletadatok °C-ban

Időpont	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			48	47	41,3			47,2	46	46	
42					44	46,6	45,1				
44,3					44,3	47,2	46,7				
46,3					44,6	47,5	47,6				
46,1					44,9	47,5	47,8				
48,3			49,7	47,5	45	47,6	48,5	48,2	47,2	46,8	45,9
49,8			49,8	47,5	45	47,8	49,1	48,2	47,2	47	46,8
51,1			49,6	47,7	45,3	47,8	49,3	48,1	47,2	47	47,3
52,6											47,7
53			49,5	47,8	45	47,9	50,2	48	47,2	47,2	
54											48,2
54,5			49,5	47,5	45,3	47,9	50,2	47,9	47,1	47,3	
55											48,3
54,3	51		49,6	48			49,3	47,5	46,8	47	
	51										47,3
	51		49,3	47,5			48,6	47,2	45	46,4	
	51		49,3					47,1	42,5	45	
											47,2
											46,8

Megjegyzés

- 07.17-én álló kutban /VIKUV Kutvizsg. O. mérése/
- 07.24-én álló kutban / " " "
- 07.26-án 130 l/p termelésnél /Liebe P. mérése/
- 07.27-én 530 " " " /Liebe P. mérése/
- 07.30-án 8 órakor /Szalontai G. mérése/
- 07.30-án 13 órakor / " " "
- 07.31-én álló kutban /Liebe P. mérése /
- 08.01-én 1000 l/p termelésnél/ " " "
- 08.01-én 1500 l/p " " " / " " "
- 08.03-án 1800 l/p " " " / " " "
- 08.07-én álló kutban / " " "

Vizkutató és Fúró V. Iktatószám: V.8048/1977.
 kémiai
 Bp. Lukács fürdő 154 m-es fúrás
 Hegyessy László
 1977. XI.4. Válasz kelte: 1977.XII.5.

Ásvány-gyógyvíz vizsgálati eredmény:

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

		mg	egyenérték mg	Than-féle egyenérték %
nátrium és natrium (triumban kifejezve)	Na+	77,4	3,37	24,54
ammonium	NH ₄ +	0,42	0,02	0,15
calcium	Ca++	132,2	6,60	48,07
magnézium	Mg++	38,9	3,21	23,38
	Fe++	0,58	0,02	0,15
	Mn++	nem mutatható ki		
Kálium	K+	9,1	0,51	3,71
A kationok összege:		258,6	13,73	100,00
	NO ₃ -	nem mutatható ki		
	NO ₂ -	nem mutatható ki		
	Cl-	83	2,34	17,16
	Br-	0,23	0,00	0,00
	J-	0,041	0,00	0,00
	F-	1,5	0,08	0,59
	SO ₄ --	130	2,70	19,79
szénkarbonát	HCO ₂ -	519	8,51	62,39
	S ³⁻	-	-	-
Összes foszfát	PO ₄	0,45	0,01	0,07
Az anionok összege:		734,2	13,64	100,00
szén-dioxid sav	HBO ₂	3	-	-
szilícium-dioxid sav	H ₂ SiO ₃	27	-	-
szén-dioxid sav	CO ₂	-	-	-
oxigén	O ₂	-	-	-

Összesen:

oxigénkoncentráció O₂: 0,60

ionkoncentráció (pH): -

Vízvizsgálati eredmény

szennyezőanyag-tartalom: -

Fizikai tulajdonságok:

Hőmérséklete: 17,8

Ugyanakkor a levegőé: 17,8

Bakteriológiai vizsgálat:

számszám: 20 C° gel: -

37 C° agar: -

MEGJEGYZÉS:

Viszonylag kis sókoncentrációjú, alkáliákat is tartalmazó kalcium-magnéziumhidrogénkarbonátos ásványvíz.

Vegyi szempontból nagyobb vastartalma a víz felhasználását kissé megnehezíti. A vastartalom idővel csökkenhet.

dr. Deák Zsuzsanna s.k.
oszt. vez.

dr. Kulcsár E. s.k.
lab. vezető

Vízvizsgálati eredmény

OKI Bp. X.

Vízvizsgálatot a készítette

Száma: 4276-K. Beérkezett: 77. XI.3. Válasz kelte: 77. XI.8.

am és nátrium,

amiban kifejezve Na+		mg/l	Hidrogénionkoncentráció (pH)	
amium NH ₄ +	0,08	"	Lúgosság:	7,8 ml n HCl/l
am Ca++	52,5	"	Összes keménység:	28,0 Nkf
amium Mg++	91,5	"	Karbonát keménység:	"
Fe++	0,80	"	Maradvány keménység:	"
Mn++	∅	"	változó keménység Összes oldott alkatrész (elektromos vezetőképes- ségből számítva):	21,84 mg/l
			oldott alkatrész: Összes só:	830 mg/l
NO ₃ ⁻	6	mg/l	Üledék:	van
NO ₂ ⁻	0,006	"	Fizikai sajátságok:	üledékes
Cl ⁻	94	"	Elektr. vez. kép:	1,094 μS/cm
SO ₄ ⁻	160	"		
amkarbonát HCO ₃	475,87	"		
			Bakteriológiai sajátságok:	
			Coli szám:	
széndioxid CO ₂		"	Baktériumszám: Gelatinán 20 C°-on:	
er. " CO ₂		"	" Agaron 37 C°-on:	
oxigén O ₂		"		
gyasztás O ₂	1,4	"		

Vastartalma az MSz 448/31. alapján kifogás alá esik.

p.h.

dr. Kuslits Béláné s.k.
lab. vezető

Vizkutató és Fúró V.
Geofizikai osztály

Karotázs hiv. szám: 77 284
Kutatóhelyi szám: Budapesti II B-78
Anyagjel. szám: 30/78

KAROTÁZÁS SZELVÉNY

Fúrás helye: Budapest, Pest
 Mérés ideje: 1977. X.18-20. Lukács Fűdő
 Fúrás száma: 1777/503
 Berendezés száma: HA-43
 Fúrás jellemzői: vizkutatás
 Fúrás mélysége: Cserédi út
 Végzett karotázs műv.: a szelvényben
 Méréseket végezte: Kovács Puskás
 Méréseket kiértékelte: Dobó

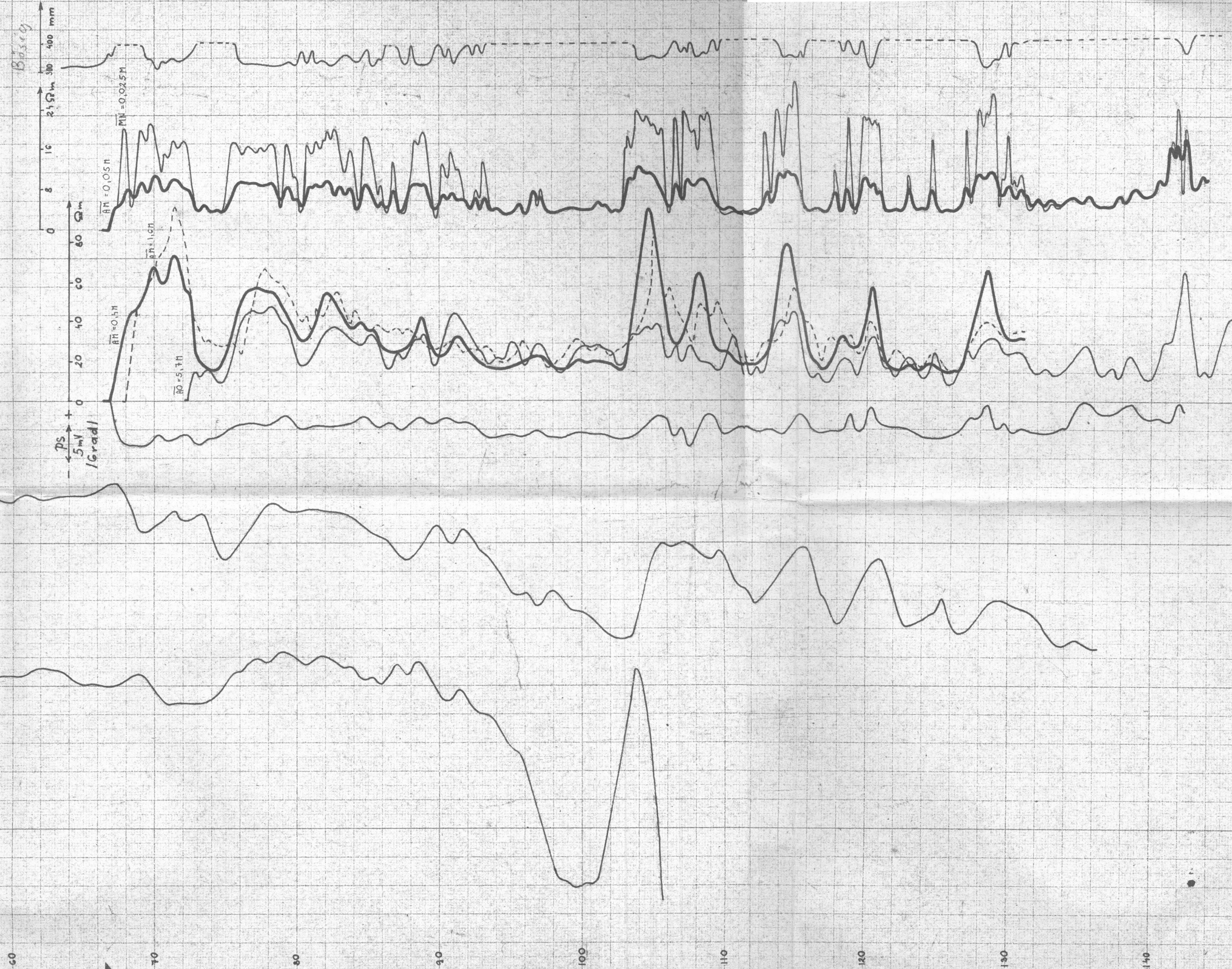
karotívmérő

soltsódes irányja

áramlás mérés

ford/perc

Mészcs marga

Mérési megjegyzés: A vizkutatás fúrásában készített elektrómos, bőésés és dinamikai vízszelvényalkalmazás/áramlás, homokbeáramlás/központi áramlás méréseket.
 A karotázás geofizikai információit szerinti a fúrás szoros geológiai formációiban ún. "buda marga" összetételű kőzetet talált az áramt nyitott szakaszban. /radióaktív természetes gamma vizsgálatot először kerpen nem javítható szondameghibásodás, majd a hiba laboratóriumi kijavítás után a fúrás nem megfelelő műszaki állapot miatt nem tudtuk végezni./
 Az áramlás, bőésés és az elektrómos szelvények láthatólag jól összehasonlíthatóak. A vizkutatás észlelhető /lásd az áramlás görbe szintjének fokozatos emelkedését, mind az áramt és a vízszelvények közötti különbség, mint a magasabb fajlagos sodott, töredékes, repedezett fúrászakaszok, míg a magasabb fajlagos ellátástól tömörített kompaktabb vagy erősebben megszerelt szakaszokból nem. A bőésémérőnél szelvényezett szakaszokon a fúrás mértékétől nagyobb az észlelhető áramt legnagyobb átmérőnél /lásd a bőésés szelvény mm-skáláján.

Fúrás mélysége méterrel: 67,5 m
 Tűlcső mélysége méterrel: 148 m
 Lyukátmérő mm: 298 mm
 Belső átmérő mm: 68 mm
 Külső átmérő mm: 318 / 241 mm

Ellejtés: ...

A vizminta vételét l/p vízkitermelés att. m.
 Üzemi kútfejnyomás (vízzint) mellett történt
 vizvizsgálat (115 m mélységből),

vizsgálat száma: 3440/1.

Vizvizsgálati eredmény

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

Kation	mg/l	mg egyenérték	Thán%	Anion	mg/l	mg egyenérték	Thán%
NaK ⁺	84.20	3,66	25.70	NO ₃ ⁻	nem mutatható ki		
Na ⁺	-			NO ₂ ⁻	nem mutatható ki		
K ⁺	-			Cl ⁻	93.00	2,62	18,40
NH ₄ ⁺	nem mutatható ki			Br ⁻	-		
Ca ²⁺	134.00	6,69	46,98	J ⁻	-		
Mg ²⁺	43.20	3,55	24,93	F ⁻	-		
Fe ³⁺	/ 6,3/	0,34	2,39	SO ₄ ²⁻	145.30	3,02	21,21
Mn ²⁺	nem mutatható ki			HCO ₃ ⁻	524.60	8,60	60,39
				CO ₃ ²⁻	-		
				OH ⁻	-		
				S ²⁻	-		
Össz	267,70	14.24	100.00	Össz	762.90	14.24	100.00

Anionok - Kationok összesen: 1030.60 mg/l

HBO ₂	-	mg/l	pH	/6,8/	érték
H ₂ SiO ₃	-	mg/l	lúg „m” szám	8,6	ml in HCl/l
Szabad szénsav	/191.4/	mg/l	„p” szám	-	ml in HCl/l
Oldott oxigén	-	mg/l	össz keménység	23,7	NK°
Bepárlási maradék	-	mg/l	Karbonát keménység	24,1	NK°
Fajlagos vezető- képesség 20 C°-on	964.4	μS	Nem Karb keménység	4,6	NK°
Vezetőképességből számlított össz. szilárdús	-	mg/l	Fe m-ből	-	mg/l
Fajsúly C°-on	20,2 -	g/ml			
Szín	szintelen	Pt mg/l	Hőmérséklet	-	C° kifolyó
Zavarosság	átlátszó	SiO ₂ mg/l	Hőmérséklet	-	C° m-en
Oxigén fogy. lúg	1,3	O ₂ mg/l	Korróziós index	-	

A zárójelben lévő értékek tájékoztató jellegűek. sok aledék

Mintavétel: 1979.VII.24.

. / .

A vizminta vételét150.0.....l/p vízkitermelésatt.....m.
Üzemi kutfejnyomás (vízszint) mellett történt
felszínen(.....m mélységből).

vizsgálat száma: 8446/2.

Vizvizsgálati eredmény

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

Kation	mg/l	mg egyenérték	Thán%	Anion	mg/l	mg egyenérték	Thán%
NaK ⁺	96.60	4.20	28,75	NO ₃ ⁻	nem mutatható ki		
Na ⁺	-	-	-	NO ₂ ⁻	nem mutatható ki		
K ⁺	-	-	-	Cl ⁻	99,00	2,79	19.10
NH ₄ ⁺	nem mutatható ki			Br ⁻	-	-	-
Ca ²⁺	134.00	6,69	45.79	J ⁻	-	-	-
Mg ²⁺	43.20	3,55	24.30	F ⁻	-	-	-
Fe ³⁺	/ 3.20/	0,17	1,16	SO ₄ ²⁻	154.70	3.22	22.04
Mn ²⁺	nem mutatható ki			HCO ₃ ⁻	524.60	8,60	58,86
				CO ₃ ²⁻	-	-	-
				OH ⁻	-	-	-
				S ²⁻	-	-	-
Össz.	277.00	14.61	100.00	Össz.	778.30	14.61	100.00

Anionok - Kationok összesen: 1055.30 mg/l

H ₂ O ₂	-	mg/l	pH	17,2/	érték
H ₂ SiO ₃	-	mg/l	lúg „m” szám	8,6	ml in HCl/l
Szabad szénsav	/ 172.9/	mg/l	„p” szám	-	ml in HCl/l
Oldott oxigén	-	mg/l	össz. keménység	28,7	NK°
Bepárlási maradék	-	mg/l	Karbonát keménység	24,1	NK°
Fajlagos vezető- képesség 20 C°-on	947,5	μS	Nem Karb keménység	4,6	NK°
Vezetőképességből, számított össz. szilárdús	-	mg/l	Fe.....m-ből	-	mg/l
Fajsúly.....C°-on	-	g/ml			
Szín	szintelen	P₂₀₀	Hőmérséklet	43,0	C° kifolyó
Zavarosság	átlátszó	100 mg/l	Hőmérséklet	-	C°.....m-en
Oxigén fogy. lúg	1,9	O ₂ mg/l	Korróziós index	+ 0,80	

A zárójelben lévő értékek tájékoztató jellegűek. KEVES ALGÁK, KEVES HÓMOK

Mintavétel: 1979. VII.26. 7 óra.

./.

A vizminta vételét⁵³⁰.....l/p vízkitermelésatt.....m.
 Üzemi kutfejnyomás (vízszint) mellett történt
 felszínen (.40,0m mélységből).

vizsgálat száma: 8446/3.

Vizvizsgálati eredmény

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

Kation	mg/l	mg egyenérték	Thán%	Anion	mg/l	mg egyenérték	Thán%
NaK ⁺	91.60	3.98	28,11	NO ₃ ⁻	nem mutatható ki		
Na ⁺	-			NO ₂ ⁻	nem mutatható ki		
K ⁺	-			Cl ⁻	118,00	3,32	23,45
NH ₄ ⁺	nem mutatható ki			Br ⁻	-		
Ca ²⁺	126.00	6.29	44,42	J ⁻	-		
Mg ²⁺	45.00	3,70	26,13	F ⁻	-		
Fe ³⁺	13.50/	0,19	1,34	SO ₄ ²⁻	117.20	2,44	17,23
Mn ²⁺	nem mutatható ki			HCO ₃ ⁻	512.40	8,40	59,32
				CO ₃ ²⁻	-		
				OH ⁻	-		
				S ²⁻	-		
Össz.	266.10	14,16	100,00	Össz.	747.60	14,16	100,00

Anionok - Kationok összesen: 1013.70 mg/l

CO ₂	-	mg/l	pH	17,0/	érték
SiO ₂	-	mg/l	lúg „m” szám	8,4	ml in HCl/l
szabad szén-sav	-	mg/l	„p” szám	-	ml in HCl/l
oldott oxigén	-	mg/l	össz keménység	28,0	NK°
szeparlási maradék	-	mg/l	Karbonát keménység	23,5	NK°
átlagos vezető- képesség 20 C°-on	930.6	µS	Nem Karb keménység	4,5	NK°
vezetőképességből származott össz. szilárd-s mennyiség C°-on	-	mg/l	Fem-ből	-	mg/l
sűrűség C°-on	-	g/ml			
szín	színtelen	P ₂₀ mg/l	Hőmérséklet	-	C° kifolyó
zavarosság	átlátszó	S ₂₀ mg/l	Hőmérséklet	-	C°m-en
oxigén fogy. lúg	1,6	O ₂ mg/l	Korróziós index	-	

A zárójelben lévő értékek tájékoztató jellegűek.

sok oldók
7.30 órakor.

Mintavétel: 1979.VII.27.

.. / ..

A vizminta vételét 1000.0 l/p vízkitermelés att. m.
 Üzemi kutfejnyomás (vízszint) mellett történt
 felszínen (..... m mélységből) 40,0 vizsgálat száma: 8440/4.

Vizvizsgálati eredmény

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

Kation	mg/l	mg egyenérték	Thán%	Anion	mg/l	mg egyenérték	Thán%
NaK ⁺	83.72	3,64	26,36	NO ₃ ⁻	nem mutatható ki		
Na ⁺	-			NO ₂ ⁻	nem mutatható ki		
K ⁺	-			Cl ⁻	88,00	2,48	17,96
NH ₄ ⁺	nem mutatható ki			Br ⁻	-		
Ca ²⁺	130.00	6.49	46.99	J ⁻	-		
Mg ²⁺	43.40	3,57	25,85	F ⁻	-		
Fe ³⁺	/2,10/	0,11	0,80	SO ₄ ²⁻	140.60	2,93	21,21
Mn ²⁺	nem mutatható ki			HCO ₃ ⁻	512,40	8,40	60,83
				CO ₃ ²⁻	-		
				OH ⁻	-		
				S ²⁻	-		
Össz.	259.22	13,81	100.00	Össz.	741.00	13.81	100.00

Anionok - Kationok összesen: 1000,22 mg/l

H ₂ O ₂	-	mg/l	pH	/6,8/	érték
H ₂ SiO ₃	-	mg/l	lúg „m” szám	8,4	ml in HCl/l
Szabad szén-sav	-	mg/l	„p” szám	-	ml in HCl/l
Oldott oxigén	-	mg/l	össz. keménység	28,2	NK°
Bepartási maradék	-	mg/l	Karbonát keménység	23,5	NK°
Relatív vezetőképesség 20 C°-on	922.1	μS	Nem Karb. keménység	4,7	NK°
Vezetőképességből számított össz. szilárd	-	mg/l	Fe ----- m-ből	-	mg/l
Fajsúly ----- C°-on	-	g/ml			
Szín	szintelen	Pt mg/l	Hőmérséklet	-	C° kifolyó
Zavarosság	átlátszó	mg/l	Hőmérséklet	-	C° ----- m-ent
Oxigén fogy. lúg	0,6	O ₂ mg/l	Korróziós index	-	

A zárójelben lévő értékek tájékoztató jellegűek. sok üledék

Mintavétel: 1979.VIII.1. 7 óra.

• / •

A vizminta vételét1/p vizkitermelésatt.....m.
 Üzemi kutfejnyomás (vizszint) mellett történt
 felszínen(.....m mélységből).

8446/5.
 vizsgálat száma:.....

Vizvizsgálati eredmény

1 liter vízben oldott alkotórészek ionokban kifejezett és mg-ban megadott mennyisége:

Kation	mg/l	mg egyenérték	Thán%	Anion	mg/l	mg egyenérték	Thán%
NaK ⁺	86,20	3,75	26,02	NO ₃ ⁻	8,00	0,13	0,90
Na ⁺	-			NO ₂ ⁻	nem mutatható ki		
K ⁺	-			Cl ⁻	112,00	3,15	21,86
NH ₄ ⁺	0,30	0,02	0,14	Br ⁻	-		
Ca ²⁺	134,00	6,69	46,43	J ⁻	-		
Mg ²⁺	44,90	3,09	25,61	F ⁻	-		
Fe ³⁺	14,80/	0,26	1,80	SO ₄ ²⁻	131,30	2,73	18,95
Mn ²⁺	nem mutatható ki			HCO ₃ ⁻	512,40	8,40	58,29
				CO ₃ ²⁻	-		
				OH ⁻	-		
				S ²⁻	-		
Össz.	270,20	14,41	100,00	Össz.	763,70	14,41	100,00

Anionok - Kationok összesen: 1033,90 mg/l

H ₂ O ₂	-	mg/l	pH	17,21	érték
H ₂ SiO ₃	-	mg/l	lúg „m” szám	8,4	ml in HCl/l
Szabad szén-sav	171,31	mg/l	„p” szám	-	ml in HCl/l
Oldott oxigén	-	mg/l	össz keménység	29,1	NK°
Bepárlási maradék	-	mg/l	Karbonát keménység	23,5	NK°
Fajlagos vezető-képesség 20 C°-on	930,0	μS	Nem Karb keménység	5,6	NK°
Vezetőképességből számított össz. szilárd-s	-	mg/l	Fem-ből	-	mg/l
FajsúlyC°-on	-	g/ml			
Szín	színtelen	mg/l	Hőmérséklet	-	C° kifolyó
Zavarosság	átlátszó	mg/l	Hőmérséklet	-	C°n-en
Oxigén fogy. lúg	0,9	O ₂ mg/l	Korróziós index	-	

A zárójelben lévő értékek tájékoztató jellegűek. sok üledék

Mintavétel: 79.VII.25. 7 óra.

Budapest, 19.....év.....

P. H.

Kun László
 laboratóriumvezető

ALAPFOKU BARLANGJÁRÓ TANFOLYAM

T E M A T I K A

1 9 7 9

Alapfoku barlangjáró tanfolyam - Temetika.

A tanfolyam alatt 10 előadást /30 óra/ tartunk.

Az előadásokkal párhuzamosan javasoljuk a gyakorlati foglalkozások megtartását.

Előadások:

1./ A tanfolyam megnyitása, alapvető ismeretek.

A barlangász egyéni alapfelszerelése: ruházat, sisak, világítás. Megemlíteni a többi egyéni felszerelést: hátizsák, sátor, hálózsák, matrac, technikai egyéni felszerelések. Alapvető magatartási formák a barlangban, a fegyelem kérdése.

2./ Barlangi túrázás.

Felkészülés a túrára, a turavezető jogai, szerepe és felelőssége. A résztvevők viselkedése, a csoport egysége. Mozgás a barlangban, egymás segítése. Térképek, fontosabb térképjelek. Térkép alapján képalkotás a barlangról. /Szemléltetés; Ferenc-hegyi-barlang, Mátyás-hegyi-barlang, Létrási-vizes-barlang, Vecsembükki-zsomboly./ Tájékozódás a barlangban.

3./ Technikai segédeszközök I.

A kötéll, karabinerek, egyéb eszközök /szögek, nittek, kalapács/. CSOMÓK! Megkötési gyakorlat./Ezután minden előadás előtt 10-15 perc csomózási gyakorlat./

4./ Biztosítás.

Biztosítás /önbiztosítás, statikus és dinamikus biztosítás/. Biztosítási módszerek; váll-derék biztosítás, keresztbiztosítás, lapka, félszorító-nyolcas és alkalmazásuk. Sisak és mellbekötő szerepe. Teendők kötélbeszálláskor.

5./ Aknák legyőzése.

A kötél rögzítése. Ereszkedések /dülfer, rappel, szarvacska, xilofon, lapkás-ereszkedő és egyéb eszközök/, előnyeik és hátrányaik, sulyuk, térfogatuk.

Mászási módszerek /pruszlik, jumár, dressler, kantyú/, előnyeik és hátrányaik. Hágcsók és létrák. Csúszó önbiztosítás és teendők ennek beszállása esetén.

6./ Elsősegély-nyújtás.

Barlangi veszélyforrások. Barlangi balesetek: törés, agyrázódás, koponyatörés és egyéb sérülések - ismérveik és teendők. Kihülés - megelőzése és teendők.

Kötélről leszedés, mentési lehetőségek, mentési alapismeretek.

7./ Geológia I.

A föld keletkezése. Kőzetek, ásványok. Kőzetek keletkezése, fontosabb kőzetek és magyarországi előfordulásuk. Karszt, karsztosodás és karsztjelenségek. Karsztosodó kőzetek Magyarországon - koruk.

8./ Geológia II.

Barlangok típusai, keletkezésük. Karszt-barlangok, hideg és melegvizes barlang-keletkezés /erózió és korrózió, szerepe/, zsombolyok és dolinák keletkezésének problémái. A víz utja a karsztban, barlangi kitöltések, barlangi ásványok és képződmények.

9./ Barlangklimatológia, biológia és barlangkutató Magyarországon.

A barlang klimája, szakaszok hozat, hidegpont, jégbarlangok. Terápiás lehetőségek. Barlangi élőlények, a barlang, mint élettér. Régészeti és őslénytani leletek hazánk barlangjaiban. A barlangkutató története hazánkban.

/M.K.B.T./ Nevezetesebb hazai és külföldi barlangok.

A barlangok természetvédelme, a barlangok hasznosítása.

10./ Konzultáció.

Gyakorlati foglalkozások:

I. Ismerkedés a barlanggal.

Tájékoztató alapismeretek. Barlangi képződmények ismeretése és bemutatása.

II. Alapvető barlangi alakzatok leküzdésének gyakorlása.

Kéménymászás, terpesz, kúszás, ellennyomás és hidálás elemei. A mozgáselemek külön-külön gyakorlása és egymás segítése.

- III. Alapvető mozgáselemek gyakorlása összefüggő túra keretében. A vizuális tájékozódás gyakorlása. Csomózás és kötélbekötések gyakorlása.
- IV-V. Legalább két gyakorlat; minimum 10 méteres függőleges akna, szakadék vagy falmál. Kötélen való ereszkedés, mászás biztosítással. Legalább két-két különböző utvonalon. Biztosítás, önbiztosítás és kötélbiztosítás.
- VI. Legalább másfél napos, felszíni túrázással egybekötött barlangtura a lakóhelytől távoleső barlangban. Tájékozási alapismeretek terepen, tájoló és térkép-használat. A felszíni túra /oda-vissza/ távja legalább 16 km. Utközben gyakorolni: haladás lejtőn, törmeléken, sielés törmeléken. Éjszakázás a szabadban.
- VII-VIII. Barlangi tájékozódás térkép alapján, tájoló használat, felszerelés szállítása a barlangban, kötél és más segéd-eszközök használata, alkalmazása, a túra során. Bonyolultabb terepalakzatok leküzdése önerőből és ezek gyakorlása.

VIZSGA:

A felsorolt ismeretanyagból a hallgatók elméleti /szóbeli és írásbeli/ valamint gyakorlati vizsgán kell számot adniuk.

Jelentkezés feltételei: Betöltött 14 életév /18 éven aluliaknak szülői beleegyezés, írásban!/, orvosi alkalmassági igazolás és M. T. SZ. tagság.

Tanfolyam szervezés:

Tanfolyamot szervezhet minden barlangkutató szakosztály vagy csoport. Kis létszám esetén a jelentkezők egyénileg is felkészíthetők. Tanfolyamot /vagy egyéni felkészítést/ az M.T.Sz. Barlang Bizottság illetve a B.T.Sz. Barlang Bizottsága által jóváhagyott személy vezethet.

Szakosztály vagy csoport szervezésű tanfolyam esetén a vizsgát a szakosztály szervezi. A vizsgakérdéseket előzőleg az M.T.Sz. ill. B.T.Sz. Barlang Bizottsága hagyja jóvá. A vizsgán vizsgabiztosként a Barlang Bizottság által kijelölt két személy vesz részt.

Az egyénileg felkészített jelöltek vizsgáztatásáról, évente legalább egy alkalommal, a Barlang Bizottság gondoskodik.

A tanfolyamot szervező csoport köteles értesíteni a Barlang Bizottságot; a tanfolyam helyéről, idejéről, a jelentkezők névsoráról és a tanfolyam vezetőjéről.

Az egyéni felkészítést is jelenteni kell!

- - - - -

A tematikát összeállította:

Lendvai Ákos, Lukács László és Rajczy Miklós.

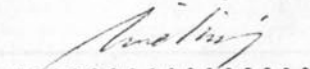
Javaslatukkal kiegészítették:

Dianiska László, Gazdag László, Lengyel János,
Németh Tamás és Vidics Zoltánné.

Az M.T.SZ. Barlang Bizottság részéről elfogadták:

Taródy Péter és Vid Ödön.

Budapest, 1979 június 06.

.....
Vidics Zoltánné

S Z A B A D S Á G - B A R L A N G
/Égerszög - Aggteleki-hegység/

A FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR

BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

1981-évi

jelentésének fejezetenkénti összefoglalása

A tárgyévi munkaterv és a végrehajtásának értékelése a jelentés 1-7 oldaláig terjed és a végzett munkáról 1-12 pontban számol be. Ennek tömörítésére nem vállalkozom.

A feltáró tevékenység ismertetése a jelentésben 8-22 oldalig terjed és hat kutatási objektumról külön-külön számol be. Tömören ismertetem az alábbiak szerint.

- a./ Danca-barlang /Égerszög, Aggteleki-hegység/.
A feltárássra és térképezésre összesen 142 napot fordítottunk. Továbbjutás van! Az új szakasszal együtt a barlang jelenleg 520 méter.
- b./ A Szabadság-barlang /Égerszög, Aggteleki-hegység/.
Három alkalommal végeztünk feltáró tevékenységet a Pokol végpontján. Továbbjutás nincs!
- c./ A Veszettárpás-töbörben /Teresztenye, Gólya-erdő/.
Megkezdtek egy próbagödör mélyítését, a munka még kezdeti stádiumban van.
- d./ A Solymári-ördöglyukban végzett tevékenységről
ebben a jelentésben nem számolunk be, mert a kutatásvezető a szakosztály felé semmiféle adatot nem továbbított.
- e./ A Francia-bánya barlangjában /Budai-hegység/.
négy alkalommal végeztünk járatbiztosítási, ki-

töltés-kitermelési és bontási munkát. Továbbjutás nincs! Végeztünk még hőmérséklet és huzatirány-mérést.

f./ Hagyományos Hosszu-hegyi táborunkat idén is megrendeztük. Fő célkitűzésünk a járatot elborító kitöltés felszínre szállítása volt. Másfél méterrel lett mélyebb a szabad járat.

Tudományos Kutatás, feldolgozás ismertetésére kerül sor a 23-64 oldalig. Ebben a fejezetben adunk számot a barlangi képződmények és üledékek vizsgálatáról, kilenc minta vizsgálati eredményéről. Az Ujlaki-kőfejtőben gyűjtött anyag feldolgozását a Dr Jánossy Dénes által meghatározott leletlistával együtt. Itt kerül sor a Szemlő-hegy betemetett üregeinek dokumentálására. A továbbiakban a 4760 /Óbuda/ kataszteri egység feldolgozásának eddigi eredményével foglalkozunk. Így szerepel a terület határának leírása. A részekre osztott területek határvonalai. A feldolgozás módszere, az alkalmazott szelvények és azok irányai. Adatgyűjtés, irodalmazás, terepi-geológia és feltevések. A terület jelenlegi vizrajza, vízföldtana, felszíni és földalatti vizek. /források, patakok, állóvizek, kutak, beszivárgás/.

Térképmelléletek: Szakosztályunk elkészítette a D A N C A -barlang alaprajzi poligonvázlatát a már eddig ismert régi résszel együtt. Készítettünk egy járatmagassági poligonvázlatot a barlang bejáratától a Viktória-teremből visszaforduló járat patak-

medréig. Elkészítettük a barlang alaprajzi és befordított hosszmetzeti térképét.

Elkészítettük a 4760 /Óbuda/ kataszteri egység felsosztásának térképét és egy másik térképet a szelvények nyomvonalával.

Két helyszínrajzot készítettünk a Szemlő-hegy betemetett üregeiről.

Fotódokumentáció: A T I T Studióban tartott előadásorozathoz készítettek vetítésre alkalmas fotóanyagot Gazdag László és Kraus Sándor. A Szabadság- és a Dancabarlangban készített dia-felvételeket Vidics Zoltán melyekből ebben a jelentésben 17 illetve 18 at mutatunk be.

Csoporttevékenységről a jelentés 65-82 oldalig számol be. Az 1953-ban alakult szakosztályunk jelenleg 37 felnőtt és 6 ifjúsági taggal rendelkezik. Fenntartó szervünk a FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR Csoport-összejeveteleket kéthetenként, csütörtöki napokon tartjuk; Bp. 1093 Közraktár utca 4 szám alatt. Tevékenységünk címszavakban:

Kiállítások; A Mogyoró-hegyi B T Sz találkozó keretében barlangász kiállítást szerveztünk. Az őszi BNV-n rendezett természetbarát kiállításához anyagot /fotó/ biztosítottunk.

Előadások; A T I T Studióban 6 előadást tartottunk. Más természetbarát klubhelységekben még négy előadást tartottunk. Az M K B T előadássorozatában egy alka-

lommal tartott előadást Kraus Sándor.

Nyílt-turát egy alkalommal szerveztünk a Solymári-ördöglyukban, résztvevők létszáma 61 fő volt.

Az M K B T XXVI. Vándorgyűlésén ~~X~~Királykuton/ szakosztályunkat 7 fő képviselte. Az M K B T Tisztújító Küldöttközgyűlésén 5 fő küldött képviselte csoportunkat.

Solymári-ördöglyuknál 12 alkalommal tartottunk nyitvatartási ügyeletet, a látogatók összesen 233-an voltak.

Ügyeleti napoktól eltérő időben még három alkalommal biztosítottuk a lejutást és kísért is a turákhoz.

Kapcsolatot tartottunk fenn a BEAC, a BSE, a MOM, az FTSK Delfin és a Bekey-csoporttal.

Turázások; Szakosztályunk saját kutatási területein kívül még 21 barlangban tett kisebb-nagyobb turát. Felszíni turák alkalmával 7 tájegységben látogattunk el. Ezeket éppenugy, mint a barlangturákat oktatási céllal bonyolítjuk.

Kraus Sándor geológus összeállította eddigi barlangi témájú írásos munkáinak jegyzékét, melyet a jelentéshez csatolunk.

Függelék: Ebben a részben kapott helyet a Lejtszög-mérések hibáinak vizsgálata. Mintagyűjtés címszó alatt közöljük Kraus Sándor által gyűjtött minták felsorolását. A Leány-barlang geológiai vizsgálatát, mely 1978-ban készült. Az időszerűségét a most elkészült barlangtérkép igazolja. Ide került a 4760 /Óbuda/ kataszteri egység feldolgozásához tartozó, de nem szakosz-

tályi tevékenység keretén belül készült; Lukács-fürdő V. számú hévizkut üregei című munka. Végül helyet szorítottunk az ALAPFOKU BARLANGJÁRÓ TANFOLYAM tematikájának, melyet a MAGYAR TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG Barlangi Bizottsága készített szakosztályunk három tagjának részvételével 1979-ben. Időszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy azóta sem állítottak össze újabbat /jobbat/. Ennek a tematikának felhasználásával szervez tanfolyamot 1982-ben a B T Sz Barlangi Bizottsága /októbertől/.

Utószó:

A Fejezetenkénti összefoglaló magyarázóhelyben tömörített, bizonyára kimaradtak belőle fontos dolgok is. Ezért arra kérem az olvasót, hogy amennyiben szakosztályunk tevékenysége komolyabban érdekli, szánjon rá időt az egész jelentés átnézésére.

Jószerencsét kíván a szakosztály
nevében is:

Vidics Zoltánné

/Bp.1134 Szabolcs 1/b/

Budapest, 1982 február 13.